

PRODROMUS NAŠEHO BLANOKŘÍDLÉHO
HMYZU.

PRODROMUS
HYMENOPTERORUM PATRIAE NOSTRAE.

Uspořádal:

L. BAŤA.

Labore:

Spoluautoři:

Coauctoribus:

FR. GREGOR, AUG. HOFFER, KL. ŠPAČEK, OLDŘ. ŠUSTER, A.
MIL. ZÁLESKÝ a VIL. ZAVADIL.

Vychází péčí a redakcí mus. rady, doc. Dr. J. OBENBERGRA.

—*—

Pars V.

FRANTIŠEK GREGOR, LEONTIN BAŤA: Podřád **Symphyta**
(Chalastogastra, Tenthredinoidea).

Fam.: **Tenthredinidae:**

Subfam.: Dolerinae,
Selandriinae,
Hoplocampinae,
Blennocampinae,
Nematinae.

—
PRAHA 1942

2. Podčeled: DOLERINAE.

Znaky této podčeledi, zejména chybějící 2. kubitální příčka a tím vzniklé dlouhé 2. kub. pole, jsou tak výrazné, že ohraničení je dáno velmi jasně i při blízké příbuznosti s podčeledí *Tenthredininae*. U nás pouze 2 rody, lišící se jen nenápadnými znaky a jinak shodné habitem i oekologicky.

Rod: **DOLERUS** (Panz., Jur.)

(Panz., Krit. Revis. II, 1806. - Jurine, Nouv. méth. class. Hym. 1807.)

V palaearktické oblasti žije značný počet druhů a pro stř. Evropu lze počítati s více než 30 druhy, byť i některé druhy byly v poslední době rozpoznány jen jako var. jiných druhů. Jsou průměrně větší a robustnější než následující rod *Loderus* Knw. (8—12 mm) a mají oči téměř kulaté, takže lící mezera je větší, aspoň jako délka 2. článku tykadel. Rozeznávání úplně černých druhů je značně obtížné a je tedy nutno přijímati nerevidované údaje s náležitou opatrností, ba ani u druhů částečně červených není omyl vyloučen, zvláště u ♂♂, neboť variabilita ve zbarvení je dosti veliká. Nicméně máme z Čech a Moravy bohatý a spolehlivě revidovaný materiál s bezpečně prokázanými 31 druhy. *Dolerus* jsou známé jarní pilatky a objevují se podle počasí a klimatu často již v březnu, ale hlavní doba letu je duben a květen. Ojediněle žijí až do poloviny června a nezdá se, že se dostávají v pozdním létě partiální 2. generace, která se může vyskytnout u všech druhů, takže zaznamenávání těchto nálezu nemá valný význam. Rovněž teratologická individua nejsou vzácná. Většina našich druhů je rozšířena po celém území, hojněji však vždy v travnatých a zejména bažinatých krajích, a také v horách nejsou vzácností. Imaga nalezneme poletující nízko při zemi po travinách, v množství pak na kvetoucích vrbách, trnkách, střemchách a j. Tak možno získati četnější materiál a často i vzácnější druhy, neboť jen soustavným a hromadným sbíráním bez výběru lze nabýti představu o hojnosti druhů. Larvy jsou normálního pilatkového typu a žijí, pokud jsou popsány a známy, na ostřicích, travách a na různých druzích *Juncus* a *Equisetum*. Ačkoliv se vyskytují v množství na lukách, nelze mluvit o nějakých škodách. Systematicky zpracoval evropské druhy Enslin (Syst. Bearbeitung der europ. Arten *Dolerus*, D. Ent. Zt. 1909). Mnoho novějších poznatků a navrhovaných nomenklatorních změn u pilatek vůbec je uloženo v pracích Condeových, Bensonových, Forsiových, Malaiseových, Heringových a Hellénových.

D. bimaculatus Geoffr.

(Geoffroy [Fourcr.], Entom. Paris II, 1785, *labiosus* Knw. sec. Hellén, Not. ent. 1933.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Mezi druhy částečně červenými vyznačuje se jemně rýhovanými tergity právě jako následující *pratensis* L., s nímž má i společný útvar samičí pilky a liší se pouze zbarvením zad, nožek a tegul. Je však mnohem vzácnější a snad také přehlížený. Larva na *Equisetum*.

Č: ZM: 1 ♀ Bohemia 1880, Modřany, Károv, Úvaly (Šust.), Radotín, Jílové (Holík). — Budějovice, Koroseky (Ba).

M: Milkov (Slav.), Ubušín (Gr.).

D. pratensis L.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin, 1814, *pratensis* Linné, nec *pratensis* auct., Syst. nat. X, 1758, sec. Conde 1937, *dubius* Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin, 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: V celém areálu rozšíření hojný, zpravidla však jen na mokřadách. U nás všude na příhodných místech, zároveň s hojnou *f. timidus* Klug, l. c., lišící se od typu jen převážně červeným zbarvením noh. Avšak larva je podle Conde jiná než u typu. Nicméně nalézáme obě formy zpravidla pohromadě, při čemž někde, jako na př. v již. Čechách, *f. timidus* skoro převládá. Larvy žijí na Equisetum.

Lokality: *F. typica* a *f. timidus* všude (ubique).

F. desertus Klug, l. c. — Vzácnější forma s tegulami červenými; i nohy jsou skoro úplně červené.

Č: Kolín (Kub.), Třeboň (Ba).

D. paluster Kl.

(Klug, l. c. *palustris*.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř, Kamčatka.

Pozorování: Velmi hojný druh, leč směrem na jih poměrně řidší. U nás zejména v Čechách hojný, nezřídka i ve *f. saxatilis* Hartig, Fam. Blatt.-Holzw. 1837, s červenými tegulami a nohami kromě černého předního páru. Larva na Equisetum.

Lokality: Všude (ubique).

D. aericeps C. G. Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Průměrně nehojný, u nás sporadicky a jen místy hojnější. Snad nebývá také rozeznáván od velmi podobného *germanicus* Kl. (*pratensis* aut.), od něhož se však podstatně liší kratšími tykadly. Larva na Equisetum palustre.

Č: Praha (Strobl), Kolín (Kub.), ZM: Terežín, Hradec Král. (Sek.), Černošice (Šust.), Neratovice (Uzel). — Kutná Hora (Zav.), Hluboká (Pfl.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Kelč (Gr.), Buchlovice Milotice, Stupava (Hach.), Zlín, Slušovice (Balthasar, Čas. Č. Spol. Ent., 1941).

F. erythropus Enslin, D. Ent. Zt. 1913, vyznačená rozsáhlejším červeným zbarvením všech noh, je místy nevzácná, tak na př. na již. Moravě.

Č: ZM: Černošice (Šust.), Radotín (Holík).

M: Bzenec, Lípa, dosti hojně (Balthasar).

D. germanicus Klug.

(Klug, l. c., sec. Conde, *pratensis* auct. nec L.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Jeden z nejhojnějších druhů, značně variabilní ve zbarvení u ♀.

Lokality: *F. typica* a f. *nigripes* Knw., D. Ent. Zt. 1884, všude (ubique).

F. ♀ *terminater* Enslin, D. Ent. Zt. 1913. — Tu a tam mezi typem.

F. ♀ *laterater* Enslin l. c. — Vzácnější forma s mesonotem po stranách černým. — Č: Radotín (ZM, Macek).

F. *mediater* Enslin l. c. — Mesonotum celé černé. — Č: Koroseky (Ba).

D. triplicatus Kl.

(Klug, l. c., *tremulus* Klug, ibidem.)

Rozšíření: Celá Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Při svém značném rozšíření patří tento druh všude k vzácnějším a také u nás je málo spolehlivých nálezů, dosud jen v typické formě, neboť i zde bývají odchylky ve zbarvení mesonota v obou pohlavích. Larva nalezena na *Juncus filiformis*, řidčeji na *Juncus effusus*.

Č: ZM: Hradec Král. (Uzel), Chuchle (Šust.), Kačlehy (Vávra). — 1 ♂ Budějovice (Ba).

M: Olomouc (Strobl), Jičina (Gr.), Zlín (Balthasar).

D. madidus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Celkem nevzácný, ale u nás, jak se zdá, velmi nestejného výskytu, někde hojný, jinde porůznu. Larva na *Juncus*.

Lokality: Všude (ubique).

D. uliginosus Kl.

(Klug, l. c., *madidus* Konow, D. Ent. Zt. 1884, non Klug.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Liší se od předešlého takřka jen kratšími tykadly u ♂ a hlavou vzhadu zúženou u ♀. Snad bývá tedy i přehlížen, ale v každém případě je zřejmě vzácnější.

Č: ZM: 1 ♂ Turnov (Obenb.), Chuchle 1 ♂, Jirny 1 ♀ (Šust.), Rožmitál (Sýrovátka). — Čtyři Dvory u Bud., Třeboň ♀ (Ba.).

M: Kelč (Gr.).

D. anticus Kl.

Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Všude velmi porůznu a také u nás jen tu a tam vzácně nalézáný. U ♀ se vyskytuje forma s jinak zbarveným mesonotem a také s jiným útvarem genitálií, f. *Schulthessi* Konow (species?) Tato vzácná forma byla nalezena v Riesengebirge, leg. Obenberger, je tedy pravděpodobně i u nás.

Č: ZM: Jindř. Hradec ♀ (Duda), Krč 2 ♂ (Klap.). — 3 ♂ Budějovice, Srubec (Ba.).

M: Ubušín ♀ (Gr.), Bzenec (Balthasar).

D. etruscus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Jižní a jižnější stř. Evropa.

Pozorování: Mediteranní prvek, pronikající vzácně do teplých poloh severnějších, tak na př. ještě na Slovensku žijící (Hlffr., Čepelák). Ojedíněle byl nalezen na Moravě a snad i v Čechách, což by byla nejsevernější hranice rozšíření.

Č: Čelákovice ([Obenb.], podle Greg., ale doklad v ZM není).

M: Milkov (Slav.).

D. ferrugatus Lepeletier.(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823, *thomsoni* Konow, D. Ent. Zt. 1884.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Francie.

Pozorování: Vzácný, u nás známý jen z několika málo nálezů.

Č: Praha ♂♀ (Strobl), Krč 3 ♀ (Klap., ZM), Dobřany (Pfl.).

M: Olomouc ♂♀ (Strobl), Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina (Gr.).

D. liogaster Thomson.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Náleží již ke skupině *Dolerus* černě zbarvených (aspoň abdomen), má však všechna stehna úplně červená a první 2—3 tergity úplně hladké (♂ se snadno zamění s *Loderus vestigialis*). Je všude vzácný. Vajíčka jsou kladena na *Festuca rubra*, larvy požírají však i jiné trávy, jako *Poa* a *Dactylis*.

Č: Kolín (Kub.), Čáslav 1 ♀ (ZM, Duda).

M: Milkov 5 ♀ (Slav.), Jičina (Gr.), Haluzice (Hach.).

F. rufonotata Enslin, D. Ent. Zt. 1913, má červené skvrny svrchu na thoraxu.

Č: Srubec u Bud. 1 ♀ 4. VI. 1942 (Ba.).

D. Gessneri André.(Ed. André, Spec. Hym. Eur. 1880, *labiosus* Konow.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Velmi sporadický druh a snad také nepoznávaný, neboť důležitý znak, narudlá kolena předních nohou, není vždy dosti patrný.

Č: ZM: 1 ♀ Bohemia (Nickerl), Jirny 1 ♂ (Šust.), Neratovice 1 ♂ (Klap.), Rožmitál (Syrovátka, coll. Gr.), 1 ♀ Veselí n. Luž. (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Vysoká u V. Karlovic (Gr.), Svatobořice 3 ♂ 1 ♀ (Hach.).

D. gonager Fabr.

(Fabricius, Syst. Ins. 1781.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Patří spolu s následujícím k nejhojnějším *Dolerus*.

Oba druhy se dají dobře rozeznat i podle skulptury mesonota i podle útvaru tykadlových článků 3—4. Larva na travách.

Lokalita: Všude (ubique).

D. puncticollis Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Viz u předešlého.

Lokalita: Všude (ubique).

D. nitens Zadd.

(Zaddach, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859.)

Rozšíření: Celá Evropa kromě nejjižnější.

Pozorování: Má jako všechny další druhy nohy úplně černé, ale dá se ještě poměrně snadno rozeznat. Je dosti hojný a u nás četně doložen.

Larva na travách.

Lokalita: Všude (ubique).

D. anthracinus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se vždy jen pořídku, ačkoliv je jistě více rozšířen než ukazují naše sporé nálezy. Létá již záhy z jara, od března.

Larva na *Hordeum vulgare*.

Č: Ruda u N. Strašecí, Veselí n. Luž. 1 ♂ (ZM, Duda). — Budějovice, Koroseky ♂♀ (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina (Gr.), Brno 1 ♂ (Stejskal).

D. coracinus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyznačuje se ocelově modravým leskem a nedá se tedy snadno přehlédnouti. Je však vzácný, u nás jen ve stř. Čechách trochu hojnější.

Č: ZM: Jindř. Hradec 1 ♂ (Duda), Kralupy 1 ♀ 1918 (Sek.), Radotín 1 ♀ (Holík), Chuchle, Modřany, Ládví, Černošice (Šust.).

M: Milkov 2 ♀ (Slav.).

D. taeniatu Zadd.

(Zaddach, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Pobaltí, Finsko.

Pozorování: Je podle Enslina hojnější v přímořských krajích. Ve vnitrozemí patrně jen lokální, ale snad ne tak vzácný jak se soudí. Je dobře vyznačen lesklými a hladkými prvními 3—4 tergity.

Č: Čáslav 1 ♀ (ZM, Duda). — Doubravice, rybník Černiš u Budějovic 3 ♀ 1942 (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Jičina 1 ♀ (Gr.).

D. asper Zadd.(Zaddach l. c.) — *carbonarius* Zadd. l. c. — *oblongus* Cam., Mon. Br. Phyt. Hym. 1882.)

Rozšíření: Střední a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Byl jako *asper* Zadd. do nedávna znám pouze z Ně-

mecka, novější nálezy však ukazují, že i tato forma je asi rozptýlena po stř. i sev. Evropě. Po zjištění dvou dalších synonym stává se však hojným druhem, ježto var. *carbonarius* Zadd. je téměř všude a i var. *oblongus* Cam. je místy hojnější. Larvy na *Carex*, vajíčka však i na travách.

Lokality: Téměř všude (fere ubiquae). Forma typica:

Č: ZM: Ml. Boleslav (1 ♀ (Sek.), Karlštejn 1 ♂ (Oglobl.), Chuchle 1 ♂ (Šust.), Budějovice 1 ♂ a 2 ♀ (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Jičina (Gr.), Mutěnice (Hach), Zlámánek, Zlín (Balth.).

D. picipes Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Obecný druh, u ♀ s nápadně nazad rozšířenou pochvou.

Lokality: Všude (ubiquae).

D. haematodes Schrank.

(Schrank, Enum. Ins. Austr. 1781.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Je mezi černými druhy nápadný červeným pronotem a tegulami u ♀. Není nikterak obecný, u nás jen místy hojnější, tak na př. v již. Čechách. Není odevšud doložen, ale chybí asi málokde. Larva prý na *Juncus* a *Scirpus* (Cameron), podle Conde na *Poa pratensis* a *Carex*. F. *rufata* Enslin s částečně červeným mesonotem je častá.

Lokality: Skoro všude (fere ubiquae).

D. megapterus Cam.

(Cameron, Trans. Ent. Soc. London 1881.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se všude jen pořádku a dá se rozeznati podle příčného kýlu na clypeu, ačkoliv i jiné druhy mají clypeus trochu příčně klenutý. Larva na *Carex*.

Č: ZM: Třeboň ♂♀ (Sek.), Turnov 1 ♀ (Obenb.).

M: Milkov 2 ♂ 1 ♀ (Slav.), Ubušín, Loučka, Jičina, Štramberk (Gr.).
Také na Slovensku byl zjištěn (Obenb.).

D. thoracicus Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Akad. Handl. 1808.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Tento druh, krásně vyznačený červeným mesonotem a velikými červenými skvrnami na mesopleurách je jeden z nejvzácnějších a ♂ není dosud bezpečně znám. U nás byl zjištěn kromě staršího nálezu z Moravy nověji také v již. Čechách. Samičky obletovaly kvetoucí střemchu a jeden párek byl v kopule, bohužel, nepodařilo se ♂ polapit.

Č: Budějovice 2 ♀ 6. V. 1942 na *Prunus padus*, 1 ♀ u rybníka Černíše 9. V. 1942 na *Salix fragilis* (Ba.).

M: Milkov (Slav.).

D. brevitarsis Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava.

Pozorování: Patrně velmi lokální a vzácný, v literatuře jen z Německa udáváný. Je dobře vyznačen krátkými zadními tarsy.

Č: ZM: Hodkovičky, Toušeň ♂♀ (Klap.), Neratovice (Sek.), Závist (Holík), Třeboň (Duda). — Budějovice 1 ♀ (Ba.).

M: Ubušín, Jičina 2 ♀ (Gr.), Čejč (Balthasar).

D. nigratus Müll.(Müller, Zool. Dan. prodr., 1776, *fissus* Hartig, Aderfl. 1837, *cenchris* Hartig, ibidem.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Je celkem všude hojný. Rozeznávání od následujících není bez obtíží.

Lokality: Všude (ubique).

D. niger L.

(Linné, Syst. nat. 1767.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Z největších našich druhů, význačný hluboce vykrojeným clypeem a tmavými křídly. Je všude nevzácný a u nás místy hojný.

Lokality: Všude (ubique).

D. gibbosus Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nehojný druh, u nás jen tu a tam, není-li ovšem přehlížen. Larva na Carex.

Č: ZM: Neratovice 1 ♂ (Klap.), St. Boleslav (Sek.). — Dobřany (Pfl.), Budějovice, Včelná, několik ♀ (Ba.).

M: Olomouc (Strobl), Milkov (Slav), Třebíč (Sek.), Ubušín, Bludovice (Gr.).

D. aeneus Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Téměř celá Evropa.

Pozorování: Kromě nejjižnějších zemí všude až daleko na sever a v Alpách až do výše 2500 m. U nás hojně doložený, byť i ne odevšud.

Larva na Hordeum vulgare, podle Condeho na Triticum vulgare, repena a Poa pratensis.

Lokality: Skoro všude (fere ubique).

D. rugosulus D. T.

(Dalla Torre, Kat. Hym. 1894.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Pobaltí.

Pozorování: Roztroušený po celé chladnější Evropě, jen místy po-

někud hojnější. U nás tu a tam, někde i nevzácně. Larva podle Conde asi na travách. ♀ byla nalezena při kladení na *Poa trivialis*. (Not. ent., 1938).

Č: ZM: Kolín (Kub.), Třeboň, Kamenice (Sek.), Modřany 1 ♂ (Šust.), Čelákovice (Obenb.). — Budějovice, Koroseky, Třeboň (Ba).

M: Milkov, Litovel, hojně (Slav.), Ubušín, Loučka, Palačov (Gr.), Zlín (Balthasar).

D. sanguinicollis K l.

(K l u g, l. c.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Tento nejmenší z našich *Dolerus* je u ♀ snadno k poznání podle červeného pro- a mesonota, ale toto zbarvení bývá často redukováno, až úplně mizí. V tom případě se rozezná podle tmavých křídel i jiných znaků; černý ♂ má blanitý výkrojek na 8. tergitu. Není právě vzácný, ačkoliv u nás není mnoho zpráv. V již. Čechách kolem Budějovic bývá v některých letech obecný, dokonce i na pažitěch v samém městě, vždy však jen v typické formě.

Č: Závist 1 ♂ (ZM, Duda). — Budějovice a okolí. velmi hojně (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Kohoutovice, Ostopovice, Jundrov, Macocha, Ubušín (Gr.), Brno (Fiala).

F. *fumosus* Stephens, Ill. Brit. Ent. Mand. 1835, non Zaddach. —

Úplně černá forma, dosti hojná mezi typem:

Č: ZM: Vůznice (Kheil), Kolín (Kub.), Závist (Klap., Obenb.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Ubušín, Macocha (Gr.), Muťnice (Hach.).

Rod: **LODERUS** K n w.

(K o n o w, D. Ent. Zt. 1910.)

Rodové rozdíly od předešlého rodu jsou nepatrné, hlavně protáhlejší tvar očí, takže rozdělení na dva rody se nyní ani neuznává, resp. udržuje se spíše z důvodů praktických. Jsouť *Loderus* menší a štíhlejší, celkový jejich habitus je jaksi jiný. Larvy se však nikterak neliší a také oekologie i raný výskyt souhlasí. Ve stř. Evropě žijí jen 4 druhy, všechny i u nás, ale jen 2 jsou hojné.

L. palmatus K l.

(K l u g, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř, Kamčatka.

Pozorování: Vyskytuje se nevzácně všude, není však obecný. U nás je hojně doložen a lze jej předpokládati všude. Je úplně černý, leda přední tibie jsou trochu narudlé, ♂ má charakteristické blanité skvrny na tergitech. Larva na *Equisetum*.

Lokality: Všude (ubique).

L. genucinctus Z a d d.

(Z a d d a c h, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859.)

Rozšíření: Švédsko, Německo, Pobaltí, vých. Evropa, Sibiř, Kamčatka.

Pozorování: V evropské části areálu je velmi vzácný, v asijské snad hojnější, neboť Enslein sděluje, že prohlížel četné exempláře z Kamčatky. Sameček není dosud popsán. U ♀ jsou stehna černá, aspoň zadnější. Vývoj na *Equisetum pratense* (Conde).

M: Trojačka 1 ♀ 6. V. 1934, Brno 1 ♀ 16. VI. 1936 (Gr.). Haluzice 2 ♀ (Hach.).

L. pratorum Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Akad. Handl. 1808. — *L. gilvipes* Kl. l. c. 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Lokální a dosti vzácný. U nás jen spoře doložen. Je to drobný druh s prostředními tergity červenými. Larva také na *Equisetum*, hlavně *pratense* (Conde u *D. gilvipes* Kl., 1934).

Č: Praha 2 ♀ (Strobl), ZM: Doubravice u Bud. 1 ♂ 27. V. 1942 (Ba.), var. *gilvipes* Kl.: Rožmitál (ZM. Syrov.), Němá Strouha u Bud. 1 ♂ (Ba.).

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), var. *gilvipes* Kl.: Trojačka, Kojetín (Greg.).

L. vestigialis Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Obecný druh od časného jara až pozdě do června, zvláště hojně na kvetoucích trnkách, střeňkách, dubech a j. Tím vzniklo domnění, že i larva žije na *Prunus*. leč podle Conde na *Equisetum palustre* a *silvaticum*.

Lokality: Všude (ubique).

F. ruficollis Enslein, D. Ent. Zt. 1913. — I pronotum je více méně červené. Tu a tam mezi typem.

M: Loučka (Gr.).

3. Podčeleď: SELANDRIINAE.

Jediný zdánlivě nepatrný znak, totiž vústění basálního nervu přímo nebo skoro přímo do vzniku kubitů, odděluje tuto podčeleď od předešlých, při čemž je basální nerv rovný, humerální pole bez stopky (až na rod *Lycaota* Konow., přiřazený sem z podč. *Hoplocampinae*) a radiální pole vždy s příčkou. Nicméně je tím příslušnost k podčeledi dána jasně a záměna není tak snadno možná, nejde-li o teratologické jedince, zjev to ovšem u pilatek nevzácný. Také znaky rodů jsou u Selandriin zřetelné. Sama nervatura je kromě zmíněných společných znaků často podstatně různá, tak na př. chybí často úplně 1. kubitální příčka (na př. *Emphytus*). Rovněž habitus je mnohotvárný a jsou mezi nimi druhy drobné až prostřední (ale z našich nikdy ne velikosti průměrných *Tenthredo* L.), jednotvárně zbarvené až pestré, krátce vejčité až štíhlé. Je to podčeleď rozsáhlá, zastoupená hlavně v palaearktické a nearktické oblasti, a byla americkými autory rozdělena na další menší skupiny, jež však nemají pro nynějších 17 středo- a severoevropských rodů význam. V našich zemích je dosud zjištěno 13 rodů, kromě nezjištěných dosud *Pseudotaxonus* A. Costa a *Lycaota* Knw. (*Hoplocampoides* Enslein.) a severských rodů *Pseudohemitaxonus* Conde a *Eriocampidea* Ashm. (*Hemitaxonus* Ashm.). Larvy jsou zase

normálního typu a žijí volně na rostlinách, výjimkou i endophagně. S hospodářského hlediska mohou se mezi nimi vyskytnouti i škůdci, na něž bude na příslušných místech poukázáno.

Rod: **ATHALIA** Leach.
(Leach, Zool. Misc. 1817.)

Rod je dostatečně vyznačen větším počtem tykadlových článků (10—11), což je řídká výjimka z normálních devítičlánekových u celé širší čeledi *Tenthredinidae*. Přesto jsou tykadla krátká a trochu kyjovitá. Naše druhy jsou menší pilatky vejčitého těla, převážně červenožluté. Jsou zastoupeny hlavně v palaearktické oblasti, u nás jen několika málo druhy blíže příbuznými, z nichž některé byly do nedávna považovány za pouhé formy. Imaga se objevují zpravidla ve 2 generacích, na jaře a pozdě v létě až do září. Bývají často v množství na kvetoucích Umbelliferách i j. Larvy žijí na nízkých rostlinách a mohou zhoubně napadnout i užitkové rostliny (viz *A. rosae* L.).

A. lugens Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Japonsko.

Pozorování: Liší se od ostatních černými zadními tibiami a tmavými křídly. Je mnohem vzácnější než většina příbuzných, ačkoliv sahá rozšířením patrně po celém eurosibiřském areálu. V Japonsku je zastoupena tmavší rassou.

Č: ZM: Kolín, Babice (Kub.), Turnov (Obenb.), Jirny (Šust.), Koro-seky, rybník u Bud. VI. (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina, Kelč, Uherčice VII.—IX. (Gr.), Bojanovice (Hach.).

A. rosae L.

(Linné, Syst. nat. X, 1758, *colibri* Christ, Naturg. d. Jns. 1791, *spinarum* Fabricius, Ent. syst. 1793.).

Rozšíření: Celá palaearktická oblast.

Pozorování: Obecný druh, jehož larvy žijí na různých Cruciferách a při větším občasné a lokálním rozmnožení mohou se i stát škůdci cukrovky, jak bylo již v Čechách pozorováno. Jako škůdce bývala uváděna synonymem *spinarum* F., jež však musí právě tak jako Christovo *colibri* ustoupiti staršímu, byť i nepřiléhavému názvu Linnéovu. Imago se vyznačuje mesonotem z části červeným.

Lokality: Všude (ubique).

A. bicolor Lep.

(Lepelletier, Monogr. Tenth. 1823, *annulata* Fabricius, Ent. Syst. 1787.)

Rozšíření: Téměř celá palaearktická oblast.

Pozorování: Hojný druh, zejména na vlhkých místech u vod, kde sedává na pobřežních rostlinách. Larva je sice popsána, ale živné rostliny nejsou bezpečně známy.

Lokality: Všude (ubique).

Forma nova rufata Gregor. — Scutellum a pronotum jsou úplně červené. (Scutello ac pronoto totis rubris. Patria: Moravia, 1 ♀ Jičina, item Bernartice, Uherčice, in coll. Gregor, ZM.)

A. *rufoscutellata* Mocs.

(Mocsáry, Termész. Füzet. III, 1879.)

Rozšíření: Středomoří, již. a stř. Evropa, Zakavkazí.

Pozorování: Mediterraní prvek, výše na sever jen na teplejších místech. U nás dosud jen v Polabí a na již. Moravě. Možná že i uchází pozornosti, ačkoliv se liší od podobně zbarveného předešlého druhu také útvarem clypeu a pochvy.

Č: Modřany, Klecany 2 ♀ 20. V. 1909 (ZM, Šust.), Hlubočepy (ZM, Binder).

M: Uherčice (Gr.).

F. *mocsáryi* Konow (Deutsch. ent. Zeit., 1891): Prostřední a zadní tergity s červenými skvrnami. — Uherčice 2 ♀ 17. V. 1936 (Gr.).

A. *glabricollis* Thom s.

(C. G. Thomson, Opusc. Ent. 1870.)

Pozorování: Hojnější druh, ne však zcela obecný, naopak někde i pořídku. Přesto máme doklady takřka ze všech částí území. Liší se od příbuzných hladkým a lesklým mesonotem. Larva ve 2 generacích na Cruciferách.

Lokality: Všude (ubique).

A. *lineolata* Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenthr. 1823, *rosae* Klug l. c., non Linné.)

Rozšíření: Celá palaearktická oblast.

Pozorování: Obecný druh, ve 2 generacích. Larva je asi polyphag na nízkých rostlinách jako *Plantago* (Conde). Ve zbarvení variabilní a některé zvlášť odlišné formy jsou novějšími systematiky považovány za samostatné druhy, k čemuž je vskutku dosti důvodů.

Lokality: Všude (ubique).

A. *liberta* Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Podstatnější rozdíly od předešlé jsou takřka jen ve zbarvení, hlavně mesosterna a mesopleury, a nelze ani pomlčet, že i u *lineolata* se vyskytují odchylky se zbarvením jako u *liberta*, ale přece tu jde nepochybně o bona species, za kterou ji prohlásil Dr. H. Priesner (Beitr. zur Kenntnis der Gattung *Athalia*, Entom. Mitt. 1928). Nesmí nás ani mýlit okolnost, že *liberta* se vyskytuje společně s *lineolata*, namnoze právě tak hojně jako tato. Podle Helléna (Not. ent. 1935) rozezná se ♀ tohoto druhu od *lineolata* Lep. uprostřed vykrojeným posledním sternitem a úzkými, čárkovitými lícemi. 1. abd. segment bez černých skvrn. U ♂ je konec středních holení černý; mesopleury a mesosternum žluté.

Lokality: Všude (ubique).

A. cordata Lep.

(Lepeletier, l. c.)

Platí o ní totéž co o *liberta*. U nás všude (ubique).**Rod: SELANDRIA** Leach.

(Leach, Zool. Misc. 1817.)

Počet tykadlových článků je normální (9). Humerální pole je bez příčky právě jako u dalších 3 rodů, ale costa je před stigmatem nápadně zduřelá. Ostatně se liší od těchto rodů všechny *Selandria* i krátce vejčitým tělem. Jinak je však habitus různý; jsou mezi nimi poněkud větší druhy, převážně žluté, nebo drobné a více méně černé. Ba jsou i rozdíly morphologické v útvaru lící a drápků, což dalo podnět k rozdělení na 4 podrody. Celkem je rod ve stř. Evropě zastoupen 12 druhy, z nichž 10 bylo zjištěno i u nás.

Podrod: SELANDRIDEA Rohw.

(Rohwer, Smiths. Inst. Proc. U. S. Nat. Mus., No 1866, 1911.)

Krátce vejčité oči nedosahují k mandibulám. Jen 2 druhy (vzácný druh *Wüstnei* Konow nebyl u nás zjištěn).

S. flavens Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Sporadicky a jen někde hojnější. Našich bezpečných dokladů je málo. Imago bývá na *Carex*, kde asi žije i larva, a rozmnožování se děje snad parthenogenesí.

Č: ZM: Jindř. Hradec 1 ♂ na *Carex* (Duda), Osek 1 ♀ (Klap.).

M: Haluzice (Hach.).

F. *flavior* Enslin, D. Ent. Zt. 1913. — Mesopleury jsou žluté. — M: Vír 2 ♀ 12. VII. 1924 (Gr.). Jedna z těchto ♀ má i kyčle žluté, rovněž abdomen skoro celé žluté (1 ♀ coxis luteis, abdomine fere toto nigro).

Podrod: SELANDRIA i. sp.

Oči dosahují až k mandibulám a drápky jsou jednoduché nebo se subapikálním zoubkem. Abdomen žluté. 3 druhy, větší, 7—11 mm.

S. sixi Voll.

(Vollenhoven, Herklots Bouwsoffen 1858.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nehojný druh, aspoň u nás zřejmě vzácný. Larva ve 2 generacích na pobřežních travách a na *Juncus*.

Č: ZM: Třeboň 1 ♀ 21. VII. 1898 (Duda), Rožmitál 1 ♀ (Syrůvátka, coll. Gr.).

M: Kyjov, Svatobořice, Lednice, Řečkovice V—VII (Hach.), Zlín, hojně (Balthasar).

S. excisa Knw.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1885.)

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava.

Pozorování: Bývá označována jako vzácná a jistě není z hojných, i když máme od nás doklady z celé řady rozptýlených lokalit. Je také ve zbarvení dosti variabilní, ale vždy dobře k rozeznání, zejména u ♂, jenž má poslední sternit na konci vystřižený.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Terezín, Hradec Králové, Neratovice (Sek.), Jindř. Hradec (Duda), Chuchle (Šust.), Malá Skála (Obenb.). — Říčany (Pfl.), Srubec, Vidov 3 ♀ (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Bernartice 1 ♀. Ubušín 1 ♂ (Gr.).

1 ♂ z Ubušína má thorax úplně černý, segmenty 6.—7. černě skvrnitě, všechny kyčle černé. Zřejmě melanotický extrém, abnormální i tím, že 2. zvrtná příčka je interstitiální jako u druhu *sizi* Voll. (1 ♂ ex Ubušín in Moravia thorace nigro, nervo recurrense secundo interstitiali, segmentis 6.—7. nigro-maculatis, coxis omnibus nigris. Forma sine nomine in coll. Gregor.)

S. serva F.

(Fabricius, Ent. Syst. 1793.)

Rozšíření: Evropa a palaearkt. Asie.

Pozorování: Obecný druh, dosti variabilní. Na jaře a v létě, snad ve 2 generacích. Larva na *Dactylis* (Conde), požírá však i jiné trávy (*Poa*, *Phleum*), ne však ostřice, jako totožná larva *D. flavens* Kl.

Lokality: Všude (ubique).

F. mascula Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808. — Je forma ♂ s thoraxem vespod úplně černým, častá mezi typem.

Č: Olešník u Hluboké (Ba.).

M: Ubušín, Kelč (Gr.).

F. mediocris L e p e l., Monogr. Tenthr. 1823. — U obou pohlaví je 2. zvrtná příčka interstitiální jako u *sizi* Voll.

Č: Praha (Strobl), Libnič 1 ♀ (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Kelč (Gr.).

Podrod: ATOPOSELANDRIA E n s.

(E n s l i n, D. Ent. Zt. 1913.)

Drápky jako u *Selandria* i. sp., ale abdomen černé. 4 druhy (vzácný *fürstenbergensis* Knw. nebyl u nás nalezen).

S. annulitarsis T h o m s.

(C. G. Thomson, Opusc. Ent. 1870.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Nehojný druh, u nás jen pořádku, snad i často zaměňovaný s podobným následujícím.

Č: ZM: Smečno (Duda), Károv (Šust.). — Budějovice, Drahotěšice (Ba.).

M: Olomouc (Strobl), Litovel, Milkov ♂♀ (Slav.), Kelč, Ubušín, Javorník (Gr.).

S. cinereipes K l.

(K l u g, l. c. — *S. foveifrons* Thoms., Opusc. ent. 1870.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Od jara do léta všude nevzácně. Řídčeji se vyskytují

jedinci, nemající humerální pole zadních křídel na stopce. Thomson je popsal jako samostatný druh *foveifrons* C. G. Thomson, což přijali i pozdější autoři Konow a Enslin. Hedicke tento druh již vůbec neuvádí (Tierwelt Mitteleur.). V. Stritt (Arb. morph. tax. Ent. Berlin, 1936) potvrzuje totožnost obou druhů. Larva v září na *Myosotis palustris*.

Lokality: Všude (ubique).

F. *foveifrons* Thomson. — Č: Radotín (Pfl.).

M: Ubušín, Jičina, Trojačka (Gr.).

Podrod: **ANEUGMENUS** Hartig, Aderfl. 1837.

Drápky jsou rozeklané, tělo zpravidla černé, nohy žluté. Drobné 4 druhy.

S. morio F.

(Fabricius, Spec. Ins. 1781.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, Zakavkazí.

Pozorování: Imago od jara do léta velmi hojně na různých listnatých dřevinách, ale vývoj není bezpečně znám.

Lokality: Všude (ubique).

S. temporalis Thomson.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Spíše v chladnějších částech areálu, na stinnějších místech s porosty *Pteridium aquilinum*, kde žije larva (Conde).

Č: ZM: Bohemia (Bayer), Kolín (Kub.). — Chlum u Křemže, Olešník (Ba.).

M: Brno 1 ♀ (Stejskal).

S. stramineipes Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Skoro celá palaearkt. oblast.

Pozorování: Druh celkem nevzácný, arci jen lokálně na porostech *Pteridium*, kde žijí larvy. ♂ je velmi vzácný. U nás je zpráv ku podivu málo, ačkoliv bývají imaga na svých stanovištích i v množství.

Č: Koroseky, Doubravice u Bud., hojně ♀ (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Bystřička (Gr.).

S. coronata Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Řecko.

Pozorování: Vyskytuje se všude dosti porůznu jen na kapradinových porostech (*Athyrium filix femina* a *Polystichum filix mas*). Hojnější se zdá být její f. *analís* Thomson, popsaná původně jako *bona species*.

M: Milkov (Slav.), Ubušín (Gr.).

F. *analís* Thomson, Hym. Scand. 1871.

Č: ZM: Bohemia (Bayer). — Okolí Budějovic, Vidov, Jankov (Ba.).

M: Kojetín (Gr.).

Rod: **THRINAX** Knw.
(Konow, Wien. Ent. Zt. 1885.)

Souhlasí nervaturou se *Selandria* až na to, že costa není zduřelá. Habitus je však jiný, tělo štíhlejší. Rod je v Evropě zastoupen 3 vzácnými druhy o jejichž přesném rozšíření nelze s jistotou soudit podle sporých zpráv. Také o vývoji se nic neví, leč i zde jsou asi živnou rostlinou Filicaceae. Ross. (Illinois biol. Monogr. 15 No 2, 1937) považuje tento rod za totožný s rodem *Strongylogaster* Dahlb.

Th. mixta Klug.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Kamčatka.

Pozorování: Poměrně nejlépe známý, u nás dosud jen na Moravě, ale na více místech. — *Th. mixta* Thoms. (*struthiopteridis* Fors.) je jiný druh, náležející do rodu *Eriocampidea* Ashm. (*Hemitaxonus* Ashm., *Sahlbergia* Fors.) a ne jako synonym k následujícímu druhu *Th. contigua* Knw., jak se domníval Enslin, Forsius. Not. ent. 1933).

M: Milkov 4 ♀ IV—VII (Slav.), Frenštát ♂♀ 30. IV. 1926, Trojačka 1 ♀ 6. V. 1934, Jičina 1 ♂ 17. IV. 1934 (Gr.).

Th. contigua Knw.

(Konow, Wien. entom. Zeit. 1885.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Poměrně nejvzácnější. U nás dosud jediný nález v již. Čechách, ve stinné rokli s porostem kapradí.

Č: 1 ♀ Hodějovice u Bud. 17. V. 1942 (Ba.)

Th. macula Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Anglie, Švédsko, Německo, Morava, Kamčatka.

Pozorování: U nás máme jediný bezpečný nález z Moravy. Larva na *Athyrium spec.* (Conde).

M: Jičina 1 ♀ 4. VI. 1928 (Gr.).

Rod: **STROMBOCEROS** Knw.
(Konow, Wien. Ent. Zt. 1885.)

Drápky se zoubkem, tykadla uprostřed zduřelá. Jediný evropský druh je velmi útlá pilatka (6—7 mm), podobná zelenavé mušce. V jiných oblastech, zvláště v neotropické, je rod zastoupen hojněji.

St. delicatulus Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se spíše na stinných místech, ponejvíce v horách, a jeví vůbec charakter borealpinní. Larva podle Camerona na *Polystichum filix mas.*, podle Forsia také na jiných kapradinách.

Imaga bývají na takových porostech hojná, tak na př. na Šumavě (Böhmerwald, Ba.) a to podle polohy od května do srpna.

Č: ZM: Bohemia ♂♀ (Duda), Jindř. Hradec 1 ♀ (Duda).

M: Milkov (Slav.), Ůbušín, Trojačka, Smrk VI—VIII (Gr.) .

Rod: **STRONGYLOGASTER** Dahlb.
(Dahlbom, Consp. Tenth. Scand. 1835.)

Tykadla jsou krátká a silná, habitus vůbec robustnější a pestřejší. Pouze 2 druhy, oba vázané na kapradiny. Dříve záhadný *Str. sharpi* Cam. (*exsectus* Conde) klade se nyní do rodu *Pseudohemitaxonus* Conde (Notulae Entom. 1932.)

St. lineata Chr.

(Christ, Naturg. d. Ins. 1762, *cingulata* Fabricius, Ent. syst. 1793.)

Rozšíření: Celá Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Není celkem vzácný a možno jej předpokládati u nás všude na porostech *Polystichum filix mas* a *Pteris aquilina*, ale imago vidáme poměrně zřídka a nejsnáze jej ještě získáme smýkáním s kapradí, zpravidla jen ♀, neboť ♂ je vždy vzácný. Obě pohlaví jsou také různě zbarvena a ♀ je statná pilatka, až 11 mm dlouhá. Larvy se zavrtávají k zapupení do kůry okolních sosen a poškozují tak stromovou kůru někdy i citelně (Enslin).

Č: ZM: Kolín (Kub.), Rožmitál (Syrovátka), Kundratice. — Koroseky, Krasetín, Pořešín (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Bystřička (Gr.), Haluzice (Hach.).

St. xanthocera Steph.

(Stephens, Ill. Brit. Ent. Mand. 1835.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Liší se od předešlého červenými tykadly u ♀, červenými prostředními tergity u ♂. Podle různých autorů není považován za vzácnost a jeho ♂ se najde mnohem čteněji než u předešlého. Je tedy s podivem, že u nás byl dosud nalezen jen tak zřídka. Létá poněkud dříve, V—VI, předešlý spíše až v červnu. Ztrácí se asi v porostech kapradí a dá se odtud sesmýkati. Larva společně s předešlou na *Pteris aquilina*.

Č: Boršov u Bud. na tak zv. Fritschově stezce, sesmýkán s kapradí 1 ♂ 25. V. 1942 (Ba.), Chabry 1 ♀ (ZM, Šust.).

Rod: **ERIOCAMPA** Htg.
(Hartig, Aderfl. 1837.)

Patří ke skupině s příčkou v humerálním poli. Oba hojně střeoevropské druhy se poznají na první pohled podle krátce vejčitého a zavalitého těla, ačkoliv nejsou veliké (5—7 mm). Oči sahají až k mandibulám. Oba jsou od května do léta obecné na olších.

E. umbratica Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa.

Pozorování: Zbarvení v obou pohlavích úplně černé a skulptura hlavy jemná. Imago je sice zcela obecné na Alnus, ale larva není dosud popsána.

Lokalita: Všude (ubique).

E. ovata L.

(Linné, Fauna suec. 1761.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: U ♀ je mesonotum červené a skulptura hlavy hrubá. Úplně černý ♂ je krajně vzácný a množení se děje jistě parthenogenesí. Imago rovněž obecné na Alnus, přece však průměrně v menším počtu než předešlý druh. Larva je ale známa a nápadna bělavým obalem z výpotku na listech olší.

Lokalita: Všude (ubique).

Rod: **MONOSTEGIA** O. Costa.

(O. Costa, Fauna Napoli, Tenth., 1859.)

Jediný náš druh byl dříve kladen do rodu *Empria* Lep. s celým podrodem, který teprve v poslední době byl povýšen za rod pro odchylný habitus, clypeus bez kýlu a kratší líce.

M. abdominalis F.

(Fabricius, Suppl. ent. syst., 1798.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, Malá Asie.

Pozorování: Červenožlutým zadečkem se nápadně odráží od habitu celého rodu *Empria* Lep. et Serv., kam byl dříve kladen. Je všude hojná V—VI. Larva na *Lysimachia nummularia* a *Anagallis*. Nežádka se vyskytují, zejména u ♂, kusy s tergity více méně tmavými, nebo jsou i nohy tmavé (f. *analisis* Knw.). Extremní melanotická forma je Konomem popsaná f. *nigra*, skoro úplně černá, u níž Enslin sám připouští, že tu jde o bona species, neboť křídla jsou naopak světlejší než u typu. Téhož mínění je i Gregor (Čas. Č. Spol. Ent. 1927), jenž našel takové kusy u Latorice a Pasiky (býv. Podk. Rus). Enslin měl kusy z Balkánu, není tedy vyloučeno, že *nigra* Knw. je dobrý druh a snad jižní vikariant *abdominalis*. (F. *nigra* Knw., quam Enslin ipse bonam speciem esse posse non negat, etiam a Gregor in ol. Rossia Subcarp. inventa est. Quam formam hic auctor (Acta Soc. Ent. Boh. 1927) etiam bonam speciem esse censet. Calidiores regiones incolere videtur.)

Lokalita: Všude (ubique).

Rod: **MONSOMA** Mac Gill.

(Mac Gillivray, Can. Ent., 1908.)

Do tohoto rodu náleží i *Empria pulverata* Retz, řaděná dříve do podrodu (nyní rodu) *Monostegia* Costa, od něhož však již habitem se liší. Od rodu

Empria Lep. et Serv. se jako předešlý rod liší clypeem bez kýlu a kratšími lícemi.

M. pulverata Retz.

(Retzius, Gen. spec. ins. 1783.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Hojný druh, ale jen ♀, kdežto ♂ popsáný R. Steinem (Wien. Ent. Zt. 1889) je velice vzácný, takže rozmnožování je patrně parthenogenetické. Druh je nápadný bíle páskovanými okraji segmentů a červenou řití. Larva v létě na Alnus a je podobně jako u *Eriocampa ovata* obalena bělavým popraškem. Skeletuje listy, prokusující dírky uprostřed.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: EMPRIA Lep. et Serv.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823, *Poecilostoma* Dahlbom, Consp. Tenth. Scand. 1835, *Poecilostoma* auct.)

Oči jsou kratší a nesahají tak blízko k mandibulám jako u obou předcházejících rodů. Areální příčka zadních křídel stojí kolmo k podélným žilkám. První cubitální příčka před. křídel často mizivá. Kromě těchto znaků mají všechny druhy včetně podrodu *Leuceempria* Ensl. (dříve rod) společný habitus, ježto oba odchýlné druhy, dříve sem kladené, náležejí nyní ke dvěma předcházejícím rodům. Jsou neveliké (5—8 mm), mírně zavalité, převážně černé a s párovitými bělavě blanitými skvrnami na předních tergitech. Rozeznávání těchto druhů je obtížné a bylo proto popsáno více druhů než jich skutečně jest. U některých jedinců se jeví druhové znaky mnohdy velmi neurčitě a spolehlivé rozlišení by bylo možno jen tehdy, kdyby byly známy také larvy a ty právě známe jen u několika běžnějších druhů. Imaga *Emprii* se objevují na jaře až do června a bývají na křovinách často hojná. V poslední době byl tento rod dvakrát zpracován z celé palaearktické oblasti a to Dovnarem-Zapolskim (Rev. Russ. d. Ent., 1929) a Condem (D. Ent. Zeitschr. 1940), kteroužto práci třeba doplniti prací Hellénovou o finských druzích (Not. Ent., 1940).

Podrod: LEUCEMPRIA (Enslin, D. Ent. Zt. 1914.)

Enslin oddělil jediný druh od rodu *Empria* Lep. et Serv., s nímž se nervaturou shoduje až na chybějící uzavřené políčko zadních křídel. Je ovšem i rozdíl v habitu a to hojnými bílými kresbami, přece však ne tak velký, aby odůvoňoval zřízení samostatného rodu, jak se dělo.

L. candidata Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1807.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Vyskytuje se dosti sporadicky a našich dokladů je jen málo. Imago létá na jaře, larva žije v létě na Betula.

Č: Koroseky, Třeboň (Ba).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Bystre (Gr.).

Podrod: **EMPRIA i. sp.** (včetně podrodu **TRIEMPRIA** Ensl.).

E. alboscutellata Knw.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1894.)

Rozšíření: Morava.

Pozorování: Tento druh popsal Konow podle 1 ♀, obdržené z Moravy, patrně od Slavička. Podle popisu by to byl zajisté dobrý druh, význačný hlavně bílým scutellem, který však u jediného kusu Konowovy sbírky z Moravy je černý jak zjistil Conde (1940 l. c.). Od té doby nebyl takový kus však nikde nalezen. Jde snad jen o abnormitu *immersa* Kl. neb *uskinskii* Dorn.-Zap.

M: »Moravia« (teste Konow).

E. excisa Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Korsika, Kavkaz.

Pozorování: Pořídku, jen místy hojnější. Larva měla žít podle Condeho na *Ulmaria pentapetala* a nesouhlasila s popisem Brischkeovým, podle něhož žije na *Salix*, *Epilobium* a *Pteris*. Také Carpentierovo udání zdálo se mylné. Nejnověji však v r. 1937 Conde zjistil, že jeho *excisa* Th. je jiný druh, který nazval *E. baltica* Conde, o němž autor soudí, že bude zjištěn v celé Evropě a Sibiři. (Conde 1940 l. c.)

Č: ZM: Modřany, Károv (Šust.). — Krásetín, Ránčice, Borovnice, Vidov (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Uherčice (Gr.).

E. immersa Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814. — ? *tirolensis* Ensl. D. Ent. Zt. 1914, *pravei* Dorn.-Zap. l. c., ? *camtschatica* Fors.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, Kavkaz.

Pozorování: Velmi lokální a vzácný druh, u nás nalezený dosud jen na Moravě. Larva na *Salix alba* (Brischke). Kusy s černými stehny a holeněmi patrně byly popsány jako *tirolensis* Ensl. (Hellén, Not. ent. 1940).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Trojačka (Gr.), Rozhrání (Hach).

F. tirolensis Ensl.

Pozorování: Tato forma byla jako druh popsána a známa pouze podle 2 ♀ z již. Tyrol. Ve sbírkách ZM je však také 1 ♀ z B. Leipa, pocházející ze sbírky Sekerovy. Tento exemplář má levé tykadlo mnohem kratší. Nyní k tomu přistupují ještě nálezy z Moravy.

M: Ostopovice, Ráječek u Brna, Loučka (Gr.).

E. Klugi Steph.

(Stephens, Ill. Brit. Ent. Mand. 1835.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie, Kavkaz.

Pozorování: Hojnější druh, u nás četně doložený a asi všude. Larva na *Geum rivale*.

Lokalita: Skoro všude (fere ubique).

E. liturata G m.

(Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790. — *E. undulata* Knw., Wien. ent. Zt., 1885, sec. Conde, 1937.)

Rozšíření: Celá Evropa, Sibiř (Irkutsk).

Pozorování: Je rovněž z hojnějších a lze ji předpokládat všude, i když se v některých krajích vyskytuje jen sporadicky. Larva na *Fragaria vesca* (Konow).

Lokality: Všude (ubique).

E. parvula K n w.

(Konow, D. Ent. Zt. 1884, *pseudoklugi* Dorn.-Zap. 1. c., *kuznetzovi* Dorn.-Zap. 1. c.)

Rozšíření: Stř. a vých. Evropa.

Pozorování: Vzácná. Je nejmenší z druhů, asi 5 mm, a má velmi krátké těmě. Ze Sudet je doložena 2 ♀ z Chebu (leg. Gradl, ZM.).

Č: Ránčice u Bud. 1 ♀ 13. V. 32 (Ba.).

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Brno, Ubušín, Jičina, Jistebník, Javorník (Gr.).

E. testaceipes K n w.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1896.)

Rozšíření: Malá Asie, Sibiř, Morava, Sudety.

Pozorování: Tento druh s nožkami převážně červenými je nepochybně velmi vzácný, ale jeho rozšíření se táhne zajisté po větší části Evropy, jak svědčí rozptýlené nálezy. Ve sbírce Gradlově (ZM) je 1 ♂ z Eger. Starší udání Konowovo, pocházející bezpochyby z nálezu Slavíčkova, bylo potvrzeno novějším nálezem na Moravě.

M: »Moravia« (teste Konow), Loučka 1 ♀ 20. VI. 1927 (Gr.).

E. hungarica K n v.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1895, *zacharovi* Dorn.-Zap., Rev. Russ. d'Ent. 1929.)

Rozšíření: Itálie, Zakavkazí, Maďarsko, Bosna, Morava, Čechy.

Pozorování: Z ojedinělých nálezů nelze soudit na celkové rozšíření a původ, ale nezdá se, že by šlo o prvek pannonský. Je to asi jeden z druhů, které jsou možná hojnější než se zdá, ale snad nebývá správně rozeznáván, třebaže se liší od podobné *longicornis* Th. při stejně dlouhých tykadlech hlavně jednoduchými drápkami a bílým kroužkem zadních tibií. U ♂ jsou však tibie tmavé a pak je určení nesnadnější.

Č: Nové Řeky u Třeboně 1 ♂ 15. V. 1932 (Ba.).

M: »Mähren« (teste Konow), Milkov 3 ♀ (Slav.).

E. longicornis T h o m s.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871. — *tridens* Knw., Wien Ent. Zt. 1896, *caucasica* Dorn.-Zap. 1929, ? *alector* Bens., ? *alpina* Bens.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Je lépe známa než předešlá, leč stále ještě vzácná. Larva asi na *Rubus idaeus* a *Geum*. Druh velmi proměnlivý, patrně v rozpadu na několik druhů (podle Helléna, Not. ent. 1940).

Č: Koroseky, Ránčice u Bud. 3 ♀ (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Trojačka, Krátká (Ba.).

F. *tridens* K n w. Lokálně hojnější aspoň v již. Čechách. Conde (1940) považuje tuto formu ještě za druh.

Č: Modřany (Šust.), okolí Budějovic, dosti hojně (Ba.).

M: Jičina, Radhošť, Suchdol (Gr.).

E. *pumila* K n w.

(K o n o w, Wien. Ent. Zt. 1896.)

Rozšíření: Švédsko, Finsko, Německo, Švýcarsko, Čechy a Morava, Severní Kavkaz.

Pozorování: Clypeus je zakončen třemi ostrými zoubky, ale drápky jsou jednoduché a také první tergít má blanité skvrny. Průměrně menší, 4—5 mm, a nepochybně dobrý druh, snad ani ne tak vzácný, je-li správně rozeznáván.

Č: Ránčice, Dobrá Voda, České Vrbné ♂♀ (Ba.).

M: Jičina, Trojačka 1 ♀ (Gr.).

Rod: **HARPIPHORUS** Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

První kubitální příčka chybí tak jako u *Emphytus* Kl. a některých *Empria*, ale vedle jiných znaků je také habitus zcela jiný. Jediný druh je malíčká pilatka, 4 mm, vespod žlutavá, svrchu částečně černá.

H. *lepidus* Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Lokální a jen v nižších polohách trochu hojnější. Imago V—VI na dubech, kde žije i larva, prozrazující se skeletováním listů.

Č: Bechyně 1 ♂ (Šust.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Kniničky, Hády u Brna, Uherčice, Bystre, Jundrov (Gr.).

Rod: **EMPHYTUS** Kl.

(Klug, l. c., *Allantus* Panzer (Jurine.)

Areální příčka zadních křídel stojí šikmo k podélným žilkám. Tak je tomu i u dalších 2 rodů, ale u *Emphytus* chybí vždy 1. kubitální příčka. Rod je dosti rozsáhlý, jen ve stř. Evropě žije na 20 druhů, jež se dají snadno rozeznat. Jsou to menší i prostřední pilatky, 6—10 mm, protáhlého těla. Zbarvení je někdy jednotvárně černé, někdy značně pestré. Jsou i jisté rozdíly v nervatuře uvnitř rodu, jež daly popud k rozdělení aspoň na 2 podrody, přiřadí-li se prvé dva druhy, kladené Enslinem do podrodu *Allantus*, k podrodu *Emphytus*.

Podrod: **EMPHYTUS** i. sp.

Radiální pole je nápadně začernalé a areální příčka předních křídel je interstiální s basálním nervem. Jen prvé 2 druhy. Aneb křídla čirá a areální příčka ústí nedaleko za basálním nervem. Zbarvení černé, často s výraznými kresbami. Další druhy tohoto podrodu.

E. viennensis Schrk.

(Schränk, Enum. Ins. Austr. 1781.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Je sice pravda, že se vyskytuje spíše v teplejší části Evropy, leč vysloveně meridionální není. U nás bývá jen porůznu. Žluté kresby jsou proměnlivé a vedle popsaných forem se najdou nezřídka i jiné nápadnější odchylky. Larva na Rosa.

Č: ZM: Opočno (Kub.), Károv, Radotín, Holyně (Šust.). — Budějovice, Jankov (Ba).

M: Milkov (Slav.), Luhačovice (Šust.), Brno, Uherčice, Hranice (Gr.).

1 ♀ z Opočna má po stranách čela 2 velké žluté skvrny, 3. a 4. článek tykadla hnědý, stehna skoro černá. (1 ♀ ex Opočno in Bohem. orient. magna macula lutea in utroque latere frontis, articulis antennarum 3—4 brunneis, femoribus fere nigris).

E. togatus Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1801.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: V celém areálu rozšíření porůznu, místy i hojněji, u nás na př. kolem Budějovic. Imago se podobá předešlému, ale skulptura mesopleur je hrubší a světlé zbarvení zpravidla čistě bílé. Avšak čerstvé kusy bývají nezřídka žlutavě kreslené (Ba). Poletují v červnu a červenci, snad jen v 1 generaci. Larva na Betula a Salix (Dahlbom), podle jiných autorů na Quercus, což je pravděpodobnější, neboť imaga létají zpravidla po křovinatých dubech (Ba.).

Č: ZM: Jindř. Hradec (Duda), Jílové, Radotín (Holík), Jirny (Šust.), Kyšičky u Unhoště (Obenb.). — Č. Vrbné, rybník Černiš u Budějovic, hojně VI—VII (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Jičina (Gr.), Bzenec (Balthasar).

F. *succinctus* Klug, l. c. — 4. segment je černý a skvrny na spáncích chybějí u ♀ řídčeji, u ♂ skoro pravidelně.

Č: ZM: Bohemia ♀ (Duda), Hradec Král. ♀ (Sek.).

M: Vizovice (Balthasar).

E. balteatus Kl.(Klug, l. c. — *E. didymus* Kl., l. c., sec. Conde, 1937.)

Rozšíření: Středomoří, již. Evropa a jižnější střední Malá Asie, Sibiř.

Pozorování: Typická forma je mediterranní prvek, ve stř. Evropě jen vzácně v teplých polohách. U nás dosud jen na již. Moravě a pouze ve f. *laticinctus* Lep. ♀. Konowův popis je pochybný, doklad chybí. Larva podle E. Andrého na Rosa.F. *laticinctus* Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823.

Červený abdominální pás je širší (3.—6. segm.).

M: Uherčice, Brno-Hády V—VI (Gr.).

Na Slovensku je hojnější a také ve f. *nigripes* Knw.Var. *didymus* Kl. Téměř všude (fere ubique).

E. rufocinctus Retz.

(Retzius, Gen. spec. Ins. 1783.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Bývá nalézán jen ojediněle a proto je i u nás jen spořádkován, ačkoliv zajisté více rozšířen. Larva na Rosa a Rubus, imago V—VII, zdali ve 2 generacích?

Č: ZM: Bohemia (Duda), Kolín (Kub.), Petřín (Holík), Radotín, Sv. Prokop, Libšice (Šust.). — Krásetín, Č. Vrbné (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Ubušín, Loučka (Gr.), Uher. Ostroh (Hach).

E. calceatus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Španělsko.

Pozorování: Všude hojný druh, směrem na jih poněkud řidší. Imago ve 2 generacích, larva na Rosaceích a j.

Lokality: Všude (ubique).

E. basalis Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Vyskytuje se jen sporadicky a našich dokladů není mnoho. Larva ve 2 generacích na Rosa.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Smečno, Jindř. Hradec (Duda), Budislav (Obenberger). — Jankov, Boršov (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Jičina, Ubušín (Gr.).

1 ♀ z Ubušína má clypeus bílý a humerální pole zad. křídel na stopce. (1 ♀ ex Ubušín in Moravia clypeo albo, area humerali stilata.)

E. cingulatus Scop.(Scopoli, Entom. Carn., 1763; *togatus* Fabr., Syst. Piez. 1804, non Panz.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Méně hojný druh a všude jen jednotlivě. Larva na Rosa, podle Conde na Corylus a Betula, snad ve 2 generacích.

Č: ZM: Bohemia (Duda), Černošice (Šust.). — Čtyři Dvory u Bud., Velešín, Krásetín (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Kohoutovice, Uherčice, Suchdol, Jičina (Gr.), Brno-Ráječek (Hffr.).

1 ♀ z Jičiny má zadní stehna černohnědá. (1 ♀ ex Jičina in Moravia femoribus posterioribus nigrobrunneis. Coll. Gr.).

E. cinctus L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř, sev. Amerika.

Pozorování: Všude v eurosibiřském areálu hojný, do Ameriky jen zavlečený. Ve 2 generacích, na jaře však hojněji. Larva na Rosa a Fragaria, pupy často v množství ve dřevě růží, ale i v okolních rostlinách.

Lokality: Všude (ubique).

E. melanarius Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Objevuje se vždy jen sporadicky a spíše v teplejších polohách. U nás ještě nejčastěji na Moravě a ve stř. Čechách. V Uhrách a na Slovensku je hojnější. Larva podle Kirchnera ve dřeni Rosa, ale tento autor měl před sebou asi jiný druh a je tudíž i jeho imago z Kaplice nejisté. Žije však na *Cornus sanguinea* (Carpentier), jak se zdá, jen v 1 generaci.

Č: ZM; Sele u Prahy 1 ♀ (Šust.). — Závist, Jirny (Pfl.).

M: Litovel, Milkov 2 ♀ VI (Slav.), Loučka (Gr.), Bzenec (Balthasar).

E. cingillum Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Velmi lokální a vzácný druh. U nás posud po jediném nálezu z Čech a Moravy.

Č: Kolín (Kub., det. Konow).

M: Milkov (Slav.).

E. truncatus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Také tento druh je v celém areálu velmi vzácný a u nás jen z Moravy doložený. Nedoložené udání Kirchnerovo z Kaplitz je méně pravděpodobné. Druh se liší od *cingillum* jen málo: nervulus není interstitiální, zadní nohy kromě kyčlí úplně červené, tykadla vespod často hnědá. Je také menší, 8—9, předešlý 11 mm. Otázka obou druhů není ještě zcela jasná a záhadná je na př. 1 ♀ z Pasiky (býv. Podk. Rus 1. VI. 1926). Nervulus a tykadla jako u *truncatus*, ale zadní kolena černá jako u *cingillum*. Je také větší a má hlavu svrchu zřetelně tečkovanou. (1 ♀ ex Pasika, ol. Ross. Subcarp., coll. Gr., nervulo non interstitiali, antennis subtus in apice brunneis, sed genibus ultimis nigris, ut species *cingillum* Kl., etiam magnitudine huiusce; capite supra evidenter punctato.)

M: Jičina 1 ♀ 11. V. 1928 (Gr.).

E. braccatus Gm.

(Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Tento druh (a další) je především pozoruhodný výjimečnou dobou výskytu, až v září a říjnu. Není celkem vzácný, ale pro pozdní výskyt uchází asi pozornosti sběratelů, tím spíše, že může být pro svoje tykadla ke konci bílá a pro rychlé těkání po křovinatých doubech snadno považován za lumka. Tak se dá snad také vysvětlit, proč je u nás poměrně málo nálezů. Kolem Budějovic je na př. všude hojný a bylo by tedy s podivem, že by v jiných krajích chyběl. O vývoji, jenž je od od jara na *Quercus*, psali již Vollenhoven a Brischke, podrobněji pak J. C. Nielsen (1913).

- Č: ZM: Bohemia 1 ♀ (Duda), Černošice (Šust.). — Budějovice a širší okolí, hojně IX—X (Ba.).
 M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno-Hády, Jičina, Loučka (Gr.), Zlín (Balthasar).

E. serotinus Müll.

(Müller, Zool. Dan. prodr., 1776.)

Rozšíření: Celá Evropa, kromě nejjižnější.

Pozorování: Pod tímto jménem shrnovala do nedávna systematika několik forem, jež se všechny liší od *braccatus* především tím, že humerální pole zadních křídel je na stopce a že zadní holeně nejsou u kořene bílé. Některé z těchto forem mají i tykadla úplně černá. Jinak však jsou tyto formy tak značně odlišné, podle některých zpráv i ve vývojových stádiích, že jsou novějšími autory uznávány aspoň za dva samostatné druhy, *serotinus* Müll. a *abdominalis* Lep. Zprávy o vývoji zní sice věrohodně, ale navzájem si odporují. Všecky formy se objevují nejdříve v září, pak ještě v říjnu, ba i listopadu.

Forma typica. — ♀. Tělo zcela nebo skoro zcela černé, tykadla částečně bílá, nohy převážně červené. Tuto formu vypěstoval Brischke z larev, žijících v červnu na *Quercus*. Conde tvrdí naproti tomu, že larvy žijí na *Rosa* a že popis larvy Brischkeovy sem nepatří.

Lokality: Všude (ubique).

♂ (*F. filiformis* Klug l. c.) Tykadla úplně černá, nohy světlé, jen někdy rovněž tmavé (*f. melanopus* Ulbricht). Larva na *Rosa* (Carpentier a Loisele).

Č: Kunderatice (ZM, Klap.).

M: Milkov (Slav.).

E. abdominalis Lep.(Lepelletier, Monogr. Tenth. 1823. — *E. autumnalis* Fors., Not. ent. 1933, *cereus* Kl. l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Jako předešlý druh, ale abdomen skoro celé žluté. Také larva je prý podobná podle některých autorů, kdežto Kollar vypěstoval ze zcela jiné larvy, žijící na *Quercus cerris*, imago souhlasné s *f. abdominalis* a nazval je *E. cerris* (Sitzungsber. Akad. Wiss. 1852.)

Č: Hradec Král. 1 ♀ (ZM, Sek.).

F. cereus Klug l. c. — Také mesopleury jsou žluté, částečně i metapleury, dále nohy skoro úplně a 2 skvrny na hlavě.

Č: ZM: Chuchle ♂♀, hojně (Šust., Weinfurter).

Podrod: EMPHYTINA Rohw.

(Rohwer, Smits. Inst. Proc. U. S. Nat. Mus. No 1866, 1911.)

Areální příčka ústí doprostřed diskoidálního pole. Tělo černé, bez nápadnějších kreseb.

E. perla Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Všude velmi pořídku. Liší se od dalších žlutavým břichem a světlými skvrnami na tergitech. Larva na *Salix* a *Quercus* (Carpentier, Brischke), podle Condeho na *Rubus*. Jsou asi 2 generace, poněvadž imago bývá ještě v srpnu.

Č: Krásetín 1 ♀ 17. VI. 1933 (Ba.).

M: Ubušín 1 ♀ 8. VIII. 1923, Kelč 1 ♀ 11. VII. 1928 (Gr.).

E. tener Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: V celém areálu dosti hojný. Larva na stoncích *Cirsium lanceolatum* (R. Stein), podle Schlechtendala na *Spiraea ulmaria* a nejspíše i na jiných, sotva však na révě (*Vitis*), za jejíhož škůdce ji vyhlásil Olivier (Bull. Soc. Ent. France 1890). Není endophagní a zalézá do dřevě jen před zapupením.

Lokality: Všude (ubique).

E. pallipes Spin.

(Spinola, Ins. Ligur. 1808, *grossulariae* Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Hojný druh, ve 2 generacích. Udání o larválním vývoji jsou nejistá.

Lokality: Všude (ubique).

E. carpini Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Rovněž hojný, předešlému velmi podobný a lišící se takřka jen lesklým scutellem hlavně však černým horním pyskem, který je u *pallipes* Spin. bílý. Také kontura pilky je různá. Jen nohy jsou u typu tmavší. Bývá také pospolu s předešlým. Údaje o larvě jsou právě tak nejisté jako u předešlého. *F. decipiens* Enslin, D. Ent. Zt. 1914, se světlými nožkami je hojná mezi typem.

Lokality: Všude (ubique).

Z ostatních druhů rodu *Emphytus*, u nás nezjištěných, jest se zmíniti ještě o *E. coxalis* Klug, jež uvádí Kirchner z Kaplitz a Gradl z Eger, ale doklady chybějí.

Rod: TAXONUS Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Všecky kubitální příčky jsou dobře vyvinuty a zadní křídla mají 2 stř. políčka a u ♂ uzavřenou obvodovou žilku. Jediný evropský zástupce upomíná červenou abdominální páskou na některé *Emphytus*.

T. agrorum Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Všude celkem nevzácný, nikde však obecný. Imago od jara do léta v 1 generaci, larva na *Rubus idaeus*.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: **AMETASTEGIA** A. Costa.

(A. Costa, Rendic. acc. sc. fis. Napol. 1882.)

Zadní křídla bez stř. políček, u ♂ bez obvodové žilky. Jinak jako *Taxonus*, s nímž býval spojován. Ve stř. Evropě 4 druhy, černé nebo s červenou abdominální páskou, většinou menší a štíhlejší než *Taxonus*, 5—8 mm.

A. stictica Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Vých. Evropa, Německo, Maďarsko, Slovensko, Čechy, Morava.

Pozorování: Spíše ve východnější části Evropy, možná však, že je více rozšířen, neboť je vzácný a nálezů není mnoho. Snad sarmatský prvek. Zdá se, že dává přednost mokřadům podobně jako *A. equiseti* Fall. Jihočeské exempláře byly nalezeny na takovém místě pospolu s těmito. Stigma je dvoubarvé, tykadla delší a je také větší (8—10 mm).

Č: Čtyři Dvory u Bud. 2 ♂ 31. V. 1942 (Ba.).

M: Litovel 1 ♂ (Slav.).

A. equiseti Fall.

(Fallen, l. c.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Všude hojný druh, nejčastěji na bažinatých místech, kde žije i euryphagní larva, asi 2 generacích.

Lokality: Všude (ubique).

F. coxalis Hartig, Aderfl. 1837. — Abdominální páska je užší, jen na 4. a 5. segmentu.

Č: Jankov 1 ♂ (Ba.).

M: Ubušín (Gr.), Orlová (Syrůvátka).

A. glabrata Fall.

(Fallen, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Lokálně hojnější, u nás spíše jen porůznu a ne všude. Je úplně černý, jen nohy jsou převážně červené. Euryphagní larva ve 2 generacích.

Č: ZM: Hradec Král. (Sek.), Károv, Čelákovice, Sadská (Šust.). — Jirny, Pelhřimov (Pfl.), rybník Černiš u Bud. (Ba.).

M: Olomouc (Strobl), Jistebník (Gr.), Kyjov, Bojanovice (Hach.), Muttěnice, Čejč (Šust.), Bzenec (Balthasar).

A. albipes Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Svand. 1871.)

Rozšíření: Evropa, kromě nejjižnější.

Pozorování: Vzácný, u nás dosud jen jednou v již. Čechách. Liší se od předešlého bílými tegulami a světlejší barvou nožek. Také okraj pronota bývá bílý, jak tomu je i u jihočeského exempláře.

Č: Hodějovice, stinná rokle v lese pod Doubravicemi, 1 ♂ 24. V. 1942 (Ba.).

4. Podčeleď: HOPLOCAMPINAE.

Hlavním znakem je šikmo prohnutý basální nerv, konvergentní s 1. kubitální příčkou. To však je i u některých *Blennocampina* a také u *Nematin* je basální nerv aspoň šikmý a konvergentní, ovšem při ostatní nervatuře jinak utvářené. Přesto je postavení této podčeleďi v systému jaksi vratké a rody v ní sloučené nejeví nejbližší příbuzenství. Všecky *Hoplocampinae* jsou malé pilatky krátkého a spíše zavalitého těla, jednotvárně nebo jen méně nápadně zbarvené. Evropských rodů jest 6 (resp. 5), z nich nebyly u nás dosud zjištěny rod *Lycota* Knw. (*Lycotella* Ross., *Hoplocampoides* Ensl. s druhem *xylostei* Gir. a severský rod *Pseudoheptamelus* Conde, Nöt. ent. 1932, s druhem *runari* Conde. — Rod *Lycota* Knw. (*Hoplocampoides* Ensl.) náleží však podle Stritta (Arb. ü. morph. u. tax. Ent., Berl., 1936) k podčeleďi *Selandriinae*, ježto basální žilka je paralelní s 1. zvrtnou žilkou. Od ostatních *Selandriinae* liší se však tento rod tím, že humerální pole je stopkaté, uprostřed široce stažené. Larvy jsou různé i oekologicky a bude o nich zmínka u jednotlivých rodů.

Rod: **HOPLOCAMPA** Htg.
(Hartig, Aderfl. 1837.)

Humerální pole je uprostřed stažené a zadní křídla mají 2 stř. políčka. Habitus černý nebo částečně žlutý. Pro stř. Evropu se uvádí 10 druhů, z nichž je u nás známo 8, ale jen dosti povrchně. Je totiž nesnadno nabýti představy o výskytu a hojnosti většiny druhů, neboť imaga zastihneme poměrně zřídka. Je třeba se věnovat důkladnému studiu a sběru vývojových stadií, což také není bez potíží. A přece jsou larvy některých druhů hojné a dokonce i škůdci ovoce, které není radno podceňovat. Žijí vesměs v nezralých plodech ovocných nebo příbuzných stromů a keřů a každý druh ovoce má v nich svého zvláštního škůdce. O tom pojednává také speciální literatura, na př. Henschel, Die schädl. Forst- und Obstbauminsekten, Berlin 1895.

H. testudinea Kl.

(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Je největší ze druhů částečně žlutých, 6—7 mm. Imago je zřídka k spatření na jaře a u nás dosud nebylo nalezeno. Z Kaplitz je udává Kirchner. Larva žije v létě v nezralých jablcích, která opadají. Ani o larvách nemáme dosud bezpečné nálezy, ačkoliv by se daly při bedlivém prozkoumání padavek nalézt. Zpravidla však najdeme jablíčka již larvami opuštěná, neboť zalézají k zapupení do země. Zbývá však po nich zápach jako po plošticích. To bylo pozorováno na padavkách, nasbíraných v Jankově v již. Čechách.

Č: Jankov, larvy? (Ba.).

H. brevis Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Snad celá Evropa.

Pozorování: Také tento druh je na hlavě, hrudi a břiše žlutý, ale menší, 4—5 mm. Imago rovněž velmi sporadicky, zejména ♂. Máme

však aspoň jediný doklad z Moravy. Larva v nezralých hruškách, jako škůdce méně významná.

M: Hodslavice, tak zv. tropické údolí 1 ♀ 17. IV. 1924 (Gr.).

H. flava L.

(Linné, Fauna Sec. 1764.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Jako imago poměrně hojnější na jaře na kvetoucích trnkách a třešních. Dá se tedy soudit, že v plodech těchto žije i larva, jež však není dosud popsána.

Č: Praha (Strobl), ZM: Jindř. Hradec (Duda), Troje (Šust.).

M: Litovel, Milkov 2 ♂ (Slav.), Brno-Ráječek, Jičina, Hodslavice, Uherčice (Gr.).

H. chrysorrhoea Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá mírnější Evropa.

Pozorování: Liší se od předešlého skoro úplně žlutého druhu černou hlavou a hrudí. Je také nejmenší ze všech, asi 3 mm. Imago jen vzácně na jaře, larva prý na *Ribes grossularia* (Vallot, Mém.Ac. sc. Dijon 1848, pod názvem *Tenthredo crispinae*).

Č: Sv. Prokop 1 ♀ 1. V. 1927 (Šust.).

H. pectoralis Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Stř. a již. Evropa.

Pozorování: Podobá se *H. flava* L., ale má čirá křídla a hojnější černé kresby. Imago jen vzácně na jaře na *Crataegus*, kde asi také žije larva.

Č: Hořovice 1 ♀ (Syrovátka, coll. Gr.).

H. crataegi Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Hojnější druh, skoro celý černý. Imago nezřídka na jaře na kvetoucím hlohu, v jehož plodech žije i larva.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Rostoky (Duda), Radotín (Šust.). — Praha (Strobl), Hořovice (Syrovátka), Budějovice (Ba.).

M: Ubušín (Gr.), Kyjov (Hach.).

H. rutilicornis Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Vzácnější druh, černý, se světlejšími místy na hlavě, hrudi a řiti. Imago na jaře na kvetoucích trnkách, tamže snad i larva.

Č: ZM: Jindř. Hradec ♀ na *Prunus spinosa* (Duda), Kosoř 1 ♂ (Sek.), Karlštejn 1 ♂ (Ogloblin), Radotín (Šust.).

M: Milkov 3 ♂ 2 ♀ (Slav.).

H. minuta Chr.

(Christ, Naturg. d. Ins. 1791, *fulvicornis* Panzer, Fauna Ins. Germ. 1801, non Thomson.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Provází kulturu švestek (*Prunus domestica*) a bývá i na meruňkách (*Pr. armeniaca*). Larva je nemalým škůdcem švestek, jež vyžírá hned po odkvětu až do pecky, načež zničené ovoce opadá. Imago poměrně nezřídka IV—V.

Č: Jindř. Hradec ♀ (ZM, Duda). — Praha (Strobl), Budějovice (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Jundrov, Jičina, Loučka, Bezkyd, Uherčice (Gr.), Kyjov, Brno (Hach.).

Forma nova Dudai Gregor. — Mandibuly, clypeus a anteny červené, rovněž tak nohy až na černé zadní kyčle. Upomíná na *H. rutilicornis* Kl., ale teguly a pronotum jsou černé. (Mandibulis, clypeo, antennis rubris, item pedibus, exceptis coxis ultimis nigris. A specie *H. rutilicornis* Kl. pronoto atque tegulis nigris satis differt. Patria: Jindř. Hradec in Bohem., leg. Duda.)

(Z dalších druhů zmiňujeme se ještě o *H. plagiata* Kl., který byl prý hojný u Eger v Sudetech (Gradl), ale doklady chybí a nebyl nalezen ani v Čechách ani na Moravě.)

Rod: CALIROA O. Costa.

(O. Costa, Fauna Napol. Tenthr. 1859, *Eriocampoides* Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Humerální pole se šikmou příčkou a tykadla normální, o 9 článcích. Habitem malé, černé pilatky, podobající se povrchně rodu *Eriocampa* Htg. Imaga na jaře a v létě, v 1—2 generacích, hojnější druhy, někdy i v množství. Nevzhledné larvy jsou pokryty slizem a podobají se malým slimákům. Žijí ekto-phagně na listnatých dřevinách (viz *limacina* Retz. jako škůdce). Všech 5 středoevropských druhů je prokázáno i u nás.

C. cinxia Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Clypeus rovně utatý a zadní holeně s bílým kroužkem. Při svém značném rozšíření je to druh dosti sporadický. Larva na *Quercus*, snad i jiných, neboť imago z Jindř. Hradce bylo nalezeno na *Sorbus aucuparia*.

Č: Jindř. Hradec 1 ♀ na *Sorbus* 25. V. 1891 (ZM, Duda).

M: Milkov (Slav.), Uherčice (Gr.).

C. aethiops F.

(Fabricius, Spec. Ins. 1778.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Liší se od předešlé černými zadními kyčlemi a také odchýlnou nervaturou. Je mnohem hojnější, ale ♂ je vzácný. Larva na *Rosa*.

Lokality: Skoro všude (fere ubique).

C. limacina Retz.(Retzius, Gen. spec. Ins. 1783, *adumbrata* Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Všude dosti hojná. Imago VI—VII v 1 generaci, larva k podzimu na různých stromech a keřích, často na ovocných, zvláště na třešních. Sama je zelenavá, ale pokrytá černým slizem inkoustové barvy i zápachu. Požerky se jeví jako skeletované plochy na líci listů. Při větším rozmnožení jsou škody na napadených stromech značnější.

Lokality: Všude (ubique).

C. annulipes Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Clypeus jako u předešlé vykrojený, ale zadní tibie a tarsi se širokým bílým kroužkem. Imago i larva na listnatých stromech, hlavně na Tilia, snad ve 2 generacích. Larvy i požerky jako u předešlé, o vážnějších škodách se však nedá mluvit.

Lokality: Téměř všude (fere ubique).

C. varipes Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Zadní tarsi bez bílého kroužku. Imago je hojné od jara do léta, larva na *Populus tremula*, *Salix*, *Quercus* a *Betula*, patrně euryphagní na dřevinách.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: HEPTAMELUS Hal.

(Haliday, Nat. Hist. Review II, 1855.)

Tento rod je dobře vyznačen tykadly o 7 článcích a očima sahajícíma až k mandibulám. Je však zastoupen pouze jediným evropským druhem a dalším na Javě. — Další příbuzný rod, popsáný nově z vých. Pobaltí, je *Pseudoheptamelus Condes* druhem *runari* Conde (Notulae Entom. 1932), jenž byl zjištěn i ve Finsku.

H. ochroleucus Hal.

(Haliday, Nat. Hist. Rev. II, 1855.)

Rozšíření: Švédsko, Stř. a sev. Německo, Morava, Holandsko, Britannie.

Pozorování: Podle dosud známého rozšíření je tento vzácný druh asi borealpinní a provází *Athyrium filix femina*. Larva hlodá v řapících, takže listy zakrňují. U nás byl nalezen jednou na Moravě, ale je jistě rozšířenější.

M: Radhošť 2 ♀ 12. VII. 1934 (Gr.).

Rod: **PHYLLOTOMA** Fall.

(Fallen, Monogr. Tenth. Suec. 1824.)

Tykadla o 10—15 článcích a oči nesahají až k mandibulám. Habitem se shodují s ostatními rody a jsou buď převážně černé nebo více méně žluté, zřídka s bílými skvrnami. Larvy na různých dřevinách, vyžírajíce dužinu listů na způsob min, v nichž se zapupují. Ve stř. Evropě 7 druhů.

Ph. nemorata Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Jen lokálně a vzácně, ♂ není dosud znám. Podle Camerona jsou 2 parthenogenetické generace ♀. Larva v listech *Betula*.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.)

Ph. leucomela Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Je asi více rozšířen, leč zřejmě velmi sporadicky.

M: Milkov 1 ♀ 15. V 1914 (Slav.), 1 ♀ Bernartice 25. V. 1923 (Gr.).

Ph. ochropoda Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie.

Pozorování: Z černě zbarvených druhů je tento nejhojnější, ♂ je však zcela jiný, má břicho bělavé. Našich nálezů není mnoho, snad jen tím, že se tyto malé pilatky snadno přehlédnou. Larva v listech *Populus tremula* v 1 generaci.

Č: Jankov, rybník Černiš u Bud. V (Ba.).

M: Litovel, Milkov 2 ♀ (Slav.), Bernartice 1 ♀ (Gr.).

Ph. fumipennis Cam.

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava, Británie.

Pozorování: Liší se od druhu *aceris* McLachl. jen křídly stejnoměrně zakouřenými, kdežto *aceris* má vnější polovinu křídel čistou. Ne-li tento znak dosti konstantní, může snadno dojít k záměně obou druhů a pak není divu, že i Kaltenbach popsal jako *aceris* druh, souhlasící popisem s *fumipennis*, ale s vývojem na javoru tak jako *aceris*. Podobným omylem považoval i Konow obě jména za synonyma a Enslin nevylučuje, že *fumipennis* je pouhá forma *aceris*. Pravá a podle Hedicke nevázaná *Ph. aceris* McLachl. nebyla u nás dosud zjištěna a revidi se zjistilo, že všechny naše nálezy se týkají *fumipennis*, jež je však považována za vzácnější a jejíž vývoj je neznámý.

Č: Modřany V (Šust.).

M: Milkov 1 ♂♀ (Slav.), Brno-Ráječek 1 ♀, Ubušín 1 ♂ (Gr.).

Ph. vagans Fall.

(Fallen, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nejhojnější druh, ♂ však vzácný. Abdomen je pře-

vážně nebo aspoň vespod žluté. Larva koncem léta v listech *Alnus*, hlavně ve vlhkých lesích, kde minuje u nás v listech druhů *A. glutinosa* a *A. incana*, v 1 generaci, podle Condeho ve 2 gen.

Lokality: Všude (ubique).

F. amaura Klug, l. c. — Jen břicho je světlé, což je u ♂ vlastně pravidlem.

M: Jičina V, Ubušín VIII (Gr.):

Ph. microcephala Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Liší se u ♀ tlustší a dlouze osrstěnou pochvou od podobné *vagans*, u ♂ světlými mesopleurami. Není vzácná, ale snad nerozeznávána. Larva v listech *Salix*, v 1 nebo snad i 2 generacích.

Č: ZM: Houšťka, Plzeň (Duda), Hradec Král., Terežín (Sek.), Vidov u Bud. ♀ (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Kelč ♂♀ VII—VIII (Gr.).

5. Podčeď: BLENNOCAMPINAE.

Společným a jasným znakem podčeďi je humerální pole předních křídel na stopce. Totéž je sice i u většiny *Nematinae*, ale tam je zase radiální pole bez příčky a není-li, jako na př. u rodu *Dineura*, pak rozhodují jiné znaky. U některých drobných *Blennocampin* je ovšem i útvar humerálního pole zdánlivě nejasný a pak nutno porovnat i jiné znaky, ale při jisté pozornosti dojdeme i tu k správnému cíli, ba i u teratologických jedinců. Jsou to vesměs menší pilatky, největší z našich nanejvýš 9 mm, a také z nejmenších, ani ne 3 mm. Habitus je vůbec jednotvárný, zbarvení poněkud černé, zřídka více méně červené nebo světlé a vždy bez nápadnějších kreseb. Přesto je rozeznávání rodů, ba i druhů poměrně bez potíží. Některé druhy patří k nejobecnějším pilatkám, které se sběrateli do omrzení vtírají, ale není radno pomíjeti nevšimavě tuto drobnou havěť, neboť jen hojným sběrem lze nabýti i vzácnějších druhů, z nichž některé jsou zdánlivě vzácné jen proto, že zůstávají nepovšimnuty. Také u našich *Blennocampin* jsou vědomosti o výskytu namnoze sporé, Nicméně je u nás z nynějších 21 středo- a severoevropských rodů zjištěno již 18 a chybí dosud *Apericlista* Ens. jenž však podle Rosse, 1937, je totožný s rodem *Periclista* Knw., *Euparaeophora* Ens. a *Endophytus* Her. (*Neopelmatus* Conde), majících po jediném vzácném zástupci. Larvy jsou celkem normálního typu a žijí volně na rostlinách, jen některé minují v listech. Vážnějších hospodářských škůdců mezi nimi téměř není.

Rod: **MESONEURA** Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Zadní křídla s 2 středovými políčky a tím se nervatura obou křídel takřka shoduje s rodem *Dineura* (*Nematinae*), který má náhodou také radiální pole s příčkou. Avšak u *Mesoneura* sahají oči až k mandibulám. Pouze 2 druhy, jeden (*arquata* Kl.) velmi málo známý.

M. opaca F.(Fabricius, Syst. ent. 1755, *Dineura verna* Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se nehojně v dubových porostech, IV—V, ♂ není dosud popsán. Larva v létě na *Quercus*. Zbarvení hrudi i abdomina částečně žluté, variabilního rozsahu.

M: Milkov (Slav.), Brno, Jičina, Suchdol, Bezkyd (Gr.), Jestřabice, Haluzice (Hach.).

F. selandriiformis Cameron, Ent. Month. Mag. 1875. — Hruď převážně tmavá.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Brno, Jundrov 4 ♀ (Gr.).

F. nigerrima Enslin, D. Ent. Zt. 1914. — Melanotický extrém, u něhož je i břicho tmavé.

Č: Budějovice 2 ♀ (Ba.).

M: Jundrov (Gr.).

Rod: PSEUDODINEURA K n w.(Konow, Wien. Ent. Zt. 1885, *Pelmatopus* Htg. nec Fisch., *Phyllopais* Hering, 1934.)

Jako předešlý rod, ale humerus v zadních křídlech chybí a tělo je mnohem menší, 3—4 mm (u *Mesoneura* 6—7). Rozdíly proti *Dineura* jako u předešlého rodu. Bylo popsáno 6 druhů, z nichž však nyní jen 5 sem náleží a z těch 2 jsou aspoň lokálně hojnější, ostatní vzácné nebo jen z unikátů známé. Posledně zpracoval rod ten (*Pelmatopus*) Hering v Zeitschr. f. wis. Ins.-Biol., 1929. Vývoj u všech známý a to v minách Ranunculacei. Uváděn dosud pode jménem *Pelmatopus* Htg., které je však preokupováno Fischerem v Coleopterách (Hering, 1935, Z. Pfl. Krankh.) Kromě toho odštěpil Hering (1934, Int. ent. Zeit. Guben) z tohoto rodu další dva rody a to *Endophytus* Her. pro druh *anemones* Her., pro který v téže roce i Conde zřídil nový rod *Neopelmatopus* o něco později a dále druhý rod *Phyllopais* Her., pro *P. fuscus* Kl., který však Conde (1937) považuje jen za synonym *Pseudodineury*.

P. mentiens Thoms.

(Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Německo, Švédsko, Morava.

Pozorování: Pod tímto jménem popsal Thomson druh s černým abdomenem a žlutými nožkami a rovněž takový vypěstoval Brischke z larvy v minách *Anemone hepatica* (*Hepatica triloba*) a nazval jej *hepaticae*. Podle Konowa však se líhnou z min na *Hepatica* (jaterník) imaga s abdomenem žlutým, *hepaticae* Brisch. Jde však jen o pouhou formu *mentiens* Thoms., jak to chápe i Hedicke a Hering.M: Ostrovačice u Brna 1 ♀ f. *hepaticae* Brisch (Gr.).**P. heringi Ensl.**

(Enslin, Ent. Mitteil. X, 1921.)

Rozšíření: Německo v okolí Berlínu, Morava.

Pozorování: Známa dosud jen z Brandenburgu, kde larva minuje na *Anemone silvesris*. U nás byly dosud nalezeny jen larvy na Moravě.

- M: Uherčice hojně larev (Pausramer-Berge, jichž část tvoří katastr jiho-mor. obce Uherčice a část obce Pausram v Ostmarce). Vzácně Hády. Také u Mikulova v Ostmarce (Starý, 1930).

P. fuscus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Průměrně hojnější, u nás však jen málo nálezů. Larva minuje v listech Ranunculus.

Č: Kolín (Kub.).

M: Litovel 1 ♀ (Slav.). Larvy v listech Ranunculus lanuginosus nalezl Starý (1930) u Křtin.

P. parvulus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Německo, Ostmark, Morava.

Pozorování: Mnohem vzácnější, u nás jen na Moravě, tam ale na několika rozptýlených lokalitách. Larva v listech Anemone pulsatilla (Pulsatilla vulgaris) jako u celého rodu jen v 1 generaci, ale jednotlivě opožděně, což zavdalo domněnku o 2 generacích.

M: Milkov 1 ♀ 5. IV. 1918, Brno, Jundrov, Ubušín, Jičina, Domorac, Palačov IV—V a VIII (Gr.).

Rod: **PERICLISTA** Knw.
(Konow, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Zadní křídla jen s 1 středním políčkem, u ♂ s obvodovou žilkou. Oči nesahají k mandibulám, pochva na konci zaostřená s hrotem obráceným vzhůru. Všecky 4 střeoevropské druhy jsou vzácné a u nás víme pouze o 2. Imaga IV—V v 1 generaci. Larvy žijí, pokud známo, na Quercus a dají se těžko rozeznati.

P. albida Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Abdomen převážně světlé. Tělo neveliké, 5—7 mm, ale zavalité. U nás asi jen velmi lokálně.

Č: Úvaly 1 ♀ 10. V. 1924 (Šust.).

M: Litovel (Slav.), Hodslavice 1 ♀ 25. V. 1933 (Gr.).

P. lineolata Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a již. Evropa.

Pozorování: Abdomen černé s tergity úzce bíle lemovanými. Jinak i výskytem jako předešlá, ale exemplář ze Smečna má nápadné datum z konce července. Snad partiální 2. generace.

Č: Smečno 1 ♀ 26. VII. 1892 (ZM, Duda). — Hodějovice u Bud. 1 ♀ 18. V. 1942 (Ba).

Rod: **RHADINOCERAE** K n w.
(K o n o w, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Zadní křídla u ♀ rovněž s 1 středním políčkem, ale pochva je tupě zakončená. Drápky jednoduché, 3. článek tykadel tak dlouhý jako 4. U ♂ není obvodová žilka zadních křídel. Ve stř. Evropě 6—7 druhů, z nichž jediný je hojnější. Kromě toho u nás ještě další tři Kirchner udává z Kaplitz, také *Rh. ventralis* P a n z., ale tento druh, žijící na *Clematis recta*, není tam pravděpodobný. Imaga poletují na jaře v 1 generaci. Jsou prostřední velikosti, 5 až 8 mm, zavalitá a jednotvárně černá nebo částečně červená. Larvy jsou, pokud je vývoj znám, stenofagové na určitém rodu nízkých rostlin. Palaearkt. druhy tohoto rodu zpracoval posledně Enslin, Arch. f. Naturg. 85 (1919) 1920.

Rh. gracilicornis Z a d d.

(Z a d d a c h, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Finsko.

Pozorování: Má křídla načernalá, jako všechny další druhy, ret a kolena bělavá, jinak je leskle černá. ♂ není popsán. Všude vzácná.

M: Milkov 3 ♀ V (Slav.), Ubušín 1 ♀ 4. V. 1926 (Gr.).

Rh. micans K l.

(K l u g, l. c.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Je větší, 7—8 mm, úplně černá. Je vázána na *Iris pseudacorus* a bývá i na zahradních družích. Je proto jen lokální, ale na svých stanovištích zpravidla hojná.

Č: ZM: Neratovice (Klap.), Vel. Mořina (Duda). — Budějovice a okolí, místy velmi hojně, Třeboň (Ba).

M: Litovel (Slav.), Domorac (Gr.), Brno, Milotice (Hach.), Slavkov (Palásek).

Rh. Reitteri K n w.

(K o n o w, Wien. ent. Zeit., 1890.)

Rozšíření: Vých. Evropa, Německo (Ostmark).

Pozorování: Velmi vzácný druh, snad pontomediterranní. U nás nalezen pouze na Moravě a v sousedství v Ostmarce (Znaim, Ambrož).

Je větší než *micans*, 8—9 mm, a liší se takřka jen širšími spánky a silným subapikálním zoubkem drápků. Larva na *Iris pumila*, *germanica* a *sambucina*, někdy i ve 2 generacích.

M: Brno 2 ♀ IV (Gr.).

Rh. nodicornis K n w.

(K o n o w, Ztsch. Hym. Dipt. 1906.)

Rozšíření: Stř. a již. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Larva žije podle Konowa na *Veratrum album* a *nigrum* a pak by byl ovšem výskyt možný jen ve vyšších horských polohách.

Náš jediný doklad nemá bližší označení. Druh je menší, 6 mm, a má jen malý subapikální zoubek.

Č: Bohemia 1 ♀ (ZM, Duda).

Rod: **ARDIS** K o n o w.

(K o n o w, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Liší se od předešlého rodu delším 3. článkem tykadel, od dalších příbuzných rozeklanými drápkami a jen úzkou lící mezerou. Pochva je krátce zaostřená, jakoby trnem. Pouze 2 nehojné středoevropské druhy létající na jaře.

A. bruniventris H t g.

(H a r t i g, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Vyskytuje se celkem spíše a lokálně, jen tu a tam a občas hojněji a pak se stává i škůdcem pěstovaných růží, obvykle však bývá na planých šípcech. Kolem Budějovic je v některých letech hojná. Vyžírá pruty směrem dolů.

Č: Budějovice a okolí (Ba.).

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Bystř. 2 ♀ (Gr.), Buchlovice (Hach.).

A. sulcata C a m.

(C a m e r o n, Ent. Month. Mag. 1882.)

Rozšíření: Skoro celá Evropa.

Pozorování: Obývá rozsáhlý areál od záp. Evropy až do Finska, ale je poměrně vzácná. Provází rovněž růže (Cameron, Loisele, Enslin), podle Konowa také na jabloních. U nás dosud jen na Moravě. Liší se od předešlé úplně černým zbarvením, téměř úplně hladkou hlavou, černými zadními holeněmi a tmavšími křídly.

M: Olomouc 1 ♂ (Strobl), Milkov 4 ♀ (Slav.), Ubušín 2 ♀ (Gr.).

Rod: **MONARDIS** E n s.

(E n s l i n, D. Ent. Zt. 1914.)

Souhlasí až na jednoduché drápkami s rodem *Ardis*, od něhož Enslin odtrhl jediného zástupce. Podobá se také *Monophadnus elongatulus* Kl., liší se však lící mezerou, byť i krátkou.

M. plana K l.

(K l u g, l. c.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Velmi sporadický druh, jen místy poněkud hojnější, tak na př. kolem Budějovic, kde bývá někdy, ale jen ve skrovném počtu na růžích nebo kvetoucích jeřábech, střemchách a j. Imago IV—V, larva na listech a poupatech růží.

Č: Budějovice a okolí ♂♀ (Ba.).

M: Milkov 1 ♂♀ (Slav.).

Rod: **PARAEOPHORA** K n w.

(K o n o w, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Drápkami jednoduché a lící mezera větší než u *Monardis*. Jediný středoevropský zástupce má také abdomen z velké části červenožluté.

P. pruni L.(Linné, Syst. nat. V, 1758; *nigripes* Klug l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Španělsko.

Pozorování: Celkem sporadický druh, neveliký, 5—6 mm, poletující na jaře na kvetoucích trnkách, na nichž žije i larva.

Č: Praha (Strobl), Budějovice, Koroseky, Jankov (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Brno, Jundrov, Jičina, Uherčice (Gr.), Tišnov (Hffr.).

Rod: PHYMATOCERA Dahlb.

(Dahlbom, Consp. Tenth. Scand. 1835.)

Patří ke skupině rodů bez lící mezery. Mezi těmi se vyznačuje krátkým 3. článkem tykadel, která jsou u ♂ dlouze přitá. Jediný zástupce podobá se nápadně *Rhadinoceraea micans*, zvláště tmavými křídly a úplně černým tělem, ale liší se rozeklanými drápkami.

Ph. aterrima Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Pobaltí.

Pozorování: Živná rostlina *Convallaria majalis* váže její výskyt na hajní porosty, kde pak imago bývá v květnu i nevzácné. Ve vyšších polohách žije i na kokořících (*Polygonatum*).

Č: ZM: Kralupy (Sek), Károv, Čelákovice (Šust.). — Vidov, Doubravice u Bud. (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Brno-Hády, Jundrov, Veverí, Ubušín, Jičina, Babice, Bludovice (Gr.), Strážnice (Hach.).

Rod: TOMOSTETHUS Knw.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Tento a následující rody mají 3. článek tykadel delší než čtvrtý a jsou si vůbec povrchně podobny habitem až na malé výjimky jednotvárně černým. Bezpečným rozlišovacím znakem je zde chitínová přepážka mezi pro- a mesopleurami (praesternum). Uvnitř rodu jsou menší rozdíly v nervatuře, podle nichž zřídil Enslin 3 podrody. Ze 7 střeoevropských druhů jsou u nás všechny. Imaga na jaře a někdy ještě v červenci, i déle, snad ve 2 generacích.

Podrod: TOMOSTETHUS i. sp.

Basální žilka je trochu konvergentní a zadní křídla se středním políčkem. Jediný druh.

T. nigrinus F.

(Fabricius, Syst. Piez. 1804.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Lokální druh, ale na svých stanovištích někdy i ve větším množství, což souhlasí i se zprávami o larvě (Kaltenbach), žijící na *Fraxinus*, mnohdy i hromadně. Hartig udává také *Alnus* a vskutku bývají imaga často na olších, leč vždy v blízkosti jasanů (Ba.). Je to největší druh, 7—8 mm, úplně černý.

Č: Černošice, Košíře, Libiš (ZM, Šust.), Jirny, Radotín (Pfl.), Budějovice (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno a okolí, Trojačka (Gr.), Zlín, Lidéřovice (Balthasar).

Podrod: **EUTOMOSTETHUS** Enslin, D. Ent. Zt. 1914.

Basální žilka není konvergentní, zadní křídla se středním políčkem. Menší druhy.

T. luteiventris Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Obecný druh, zvláště na vlhčích místech, ale ♂ vždy vzácný. Larva v *Juncus effusus* a *Iris pseudacorus*, nepochybně i v jiných. Abdomen převážně žluté.

Lokality: Všude (ubique).

T. funereus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie, Sibiř.

Pozorování: Méně hojný a u nás jen málo známý. Podle pozdních nálezů z Ubušína jsou snad 2 generace, což se domnívá i Conde.

Č: Smíchov 1 ♀ 20. V. 1904 (ZM, Duda).

M: Ubušín 1 ♂ 2 ♀ VII—VIII (Gr.).

T. gagathinus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Liší se od předešlého, rovněž černého druhu hlavně zabalenými spánky. Náleží k nejhojnějším druhům, ačkoliv je jen někde, zvláště místy na Moravě, zcela obecný. Podle zpráv z Čech je sice všude, ale spíše porůznu.

Lokality: Všude (ubique).

T. punctatus Knw.

(Konow, Wien. ent. Zeit. 1887; *Blennocampa micans* Cam. nec Kl.,

T. brachycera Cam. podle Benson, 1934.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Spánky jako u předešlého, ale vzadu hrubě tečkované, rovněž štítek. Vzácný, ♂ není dosud popsán.

M: Tišnov 1 ♀ (Hffr., ZM).

Podrod: **ATOMOSTETHUS** Enslin, D. Ent. Zt. 1914.

Zadní křídla bez středního políčka. 2 hojné druhy.

T. fuliginosus Schrk.

(Schrank, Enum. Ins. Austr. 1781. — *T. veles* Knw.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Úplně černý v obou pohlavích. Larva na *Ranunculus sceleratus*.

Lokality: Všude (ubique).

T. ephippium Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1798, *dubius* Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790, non Ström.)

Rozšíření: Evropa, sev. Afrika.

Pozorování: U ♀ thorax částečně červený, vzácně celý černý (*f. nigrans* Knw.), u ♂ jen černý, ale ti jsou nadmíru vzácní. O larvě se udání různá; žije prý na *Alnus* (André), na *Sorbus* (Forsius) a skutečně na *Poa* a jiných jemných travách (Conde), není-li euryphagní.

Lokality: Všude (ubique).

F. nigrans Knw. M: Zlín (Balth.).

Rod: **MONOPHADNUS** Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Praesterny chybějí a zadní křídla mají vždy střední políčko. Jinak habitem i výskytem jako předešlý rod, s nímž býval i spojován. Všechny 8 středo-evropských druhů, Enslinem uváděných, bylo zjištěno i u nás. Podle Rosse (Illionis biol. Monogr. 15, No 2, 1937) je vlastně tento rod totožný s rodem *Blennocampa* Hart.

M. Spinolae Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Mediterránní prvek, místy i v teplejší stř. Evropě. Na Slovensku nevzácný v typické formě (Gr.) i ve *f. bipartitus* Lep. (Gr.) a také ve *f. rufipectus* Ensl. (Obenb., Gr.). U nás dosud jen na již. Moravě. Larva na *Clematis*. Imago má abdomen částečně žluté.

M: Uherčice VIII (Gr.).

M. elongatulus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Tělo jako u všech dalších zpravidla úplně černé. Rozdíly u těchto druhů jsou dosti subtilní, ale přece patrné. *Elongatulus* má i nohy černé nebo tmavé. Vyskytuje se dosti porůznu, není však příliš vzácný. Larva v *Rosa*, jejíž dřeň vyžírá směrem nahoru.

Č: ZM: Smečno 1 ♀ (Duda), Hradec Král. 4 ♀ (Sek.), Peklo u Náchoda 1 ♀ (Kub.), Chuchle (Šust.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Olomouc (Strobl), Jundrov, Uherčice, Jičina, Bludovice, Ubušín (Gr.).

M. ruficruris Br.

(Brullé, Expéd. sc. Morée Zool. 1832.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Původem mediterránní, ve stř. Evropě jen pořádku.

Pozná se nejsnáze mezi příbuznými podle žlutých tegul, zadních tibií, často i pronota.

Č: Košíře, Jirny 3 ♀ (Šust.), Budějovice, Koroseky, Krásetín 2 ♀ 1 ♂ (Ba.).

M: Jičina, Loučka, Jistebník, Jundrov, Ostopovice V—VI (Gr.), Čejč (Šust.).

M. geniculatus Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Celkem nevzácný druh, úplně černý a proto je snad nerozeznávaný od obecných téhož zbarvení (má však rozeklané drápky). Naše nálezy jsou velmi sporé. Imago V—VII, larva na Rubus, Ulmaria, Geum.

Č: ZM: Bohemia 1 ♀. — Budějovice, Vidov, Doubravice (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Jičina, Ostopovice, Ubušín (Gr.), Zlín (Balthasar).

M. semicinctus Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Vých. Evropa, Německo, Čechy.

Pozorování: Dosavadní řídké nálezy nepoučují nás dostatečně o původu a rozšíření. U nás byl nalezen jen u Prahy. Je menší (5 mm) a štíhlejší než ostatní.

Č: ZM: Chuchle 1 ♀ 16. V. 1893 (Sek.), Košíře 1 ♀ 16. V. 1926 (Šust.).

M. longicornis Htg.

Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: Mediterranní, severnější řidší. Je větší, 7—8 mm, má i nohy tmavé a 3. článek tykadel o málo delší než 4. U jihočeského exempláře jsou však tibie světle hnědé, vše ostatní souhlasí, což potvrdila i revise kusu (Gr.). Imago bývá často na Helleborus foetidus (Enslin, Gregor.)

Č: Chuchle 1 ♀ (ZM, Šust.), Koroseky 1 ♀ 29. IV. 1932 (Ba.).

M: Brno, Ostopovice V (Gr.).

M. monticola Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Zdali bona species či jen forma *pallescens* Gm., není dosud jasno. Liší se takřka jen tmavšími křídly. Bývá pohromadě s *pallescens* a je na př. na Moravě obecný, jinde jen porůznu, není-li ovšem přehlížen. Dá se soudit, že žije všude. Larva prý na travách (Brischke). Lokality: Skoro všude (fere ubique).

M. pallescens Gm.

(Gmelin-Linné, Syst. nat. 1790, *albipes* Gmelin, ibidem.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Obecný druh, ♂ však velmi vzácný (jako u předešlého). Larva na Ranunculus.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: BLENNOCAMPA Htg.
(Hartig, Aderfl. 1837.)

Střední políčko zadních křídel chybí. Tím a některými jinými znaky se liší od předešlého rodu, jemuž se jinak našich 7 druhů velmi podobá. Habitus je také jednotvárně černý, až na jednu výjimku. Imaga na jaře až do června i déle, asi jen v 1 generaci. Larvy volně na nízkých rostlinách.

Bl. affinis Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Akad. Handl. 1807.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Celkem nevzácný druh, s abdominem a nožkami červenožlutými. Larva na Gallium aparine (Brischke) a mollugo (Conde).

Č: ZM: Bohemia (Duda), Košíře, Zlíchov, Károv, Sv. Prokop (Šust.).
— Budějovice, Koroseky, Holubov (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Jičina, Loučka, Uherčice (Gr.)

Bl. pusilla Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nejmenší druh, jen 4 mm, černý, s bílými zadními tibími. Je jistě i u nás všude a místy hojně, i když zpráv o imagách není mnoho, snad pouze přehlížením, ježto larvy podle Bayera a Baudyšeho jsou hojné. Larva ve stočených listech Rosa, při hromadnějším výskytu i škodlivě. Nejčastěji na Rosa canina, ale i na R. dumetorum, coriifolia, trachyphylla, sepium, tomentella, urbica a scabrata.

Lokality: Všude (ubique).

Bl. alternipes Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa.

Pozorování: Je větší, 5.5 mm, s bílým kroužkem na zad. holeních. Jedna z nejhojnějších, jde i dosti vysoko do hor. Larva na Rubus.

Lokality: Všude (ubique).

Bl. geniculata Steph.

(Stephens, Illustr. Brit. Ent. Mand., VII, 1835.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Tibie skoro úplně černé, jen kolena světlejší. Není vzácná, ale více méně sporadického výskytu. Larva na Fragaria (Tullgren).

Lokality: Skoro všude (fere ubique).

Bl. Waldheimi Gimm.

(Gimmerthal, Arb. nat. Ver. Riga, 1847, *subcana* Zaddach, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Gimmerthalův popis byl vztahován k *Monophadnus pallescens* Gm. Avšak Conde, který srovnával typy, v r. 1927 shledal, že se týká Zaddachova druhu *subcana*. Má všechny tibie světlé a obličej hladký, lesklý. Vyskytuje se dosti spoře. Larva na Geum (Tullgren).

Č: ZM: Kolín, Obora (Kub.), Turnov (Obenberger), Modřany, Károv (Šust). — Budějovice, Doubravice, Koroseky (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Brno, Uherčice, Jičina, Kojetín, Ubušín (Gr.), Zlín ? (Balthasar).

Bl. puncticeps Knw.

(Konow, Wien. Ent. Zt. 1886.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Liší se takřka jen hustější skulpturou nelesklého obličej a tibie jen z části bílými. Možná, že je to jen forma předešlé. Je mnohem vzácnější. Larva na Sanguisorba minor (Carpentier).

Č: Sv. Prokop 1 ♀ (Šust.).

M: Milkov 1 ♀ 26. IV. 1897 (Slav.), Jičina, Loučka ♀ IV—V (Gr.), Koryčany, Svatobořice (Hach.).

Bl. tenuicornis Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Vzácnější druh, podobný *Waldheimi*, ale s tykadly delšími než abdomen. Larva na Alchemilla (Degeer, Réaumur), na Ulmaria (Brischke).

Č: ZM: Turnov ♀ (Obenb.), Károv 1 ♀ (Šust.). — Budějovice, Doubravice (Ba.).

M: Litovel, Milkov ♂♀ (Slav.), Jundrov, Ubušín, Jičina, Něm. Jeseník (Gr.).

F. humeralis Vollenhagen, Tidj. v. Ent. 1869. —

Forma se zadními holeněmi úplně bílými.

M: Jičina 1 ♂ (Gr.).

Rod: **SCOLIONEURA** Knw.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Tímto rodem počíná trochu obtížnější skupina drobných *Blennocampin*, u nichž je basální nerv konvergentní s 1. kubitální příčkou. Tím se blíží čeledi *Hoplocampinae* a některým rodům *Nematinae*. Tento rod se však dá rozeznat i od příbuzných podle basálního nervu, sice konvergentního, ale nikoliv nebo jen zcela málo prohnutého. Také nápadně dlouhé 3. kubitální pole je dobrým vodítkem. Ve stř. Evropě jen 3 druhy, ježto z dřívějších šesti druhů dva jsou synonyma, třetí byl oddělen do nového rodu *Parna* Bens. Vzácný *Sc. nigricans* Kl., který nebyl u nás dosud nalezen, kladé Conde do rodu *Fenusella*, kam však podle Stritta (Arb. ii. morph. u. tax. Ent. Berl., 1936) nenáleží. Larvy, pokud jsou spolehlivě známy, minují v listech listnatých dřevin.

Sc. nana Kl.(Klug, l. c. — *Sc. laeta* Ensl.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Přední křídla s tmavou páskou a spánky zaoblené. Je vzácná a o larvě se zprávy rozcházejí. Podle jedněch (Fletscher, Cameron) prý v listech *Quercus*, podle jiných v *Betula odorata* (Forsius) a *Vaccinium myrtillus* (Conde). Podle Gradlova katalogu byl druh nalezen u Chebu, ale doklad k tomu není.

Č: Jirny 1 ♀ (Šust., ZM).

Sc. betuleti Kl.(Klug, l. c. — *Sc. betulae* Zadd., Progr. Friedr. coll. Königsb., 1859.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Snad celkem nevzácná, třebaže jen místy nalézána. Imago pozorováno často na *Corylus* (Gr.) a to VII—VIII, tedy jsou nepochybně 2 generace. Larva Konowem popsána se neliší nijak od *betulae* Zadd.

Č: Jndř. Hradec 3 ♀ (ZM, Duda), Hronětice u Nymb. (Binder).

M: Ubušín ♂♀ 25. VIII. 1934, Radhošť 24. VIII. 1928, Jičina 1 ♀ 14. VII. 1924 (Gr.).

(*Sc. betulae* Zaddach se liší od *betuleti* Kl. jen křídly skoro čirými. Poněvadž i její larvy, minující v listech *Betula* a popsané Zaddachem a Brischkem, jsou shodné s *betuleti* Kl., jde tu zřejmě o týž druh jak zjistil v r. 1937 Conde. Doklady, týkající se *betulae* Zadd., jsou u nás tyto:

M: Milkov 2 ♀ 12. IX. 1894 (Slav.), Bystř. IV (Gr.).

Minující larvy na listech *Betula alba* našel Starý (1930) u Brna, Veverčí, Kuřimi a České a hojně v lesích kol Vsetína, Bystřice p. H. a Hošťálkové.

Rod: PARNA Benson.

(Benson, Ann. Mag. nat. Hist. London, 1936.)

Sc. tenella Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Balkán.

Poněvadž druh *Scolioneura tenella* Kl. se vymyká z rodu odchylnou nervaturou a zřetelnými praesterny, má ♂ abdomen žluté a jeví se tu jakýsi přechod k rodu *Entodecta* Knw., od něhož jediné dlouhé 3. kubitální pole jej rozlišuje, byl tento druh oddělen do zvláštního rodu *Parna* Benson.

Pozorování: Larva minuje v listech *Tilia*, v 1 generaci.Č: Litovel, Milkov (Slav.), Domorac, Kojetín VI (Gr.). — Starý (1930) našel larvy ve velkých minách v listech *Tilia cordata* u Brna.**Rod: METALLUS Forbes.**(Forbes, 14th Rep. State Entom. Illinois f. 1884, 1885. — *Entodecta* Knw., Wien. Ent. Zt. 1886.)

Basální nerv je prohnutý a 3. kubitální pole mnohem kratší než obě první dohromady. Jen 3 druhy (jako třetí *M. tenuicornis* Hel., Not. ent., 1935, z Finska). Rod uváděný dosud pod synonymem *Entodecta* Knw. a je

někdy těžce určitelný, ježto v zadních křídlech bývá střední políčko uzavřené, takže se dojde na rod *Monophadnus*. Dobrým znakem je tvar kopinatého pole zadních křídel (Hellén, l. c. 1935.)

M. pumilus Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Zdá se dosti hojná, třebaže při své drobnosti, 4 mm, se snadno přehlédne. Larva minuje v listech *Rubus*.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Soběslav 1 ♀ (Duda). — Budějovice, rybník Černiš, Srubec V—VI (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Jundrov (Gr.). Zminované listy ve větším množství našel Starý (1930) na *Rubus caesius* a j. v okolí Blanska, Holešova, Vsetína a Vel. Karlovic vždy v červnu.

M. gei Brisch.

(Brischke, Schrift. Naturf. Ges. Danzig 1883.)

Rozšíření: Záp., stř. a vých. Evropa, Kavkaz.

Pozorování: Spíše lokální a jistě vzácnější než předešlý druh, u nás dosud jen na Moravě. Larva v *Geum urbanum*, v 1 nebo i ve 2 generacích.

M: Brno-Ráječek 1 ♀ 18. VI. 1936, Ubušín 1 ♀ 11. VIII 1928 (Gr.), Kyjov (Hach.). Velmi mnoho minujících larev zjistil Starý (1930) v Držkové, jeden list ve Veveří a napolo dospělé larvy na Špilberku a to vždy na podzim.

Rod: FENUSA Leach.

(Leach, Zool. Misc. 1817.)

Tento rod může snadno zmýlit svou podivnou nervaturou. Humerus předních křídel je totiž zahnutý vzhůru, takže tím vzniká dojem stažením přerušeno humerálního pole na způsob některých *Hoplocampinae*. Zadní křídla pak nemají humerální pole vůbec. Avšak 1. kubitální příčka chybí. Ve stř. Evropě 3 druhy, dosti hojné, ale ježto jsou maličké, 2,5—3,5 mm, unikají snadno pozornosti. Imaga hlavně na jaře, asi v 1 generaci. Larvy minují.

F. ulmi Sund.

(Sundewall, Förh. Scand. Natur. 1844.)

Rozšíření: Celá Evropa, sev. Amerika.

Pozorování: Je asi všude s živnou rostlinou *Ulmus* a dá se snadno vypěstovat z min (J. Haase in litt.). V Americe jen zavlečením.

Č: Praha ♀ (Strobl).

M: Jundrov, Uherčice V (Gr.), Vranovice (Hffr.). Zminované listy našel Starý (Práce mor. př. sp. 1930) na *Ulmus glabra* na Špilberku, okolí Blanska, Sloupu a Adamova a uvádí tyto nálezy pod synon. *Kaliosysphinga ulmi* Sund.

F. Dohrni Tisch.

(Tischbein, Stett. Ent. Zt. 1846.)

Rozšíření: Poměrně nejhojnější, v Americe jen zavlečením jako

předešlá. Larva minuje v listech *Alnus*, ve 2 generacích. Miny našel v hojnosti u Jungbucha (Sudety) J. Haase.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Hradec Král. (Sek.). — Doubravice, Vidov (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Kelč, Jičina, Bystřice u Pernštýna, Uherčice (Gr.).

F. pumila Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Tu a tam, někde i hojněji, ve 2 generacích. Larva v listech *Betula*.

Č: Modřany, Károv, Rožďalovice (ZM, Šust.). — Jankov, Srubec u Bud. (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Bystřec, Trojačka, Suchdol (Gr.).

Rod: **FENUSELLA** Ens.

(Enslin, D. Ent. Zt. 1914.)

Humerus předních křídel jen krátce naznačený až mizivý a v zadních křídlech je humerální pole vyvinuto. Jinak jako předešlý rod, od něhož byl teprve Enslinem odtržen. Pro stř. Evropu lze počítati až s 9 druhů, vesměs velmi vzácnými. O výskytu a vývoji víme vůbec ještě málo a nesmějí nás tedy zarážet nečekané naše nálezy. Rozdíl od *Scolioneura* Knw. musí býti ještě potvrzen.

F. excisa Knw.

(Konow, Wien. ent. Zeit., 1885.)

Rozšíření: Švýcarsko, Morava.

Pozorování: Druh byl popsán podle typu ze Švýcarska a nebyl dosud odjinud znám. Nyní byla nalezena na Moravě 1 ♀, jež souhlasí s popisem Konowovým až na to, že je zrudná. V pravém křídle chybí radiální příčka, v levém polovina 3. kubitální příčky. Pochva vybíhá při pohledu se strany v tenký hrot, při pohledu svrchu jsou patrné 3 hroty, z nichž prostřední je více zahrocený, oba krajní poněkud prohnuté a tupé. Vše ostatní i velikost odpovídá popisu. (1 ♀ in Moravia inventa structura nervorum anomali tantum differt: nervo cellae radialis transverso alae dexteræ non evoluto, tertio cubitali recurrente alae sinistrae in medio interrupto. Vagina in aspectu laterali in tenuem apicem prolongata est, desuper autem visa tribus apicibus finitur, quorum medius acutus, uterque lateralis parum incurvatus et obtusus. In ceteris et magnitudine haud differt.)

M: Trojačka 1 ♀ 6. V. 1934 (coll. Gregor).

F. Wuestneii Knw.

(Konow, Wien. ent. Zeit., 1894.)

Rozšíření: Německo, Švédsko, Finsko, Čechy.

Pozorování: Je podle Enslina v Německu dosti rozšířena a nepochybně i jinde v mírnější Evropě, jak svědčí i nález z Čech, spolehlivě

revidovaný, ale bez bližší lokality. Imago bývá nalézáno na vrbách a také larva byla již nalezena ve Švédsku na *Salix lapponica* a popsána (Malaise, Ent. Tidsk. 1920.)

Č: Bohemia 1 ♀ 21. VI. 1880 (ZM).

F. pygmaea Kl.

(Klug, l. c.)

Rozšíření: Skoro celá Evropa, od Italie až do Švédska a Finska.

Pozorování: Poměrně nejhojnější, ale stále ještě velmi sporadický druh. Larva minuje v listech *Quercus*.

Č: Jirny 3 ♀ 1. V. 1902 (Slav.), Suchdol, Kelč VI—VII (Gr.). Larvy našel Starý (Práce mor. přír. sp., 1930) v Luhačovicích, Chříbech a Žďánském lese.

F. albipes Cam.

(Cameron, Entom. M. Mag., 1875.)

Rozšíření: Británie, Morava.

Pozorování: Je známa jen z popisu Cameronova a typ (♀) pochází z Anglie. Snad mohou být i pochybnosti o oprávněnosti druhu, již i vzhledem k autorovi ne vždy spolehlivému, ale není ovšem vyloučeno, že druh takový žije a to i jinde v Evropě. Nález z Moravy souhlasí s popisem. Při vzácnosti některých *Fenusella* nelze soudit podle provenience jednotlivých kusů na celkové rozšíření. Tak byla nalezena na býv. Podk. Rusi také *F. tirolensis* Ens., popsána podle ♀ z již. Tyrol (1 ♀ Pictuš, Ross. Subcarp. 18. VII. 1937, Gr.). Současně byl nalezen i ♂, popis však nebyl dosud publikován.

M: Trojačka 1 ♀ 30. VII. 1934 (Gr.).

Rod: MESSA Leach.

(Leach, Zool. Miscell. III, 1817, *Fenusa* auct.)

Rod je především dobře rozlišen tykadly o 10 článcích a také jinými znaky. Nehledě k osudnému omylu autora rodu, jenž mnil svým *Messa* něco zcela jiného, jest jediný druh, *Messa hortulana* Klug, skutečně zástupcem zvláštního rodu *Blennocampinae*, jenž se liší i světlým thoraxem od všech *Fenusella*. Imago je rozšířeno porůznu v již. a stř. Evropě a nebylo u nás posud zjištěno. Miny však bývají často na *Acer campestre* a *platanoides*, tak byly nalezeny u Jungb. (Sudety, J. Haase in litt.). Možno tedy předpokládati, že druh ten žije i u nás.

M. hortulana Kl.

(Klug, Mag. ges. nat. Fr., Berlin 1814.)

Pozorování: U nás nalezený dosud jen miny na *Acer*, ale i na *Populus*.

Č: ? Budějovice (Ba).

M: Macocha (Starý, 1930 a na *Populus tremula* Ráječek a Jundrov u Brna).

Rod: **FENELLA** Westw.

(Westwood, Introd. mod. Class. Hym. 1840.)

Tykadla mají 10—14 článků, drápky jsou jednoduché a humerální pole zadních křídel chybí. Ve stř. Evropě samé byly dosud známy jen 2 druhy, pak po 1 z Anglie a Švédska. Oekologie je známa jen u 1 druhu.

F. nigrita Westw.

(Westwood, l. c.)

Rozšíření: Od Italie po celé mírnější Evropě až do severní.

Pozorování: Imago je místy nevzácné, ale jen ♀, neboť ♂ není ani popsán. V katalogu Gradlově je druh udáván z Chebu. Náš jediný nález pochází z již. Moravy. Larva minuje v listech *Agrimonia eupatoria* a *Potentilla reptans*.

M: Uherčice 1 ♀ 30. VIII. 1937 (Gr.).

F. minuta Thoms.

(C. G. Thomson, Opusc. Ent. 1870.)

Rozšíření: Švédsko, Německo, Morava, Korfu.

Pozorování: Podle těchto rozptýlených nálezů se dá soudit, že i tento vzácnější druh je domovem snad po celé Evropě. Avšak bližší zprávy nejsou ani o výskytu ani o oekologii. U nás byl zjištěn nyní bezpečně na Moravě.

M: Litovel (Slav. in litt.), Uherčice 1 ♀ 2. V. 1937 (Gr.).

F. Westwoodi Cam.

(Cameron, Monogr. Brit. Phytoph. Hym. I., 1882.)

Rozšíření: Anglie, Morava.

Pozorování: Druh je znám jen podle popisu a typu z Anglie. Podle udávaného počtu tykadlových článků (10) souhlasil by kus na Moravě nalezený s tímto druhem, jenž by pak měl zajisté větší rozšíření.

M: Brno-Ráječek 1 ♀ 8. VII. 1927 (Gr.).

6. Podčeleď: **NEMATINAE**.

Velká většina *Nematin* má společný znak v radiálním poli bez příčky, při čemž jsou tykadla vždy o 9 článcích. Basální nerv je konvergentní s 1. kubitální příčkou a zadní křídla mají 2 střední políčka. Nesnadnější je poznávání těch rodů, jež mají příčku v radiálním poli. Tam pak rozhoduje, že obě diskoidální příčky ústí do 2. kubitálního pole. Přitom se vyskytují často anomalie v nervatuře a tím dochází snadno k omylům. Habittem jsou *Nematinae* spíše štíhlejší, řidčeji robustní pilatky, zbarvení velmi různého a velmi často s nemalou variabilitou. Velikost kolísá u našich zástupců od 3 až do 12 mm. Rozsáhlá tato skupina je mezi pilatkami systematicky nejtěžší a již rozeznávání rodů není vždy snadné. K určování *Nematin* je třeba jistých zkušeností a hojného srovnávacího materiálu. Je to nepochybně skupina phylogeneticky nejmladší a jakoby s neukončenou ještě diferenciací druhů. Proto naráží zde systematika na nemalé potíže a některé zřejmě umělé rody nejsou ani dosti přesně vymezeny, takže by nové, přirozenější a účelnější zpracování bylo žá-

doucí. To také slíbil Conde, Not. ent. 1938, ale nynější doba patrně zdržela vydání jeho monografie poloearkt. *Nematin* s novým pojetím rodů, kde, jak již Benson naznačil, by rod *Nematus* Pz. sestával hlavně z dosav. rodů *Holco-cneme* Knw. a *Pteronidea* Rohw., rod *Pristiphora* Latr. by sestával i z většiny druhů rodů *Lygaeonematus* Knw. a *Pachynematus* Knw. atd., takže lze očekávat velké systematické přesuny v celé podčeleďi, na které jsme však ještě nemohli vzít zřetele.

Domovem rozsáhlé podčeleďi *Nematin* je hlavně mírné pásmo a tu ještě vyhledávají vyšší a zalesněné polohy. Většina našich druhů je zřejmě boreoalpinního původu, i když rozšíření sahá i do teplejších nížin. Tím se také vysvětlují nesrovnalosti o výskytu a hojnosti. I průměrně hojné druhy objevují se jen občas a místy hromadně, zpravidla však jen porůznu nebo vůbec chybějí. Ba jsou mezi nimi i proskribovaní hospodářští škůdci, kteří se místně občas objeví katastrofálně, ježto larvy žijí pospolitě a pak zase na celá léta zmizí. Imaga středoevropských druhů poletují od dubna do července buď v jedné, častěji ve dvou generacích, a pak ovšem ještě v srpnu neb i v září. Některé druhy mají i 3—4 generace. Najdeme je z jara na kvetoucích vrbách a j., později na křovinách a travinách a často se jich zmocníme spíše smýkáním než pátráním očima. Larvy jsou normálního typu, o 20 nohách, nenápadně nebo i křiklavě pestře zbarvené a žijí vždy spíše pohromadě na různých nízkých rostlinách, na dřevinách listnatých i jehličnatých a to volně, jen některé rody v hálkách. Mívají svoje zvláštní zvyky a odstrašující postoje.

Rod: **HEMICHROA** Steph.

(Stephens, Ill. Brit. Ent. Mand. 1835, *Leptocerca* Hartig, 1837.)

U tohoto a následujícího rodu je radiální pole s příčkou. *Hemichroa* mají humerální pole předních křídel uprostřed zúžené a jsou to néveliké (5—8 mm) pilatky, ale dosti zavalité. Ve stř. Evropě 2 druhy, třetí je boreální. Larvy na *Alnus* a *Betula* a sedávají na okraji listů se zadními segmenty stočenými.

H. alni L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Je dosti nápadná červeným thoraxem u ♀, kdežto velmi vzácný ♂ je skoro celý černý. Není však nikde obecná, někdy i skoro na jaře a zhusta i ve 2. generaci v létě. Larva na *Alnus* a *Betula*.

Lokality: Všude (ubique).

H. crocea Gff.

(Geoffroy, Hist. abr. Ins. 1762, *rufa* Panzer, Fauna Ins. Germ. 1790.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: U ♀ i abdomen červenožluté; vzácný, jen ve 2 kusech vychovaný ♂ neliší se od ♀ kromě tmavších noh, horního pysku a clypeu. Je mnohem řidší a u nás velmi spoře doložena, ačkoliv sotva chybí rozsáhlejším okráskům. Letní generace je ještě vzácnější. Larva hlavně na *Alnus*, zřídka na *Betula* (W. Baer).

Č: Hradec Král. (ZM, Uzel). — Jankov 1 ♀ 10. VIII. 1933 (Ba.).

M: Milkov VIII (Slav.), Ubušín, Kelč, Brno (Gr.), Stupava V (Hach.).

Rod: **DINEURA** Dahlb.

(Dahlbom, Consp. Tenth. Scand. 1835.)

Humerální pole je na stopce. Tím je dána shoda v nervatuře s některými *Blennocampinae* (viz *Mesoneura*, *Pseudodineura*), ale u *Dineura* nesahají oči k mandibulám. Najdou se však nezřídka jedinci, jimž chybí radiální příčka, což vede často k hrubým omylům. Zdá se vůbec, že oba rody s radiální příčkou jsou jakýmsi přechodným tvarem a snad by i zasluhovaly oddělenější postavení v systematice. Pouze 2 druhy, 5—8 mm, poletující, pokud známo, jen na jaře.

D. virididorsata Retz.

(Retzius, Gen. Spec. Ins. 1779.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Převážně žlutá, zejména se žlutou hlavou, ale se sklonem k melanismu. Je lokální a více méně vzácná, u nás dosud jen z Čech známá. Více dokladů je ze Sudet: Klaplice (Kirchner, Strobl), Cheb (Gradl), Trutnov (Špaček). Larva na Betula.

Č: ZM: Jindř. Hradec ♂♀ (Duda), Troj (Šust.).

F. dorsalis Enslin, D. Ent. Zt. 1915. — Melanotická forma, zvláště u ♂

Č: Jindř. Hradec 1 ♂ (Duda).

D. stilata Kl.(Klug, Mag. Ges. n. F. Berlin 1814, *testaceipes* Kl. l. c., *Pontania ancilla* Knw. l. c. 1901, *Pontania parviculvis* Knw.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, sev. Italie.

Pozorování: Liší se hlavně černou hlavou při tergitech převážně žlutých. Radiální příčka chybí často oboustranně, jak je tomu na př. u 1 ♂ ze Srubce, jenž má pouze na levém křídle tuto příčku slabě naznačenou. Vyskytuje se jen sporadicky. Larva na *Crataegus* a také na *Sorbus aucuparia* (Duda), podle Enslina na *Sorbus torminalis*.

Č: ZM: Jindř. Hradec 4 ♀ 1. VI. 1887 (Duda), Karlštejn 1 ♀ 28. V. 1893 (Klap.). — Srubec u Bud. 1 ♂ 18. V. 1942 (Ba.).

F. testaceipes Kl. l. c. Převážně černá, i na tergitech. Všude jen vzácně. Larva na *Sorbus aucuparia* a *Crataegus*.

Č: Hradec Král. 1 ♂ V 1916 (ZM, Sek.).

M: Neubuz (Balthasar).

F. nigriventris Enslin, D. Ent. Zt. 1915. — I sternity jsou černé.

M: Jičina, Suchdol 2 ♀ IV 1934 (Gr.).

Rod: **PLATYCAMPUS** Schiödte.(Schiödte, Ichneum. ad Faun. Daniae, 1839, *Camponiscus* Newman, Entomologist 1869.)

Radiální pole bez příčky jako u všech dalších rodů. Humeralní pole předních křídel zúžené, ale obě zvrtné příčky ústí do 2. kubitálního pole. Tykadla normální, tenká. Podle útvaru drápeků rozdělen rod na 2 podrody. Druhů je málo, některé nejisté a méně známé. Ve vlastní stř. Evropě jen 4, většinou nehojné a neveliké, 5—7 mm. Zpravidla jen 1 generace. Larvy na listnatých i jehličnatých dřevinách.

Podrod: **PLATYCAMPUS** i. sp.

Drápky jsou rozeklané a u ♀ pochva na konci zaostřená. Pouze 1 druh,

Pl. luridiventris Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Akad. Handl. 1808. — *Pl. obscuripes* Knw.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nejhojnější z rodu, leč nikdy početně a našich dokladů není mnoho. Imago na jaře, ploská, korýšovitým беруškám podobná larva sedává na rubu listů Alnus a najdeme ji častěji než imago. *Pl. obscuripes* Knw. je jen barevná, snad alpinská forma (Conde, 1937), nalezená však i na býv. Podk. Rusi. *F. obscuripes* Knw. — 1 ♀ etiam in ol. Rossia Subcarp. a Gregor inventa est, Polonina Stoj 13. VI. 1926, 1300 m.

Č: ZM: Bohemia (Duda), Kolín (Kub.). — Budějovice, Koroseky, Třeboň, též larvy (Ba.).

Podrod: **ANOPLONYX** Marlatt.

Revis. of t. Nemat. of N. Amer., 1896.

Drápky jsou jednoduché, pochva u ♀ na konci tupá, 3 druhy, čtvrtý, *Pl. auritae* Zaddach, je nejasným popisem nejistý a jen z unikátu známý. Udával jej u nás Slaviček z Litovle (in litt.), ale mylně, jak se zjistilo.

Pl. pectoralis Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenthr. 1823.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Morava, Francie.

Pozorování: Vzácný druh, význačný krátkým a rovným clypeem.

U nás byl nalezen na Moravě Slavičkem a revise potvrdila správnost určení. Larva na Larix (Zaddach-Brischke).

M: Milkov 1 ♂ 3 ♀ IV—V (Slav.).

Pl. duplex Lep.

(Lepeletier, l. c.)

Rozšíření: Stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Rovněž dosti vzácný, s delším clypeem, ale velmi krátkým temenem. Larva také na Larix a podobá se předešlé (Carpentier, Conde, 1939 Nat. ent.)

Č: Chuchle 1 ♀, Benešov 1 ♀ (Šust.)

M: Milkov 1 ♂ 3 ♀ (Slav.), Hodslavice 1 ♀ (Gr.).

Pl. ovatus Zadd.

(Zaddach, Schrift. naturf. Ges. Danzig 1883.)

Rozšíření: Již. a stř. Evropa.

Pozorování: U tohoto druhu je clypeus ještě kratší a 2. kubitální příčka chybí. Je také vzácný, ale sotva mediterranního původu, neboť byl nalezen i ve Vys. Tatrách na Slovensku (Balthasar). Larva rovněž na Larix.

M: Milkov 3 ♀ V—VI (Slav.), Jičina 1 ♀ (Gr.).

Rod: **CLADIUS** Ill.
(Illiger, Fauna Etrusca 1807.)

Tykadla u ♂ s několika dlouhými i kratšími násadci ve tvaru parůžků a také samičí tykadla mají tyto násadce aspoň naznačeny. Kromě toho ústí obě zvrtné příčky každá do jiného kubitálního pole. Větší potíše byly s rozeznáváním druhů, s tělem jednotvárně černým a nevelikým, 5—7 mm. Rozdíly ve zbarvení noh nejsou pronikavé a útvar tykadel není zcela konstantní, takže přechodné tvary a teratologické zrůdy nejsou vzácné. Bylo tedy nesnadno udržet rozlišení všech popsanych 4 středoevropských druhů a nakonec se vynořila pochybnost, nejsou-li to formy nebo i nahodilé aberrace jednoho a téhož druhu, neboť i larvy žijí vesměs na Rosaceích, hlavně ovšem na růžích. Na základě velkého materiálu dospěl konečně Conde (Korresp. Bl. d. Naturf. Ver. zu Riga, 1937) k přesvědčení, že existuje jen jediný druh *Cl. pectinicornis* Geoffr. a všechny ostatní jsou jen individuální odchylky. Imaga poletují od jara až do pozdního léta ve 2—3 generacích.

Cl. pectinicornis Gff.

(Geoffroy, Ent. Par. II. 1785. — *difformis* Pz., 1799, *hyalinopterus* Knw., 1884, *comari* Stein, 1886.)

Rozšíření: Evropa, Zakavkazí, Malá Asie, sev. Amerika.

Pozorování: Nejhojnější forma i do Ameriky zavlečená a tam i jako škůdce růží známá. I u nás bývají larvy v množství na Rosa a imaga jsou kolem růží velmi hojná.

Lokality: Všude (ubique).

Rod: **TRICHIOCAMPUS** Htg.
(Hartig, Aderfl. 1837.)

Tykadla jsou bez násadců, jen 3. článek u ♂ s tupým výčnělkem, u ♀ zakřivený. Ve stř. Evropě 4 druhy dobře rozeznatelné. Vzácný *Tr. aeneus* Zadd. nebyl u nás zjištěn. Imaga ve 2 generacích na listnatých stromech.

Tr. viminalis Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Hojný druh, s abdominem žlutým, částečně i hrudí. Imaga sice nevidáme tak často a houfně, ale larvy pustoší někdy holožirem celé topolové aleje. Žluté, černě skvrnitě larvy sedávají v chumáčích na rubu listů Populus, řídčeji na Salix caprea. Před zapupením putují často v množství po kmenech. Jsou 2 generace.

Lokality: Všude (ubique).

Tr. ulmi L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Evropa, Malá, Asie, Zakavkazí.

Pozorování: Úplně černý, jen nohy jsou skoro celé žluté. Žije ve 2 generacích na různých Ulmus a je lokálně hojný všude, kde jsou

jilm y, které rovněž někdy trpí přílišným rozmnožením larev.

Lokality: Skoro všude (fere ubiqua).

F. discrepans O. Costa. — I kyčle a trochantery žluté. —

M: Ubušín (Gr.).

Tr. eradiatus Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837, *Priophorus laevifrons* Benson, *Priophorus distinguendus* Ensl.)

Rozšíření: Záp., stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Liší se hlavně černými zadními stehny. Méně hojný než předešlý, zhusta pospolu s tímto v jilmových porostech. Podle Carpentiera neliší se larvy obou druhů podstatně. Alfken nalezl zámotky na Acer. Snad pouhou náhodou, neboť podle našich zkušeností je imago vždy na Ulmus a to jen na jaře (Ba.).

Č: Hradec Král. (ZM, Sek.). — Budějovice, Doubravice (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Jistebník (Gr.).

Rod: **PRIOPHORUS** Dahlb.

(Dahlbom, Consp. Tenth. Scand. 1835.)

Tykadla jsou skoro normální. Tělo černé (5—8 mm), nohy bělavé. Ve stř. Evropě 2 druhy, ježto *distinguendus* Ensl. je totožný s *Trichiocampus eradiatus* Htg. (Conde, Not. ent. 1938). Posledně zpracoval tento rod Conde (Notul. Entom., 1935).

Pr. tener Zadd.

(Zaddach, Progr. Friedr. Coll. Königsberg 1859. — *Pr. foveivaginat* Mal., podle Conde, 1937.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Hojný druh, u ♀ je pochva na konci nápadně rozšířená a pak náhle zahrocená. Larva ve 2 generacích na Rubus.

Lokality: Všude (ubiqua).

Forma tristis Zaddach l. c. — Křídla temná se světlým hrotem. Sotva bona species, jak tvrdil Konow.

Č: Kolín (Kub.).

Pr. pallipes Lep.

(Lepelletier, Monogr. Tenth., 1823, *padi* auct. nec L., *Brullei* Thoms. Hym. Scand., 1871, dle Enslina.)

Rozšíření: Evropa, Zakavkazí.

Pozorování: Pochva je stejnoměrně silná a na konci tupá. Druh průměrně hojný, místy a občas obecný, jindy jen porůznu. Larva ve 2—3 generacích na různých stromech a keřích, hlavně však na druhích Prunus, někdy i v povážlivém množství na ovocných stromech. Kusy s ohraničeným čelním políčkem byly uváděny jako *padi* L., s neohraničeným jako *Brullei* Th. Conde (Kor. Bl. d. Nat.-Ver. Riga, 1934) zjistil všemožné přechody mezi oběma druhy a řadí proto

Brullei Th. ve smyslu Enslina jako synonym k *padi* L. V r. 1935 při určovacím klíči rodu uvádí však jen *Pr. pallipes* Lep. se synonymem *Brullei* Th. a o *padi* L. se vůbec nezmiňuje, až v Not. ent. 1938.
Lokalita: Všude (ubique).

Rod: EUURA Newm.

(Newman, Entom. Mag. 1837, *Cryptocampus* Hartig, Aderfl. 1837.)

Patří ke skupině s humerálním polem před. křídel na stopce a s vykrojeným clypeem. Rody této skupiny jsou někdy dosti neurčitě vymezeny, ale *Euura* mají dobrý znak v chybějící 2. kubitální příčce. Habitem jsou to drobné pilatky, 4—6 mm převážně černé a nesnadno rozlišitelné. Ve stř. Evropě 6 druhů, z nichž vzácný *E. acuminata* Ens. nebyl u nás nalezen. Imaga najdeme na jaře na vrbách, ale velmi porůznu. Larvy žijí na Salix, kde vytvářejí hálky. Podle těch lze spíše posoudit výskyt druhů, pokud se jim ovšem věnuje pozornost. O oekologii psali Brischke-Zaddach a Nielsen, u nás máme o hálkách zprávy v cecidologických pracích Bayera, Baudyš a j.

E. atra Jur.

(Jurine, Nouv. méth. class. Hym. 1807.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Z hojnějších druhů. Larva ve dřeni vrbových prutů; napadená místa poněkud zduří, ale nevytvoří hálku větší a patrnou.

E. angusta Htg. s bílými tegulami často mezi typem.

Lokalita: Všude (ubique).

E. amerinae L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Jako předešlá.

Pozorování: Místy nevzácná. Larvy tvoří zvláštní chuchvalcovité nádory na *Salix pentandra*, řídčeji i na jiných vrbách nebo i topolech.

Č: ZM: Hradec Král., Chuchle (Sek.), Rožmitál (Syrůvka).

M: Milkov VIII! (Slav.), Brno, Kohoutovice, Loučka, Ubušín (Gr.).

E. saliceti Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1808.)

Pozorování: Nejhojnější druh, tvořící nenápadné hálky na pupenech vrb. Imago bývá na jaře dosti hojně, až jen místy.

Lokalita: Všude (ubique).

E. venusta Zadd.

(Zaddach, l. c., *testaceipes* Brisch, 1883, sec. Conde, Not. ent. 1938.)

Rozšíření: Střední a sev. Evropa.

Pozorování: Jen tu a tam, málokde hojněji. Hálky ve tvaru zduřenin na řapících drsnolistých vrb. Jsou o nich zprávy ze sousedních Sudet (Eisenstedt, Böhm. Leipa), našich nálezů je vůbec jen málo.

Č: Sadská (ZM, Šust.), Budějovice, i hálky rybník Černiš 1 ♀ 24. V. 1932 (Ba.)

M: »Moravia« (Baudyš), Jičina, Loučka, Kotouč, Bezkyd (Gr.), Milkov 1 ♂ (Slav.).

E. laeta Z a d d.

(Z a d d a c h, l. c.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Imago jen lokálně a pořídku, ani hálky nebývají časté.

Jsou to zduřeniny pupenů na *Salix viminalis*.

Č: ZM: Zlíchov (Klap.), Hradec Král. (Sek.). — Jičín, hálky (Baud.).

M: Milkov 1 ♂ (Slav.), Hodslavice (Gr.).

Rod: PONTANIA O. C o s t a.

(O. C o s t a, Fauna Napoli Tenthr. 1859.)

Od *Euura* se liší tyto rovněž drobné pilatky dobře vyvinutou 2. kubitální příčkou. Mají některé hlavní znaky společné s následujícími 5 rody, ale zástupci těchto jsou zpravidla mnohem větší. Jedině s menšími *Pteronidea* by bylo možno je zaměnit, ale *Pontania* mají tykadla kratší a ke konci nezúžená. Rozznávání druhů je obtížné a imaga jsou poměrně vzácná, takže spolehlivé posouzení výskytu lze získati spíše na základě hálek. Z 19 druhů Enslinem uvedených bylo u nás zjištěno 13, další 1 ze sousedství (Sudet), ostatní jsou buď čistě boreální nebo známé jen z unikátů. Larvy většiny druhů jsou hálkovité a to na různých vrbách. Podle charakteristických tvarů hálek je možno lépe poznat výskyt druhů. Najdou se v létě a na podzim, v 1—2 generacích. O zajímavé oekologii psali Brischke-Zaddach, Jörgensen (Ent. Meddelelser 1906) a Magnus (Jena 1914, Entstehung der Pflanzengallen verursacht durch Hymen.).

P. piliserra T h o m s.

(C. G. T h o m s o n, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vzácnější druh, lišící se od ostatních základním zbarvením červenožlutým. Larva v zakroucených listech *Salix viminalis*, v 1 generaci.

Č: Srubec u Bud. 1 ♀ 20. VI. 1941 (Ba.).

M: Jičina 1 ♀ 8. VII. 1930 (Gr.).

P. scotaspis F ö r s t.

(F ö r s t e r, Verh. nat. Ver. preuss. Rheinl., 1854.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vzácnější druh. Larva v rourkovitě stočených listech *Salix viminalis*.

M: Ubušín 1 ♀ VII (Gr.).

P. leucosticta H t g.

(H a r t i g, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Záp., stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Je celkem hojnější a všude. Larva v zakroucených listech *Salix aurita*, *caprea* a *vimalis*.

Lokality: Všude (ubique).

P. leucaspis Tischb.

(Tischbein, Stett. Ent. Zt. 1846.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Dá se dobře rozlišit od předešlé rovnými ostruhami zadních tibií a zahrocenou pochvou, od další délkou tykadel a zbarvením, leč přesto bývala stále znovu popisována četnými synonymy. Je ovšem dosti variabilní a proto často chybně určována. U nás však máme o ní spolehlivých dokladů dosti a můžeme ji považovat takřka za nejhojnější z našich *Pontanií*. Larva žije podobně jako u předešlých. *Pont. purpurae* Cam., považovaná Enslinem za synonym, je dobrý druh (Stritt, Arb. ü. morph. u. tax. Ent., 1938).

Lokality: Všude (ubique).

P. puella Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Jako předešlá.

Pozorování: Lokální a mnohem vzácnější. Larva v zahnutých listech *Salix alba*, *fragilis* a *amygdalina*.

Č: Sychrov, larvy (Baudyš), Polička, ex l. (Gr.), Sobotka, hálky (Bayer, Marcellia, 1910.)

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), hálky, bez bližší lokality (Bayer), Brno, Suchdol, Trojačka (Gr.), Hodonín, N. Město, Lednice, Loštice, Val. Meziříčí (Bayer, 1914).

P. vesicator Bremi.

(Bremi, Stett. Ent. Zt. 1849.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Imago není sice příliš hojné, ale bobovité zelené hálky, prorůstající listy hladkých vrb, jsou častým zjevem a u nás nepochybně všude.

Lokality: Skoro všude (fere ubique).

P. collactanea Först.

(Förster, Verh. naturh. Ver. preuss. Rheinl. 1854.)

Rozšíření: Stř. Evropa.

Pozorování: Stojí předešlé velmi blízko tupou pochvou a jednobarevným stigmatem, liší se jen útvarem čela a tmavším abdominem. Je však lokální a vzácná. Také hálky jsou jiné, kulaté a dřevnaté, jsou-li to ovšem ty, které popisují Förster a Jörgensen.

M: Milkov 3 ♀ IV—V (Slav.).

P. viminalis L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Jako imago celkem vzácná, zato hálky, kulaté a zpravidla načervenalé, jsou dosti všední na rubu vrb, hlavně na *Salix purpurea*. (U Bayera, 1914, udávaná také pod synonymem *P. salicis* Chr.).

Lokality: Všude (ubique).

F. gallarum Hartig. — Světlejší forma se žlutým břichem.
M: Milkov ♀ (Slav.).

P. pedunculi Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837, *Jörgenseni* Enslin.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Imago má zcela jinou skulpturu hlavy než všechny ostatní druhy, ale hálky, popsané Jörgensenem, neliší se téměř od *P. bella* Zadd. Obojí jsou kulaté, osrstěné a bývají na rubu drsnolistých vrb. Podle toho by byly *pedunculi* a *bella* synonyma, kdežto imago, popsané jako *pedunculi* by byl jiný druh, nazvaný Enslinem *Jörgenseni*. Pro nás není nyní zcela jisto, na který z druhů se vztahují všechny naše údaje o *pedunculi* Htg. Zprávy o hálkách se týkají asi oněch svrchu zmíněných.

Č: Okolí Jičina (Baudyš), Žel. Brod, Čes. Třebová, Mužský u Mn. Hradiště, Sobotka (Bayer, 1910).

M: Milkov (Slav.), Třebíč (Baudyš), Jičina, Loučka (Gr.), Haluzice (Hach., Bayer), Jimramov, Bzenec, Ivančice, Brno okolí, Bystřice n. P., Bílovice n. Sv. Bůzov, N. Město, u Lednice (Bayer, 1914).

P. Kriechbaumeri K n w.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1901.)

Rozšíření: Německo, Ostmark (Tyroly), Francie, Slovensko, Morava.

Pozorování: Horský druh, dosti vzácný. Hálky jsou asi jako u *minimalis*, ale potaženy šedavou plstí a bývají na *Salix incana*. Byly nalezeny na Slovensku u Piešťan (Baudyš) a u nás na Moravě.

M: Val. Meziříčí (Bayer, Mor. hálky, 1914).

P. proxima Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenthred, 1823, *capreae* auct. nec L. = *Pteronidea capreae* L.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: Hojný druh, imago arcí ne tak často k spatření, zvláště ♂, kdežto typické hálky, prorůstající listy hladkých vrb, svrchu červené, vespod zelené, najdou se často ve velkém množství.

Lokality: Všude (ubique).

P. femoralis Cam.

(Cameron, Proc. Nat. Hist. Soc. Glasgow 1875.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Velmi lokální druh, podle Enslina hojnější v přímoří a v horách. Hálky jsou podlouhlé a růžencovitého tvaru, jakoby z několika hálek srostlé. Nejčastěji na *Salix purpurea*. Byly nalezeny v Riesengebirge (Baudyš), také na Slovensku (Baudyš) a u nás na Moravě, zde i imago.

M: Kobylí, pouze hálky (Gr.), bez lokality, hálky (Bayer), Litovel, imago (Slav.), Kojetín, imago (Gr.).

P. fibulata Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. n. Dipt., 1901.)

Rozšíření: Francie, Morava.

Pozorování: O tomto druhu má Enslin jisté a zajisté oprávněné pochybnosti, neboť se neliší příliš od *femoralis*. Hedicke jej vůbec neuvádí. Konow jej udává z Moravy, jako obyčejně bez bližšího vysvětlení, asi zase pochází nález od Slavička.

Lokality: »Mähren« (teste Konow).

(*P. ancilla* Konow, l. c. 1901, byla popsána podle ♀ s neurčitě udanou proveniencí »Erzgebirge«, tedy v blízkém sousedství, je však totožná s *Dineura stilata* Kl. — *P. Forsiusi* Enslin, D. Ent. Zeit., 1915, byla známa dosud jen z Finska. Byla však nalezena také v Sudetách (1 ♀ Wallern im Böhmerwalde 19. VI. 1933, leg. Ba., det. Gr.). Snad je to borealpinní prvek, zachovaný na chladných, tundrovitých lokalitách šumavských.)

Rod: **CROESUS** Leach.

(Leach, Zool. Misc. 1817.)

Mezi všemi *Nematinae* jediný rod markantně a neomylně vyznačený ploše rozšířenými zadními tibiemi a tarsy. Něco podobného, ale mnohem méně nápadného, je jen u rodu *Holcocneme* Knw. Ve stř. Evropě pouze 4 druhy, větší, 7—10 mm, všechny černé a s širokou červenou abdominální páskou. Jsou si velmi podobné a dají se jen stěží rozlišit, ačkoliv se v larválním stadiu podstatně liší. Křiklavě pestré larvy žijí pospolitě, hlavně na olších a břízách, a při vyrušení se vztýčí jako na povel na předních nožkách, zkrucující tělo do esovitého tvaru, při čemž zvlášť vynikne pestré břicho s černožlutými měchýřkovitými žlázami mezi panožkami.

Cr. septentrionalis L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Průměrně hojný a skoro všude, leč nikdy ne zcela obecný. Larvy ve 2 generacích na Alnus a Betula, výjimečně i na jiných.

Lokality: Všude (ubique).

Cr. latipes Vill.

(Villers, Ann. Soc. Ent. France 1852.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Předešlému velmi podobný, neboť má jako onen mesopleury matné a zbarvení křídel, šířka tarsů i abdominální pásy jsou znaky i při pečlivém srovnávání málo vynikající. Larva však, žijící na Betula, je zcela jiná, jen vespod pestrá, svrchu leskle černá. Je méně hojný, ve 2 generacích.

Č: Poříčí u Bud., Jankov VII—VIII (Ba.), Všenory 1 ♀ (ZM, Šust.).

M: Litovel, Milkov 3 ♂ 4 ♀ IV—VIII (Slav.), Ubušín, Jičina VII až VIII (Gr.).

Cr. varus Vill.

(Villers, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Španělsko.

Pozorování: Mesopleury jsou lesklé a křídla čirá; zad. tarsy méně široké. Nevzácný druh a někde, na př. v již. Čechách, hojnější než *septentrionalis*, ale ♂ je velmi vzácný. Méně pestrá larva na Alnus, ve 2 generacích.

Č: ZM: Modřany (Sek.), Chuchle, Radlice, Jílové (Holík), Sadská (Binder). — Budějovice, Srubec, Jankov, Krásetín a j. (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Kelč, Jičina, Bystřička (Gr.), Orlová (Syrovátka), Tišnov (Hffr.).

Cr. Brischkei Z a d d.

(Zaddach, Schrift. phys. ökon. Ges. Königsberg 1875.)

Rozšíření: Německo a Sudety, Maďarsko, Morava.

Pozorování: Jako předešlý, ale křídla s tmavou páskou. Mnohem vzácnější a dosud málo známý. U nás jen na Moravě, 1 ♀ také ze Sudet (Altbuch, leg. Špaček). Larva je pestřejší a žije prý na *Carpinus betulus* (Brischke).

Č: 1 ♀ Houška (ZM, Duda).

M: Bludovice 1 ♀ 17. V. 1931 (Gr.).

Rod: NEMATUS P z.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1801, *Holcocneme* Knw., D. Ent. Zt., 1890.)

Do tohoto rodu pod názvem *Holcocneme* zařadil Konow 7 druhů, spojených jediným společným znakem, totiž mírně rozšířenými zadními tibiemi, avšak daleko ne tak nápadně jako u *Croesus*. Drápky jsou však buď rozeklané nebo se zoubkem, mesopleury hladké nebo matné, takže některé druhy by zapadly lépe do rodu *Amauronematus*, jiné do *Pachynematus* nebo i do *Lygaeonematus*, je-li i clypeus skoro rovně uťatý. Rohwer, řídě se pravidly nomenklatury (Ent. News., 1911), navrhl změnu pojmenování na *Nematus* Panz., což byl název dříve užívaný pro většinu *Nematin* a zajisté ne tak úzce míněný, takže mnozí autoři se vrátili k názvu Konowovu, jak to učinil i Hedicke, až novější autoři užívají pro tento rod název *Nematus* Pz. Ježto však v budoucnosti podle Condeho rod *Nematus* Pz. v novém pojetí bude mnohem širší a bude shrnovati i celý rod *Pteronidea* Rohw. a některé druhy z rodů *Pachynematus* Knw. a *Lygaeonematus* Knw., ne však dřívější rod *Nematus* auct. nec Pz. (nyní *Nematinus* Rohw.), nemá smyslu lpěti na bývalém pojmenování.

N. insignis H t g.

(Hartig, Stett. Ent. Zt. 1840, *superbus* Gr ad l, Entom. Nachr. 1881.)

Rozšíření: Německo a Sudety, Švédsko, Morava.

Pozorování: Větší druh 10—11,5 mm, drápky se zoubkem, clypeus vykrojený a tykadla černožlutá (♂) nebo černobílá (♀). Je velmi vzácný. Grادل popsal ♂ pod názvem *superbus* z Eger, ale doklad není v jeho sbírce. Larva na *Vaccinium myrtillus*.

M: Jičina 1 ♂ 28. IV. 1934, Vysoká u Vel. Karlovic 1 ♀ 12. VII. 1935 (Gr.).

N. lucidus P a n z.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1801.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Drápky jsou jako u všech následujících rozeklané, ale abdomen má červenou pásku. Je spíše větší, 8—11 mm, výskytem jen místy hojnější. Pestré larvy žijí společně na *Crataegus* a *Prunus spinosa* a vedou si při vyrušení podobně jako *Croesus*.

Č: Radotín, Čelákovice (ZM, Šust.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Brno, Uherčice, Ubušín, Jičina, IV—VII (Gr.).

N. Wahlbergi Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Záp. stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Menší druh, 7—8 mm, černý a bez červené pásky, s lesklými mesopleurami. Vyskytuje se velmi lokálně a vzácně. Byl nalezen také v Sudetách (Habsteiner Moor, leg. Zimmermann, Mus. Tetschen) a také na Slovensku v Bělských Tatrách (Balthasar).

M: Milkov 2 ♀ V—VIII (Slav.).

N. crassus Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl. 1871.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Mesopleury nelesklé tak jako u dalšího, od něhož se však liší delší jednou z ostruh zad. tibií. Je také spíše menší, 8—9 mm, a rozhodně vzácnější než onen.

Č: Budějovice 1 ♂ 19. V. 1942 (Ba.).

M: Milkov 1 ♀ 16. V. 1915 (Slav.), Jičina 1 ♂ 15. V. 1929 (Gr.), Stupava (Hach.).

N. coeruleocarpus Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie.

Pozorování: Párovité ostruhy zad. tibií jsou skoro stejně dlouhé, jedna z nich o málo delší. Poněkud hojnější, ale přece jen lokální, ve 2 generacích. Larva na *Salix* a *Populus*.

Č: Doubravice u Bud. 1 ♀ 31. VII. 1942 (Ba.).

M: Milkov 2 ♀ 5. VIII. 1913 (Slav.), Klečůvka u Slušovice (Balth.).

(*N. Erichsoni* Htg., l. c., známý také jako občasný škůdce modřínů, je udáván Kirchnerem z Kaplitz, Gradlem, z Eger a Matzenauerem z Freiwalldau.)

Rod: AMAURONEMATUS Knw.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890, *Pontoprístia* Mal., Ent. Tidsk. 1921, podle Bensona a Condeho, 1938.)

Hlavním, ale ne vždy zcela spolehlivým znakem jsou drsné a matné mesopleury. Jinak se tu jeví rozeklanými drápky a vykrojeným clypeem blízké příbuzenství hlavně s rodem *Pteronidea* Rohw. a pak ovšem nutno přihlížeti i k jiným, rovněž ne dosti výrazným znakům. Také určování druhů, zejména ♂ je při značné variabilitě nesnadné. Mnohé, hlavně severské druhy, objasnil Lindquist (Not. ent., 1940). Enslin uvádí 29 druhů, z nichž ovšem několik nepatří do středoevropské fauny, mnohé tvoří jen barevné variace jiných.

druhů a rozděluje je podle Konowa na 2 podrody. U nás nalezeno dosud 13 druhů, některé další jsou pravděpodobné, neboť vedle několika málo hojnějších jsou všechny druhy více méně sporadicky roztroušeny a všude možny. Vzácnost vzniká tím, že mají jen 1 generaci a ♀ létají jen 5, ♂ 3 dny. Vývoj je mnohdy ještě neznámý, ale pokud je znám, jsou živnou rostlinou téměř vesměs různých druhy *Salix*. Imaga se objevují na jaře, IV—V, obvykle na kvetoucích vrbách. Velikost průměrně 5—9 mm.

Rod *Pontopristia* Mal., založený na druhu *suavis* Ruthe, nelze podle Condeho udržeti, ježto druh ten je jen synonymem druhu *Pristiphora amentorum* Först., jenž však náleží do rodu *Amauronematus* Knw. Všechny druhy *Pontopristia* (*lapponica* Mal., *latiserra* Mal., *Romani* Mal. a *brevilatoris* Mal.) jsou jen var. *amentorum* Först.

Podrod: AMAURONEMATUS i. sp.

U ♀ pochva aspoň tak dlouhá jako zadní tibie, u ♂ 9. segment prodloužený a přechýlující genitálie. 3 druhy.

A. *histrio* Lep.

(Lepelletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Není snad mezi našimi pilatkami kromě některých *Tenthredopsis* druhu, aby měl tolik pronikavých odchylek ve zbarvení jako druh *histrio*. Převládají sice typické kusy černé s hojným červeným zbarvením na abdominu, hlavě, hrudi i nohách, ale poměr těchto barev je takřka u každého kusu jiný. Řídkěji se vyskytnou silně melanotická individua (f. *rufescens* Htg. a *nigrescens* Ens.) nebo i u ♂ s úplně černým abdominem, ještě vzácněji kusy zelenavé nebo žluté s různě vyvinutými černými kresbami, takže takové úplně bílé kusy jsou skoro stejné s druhem *fallax* Lep. a liší se jen tmavým stigmatem. Nemělo by smyslu dávat všem těm málo konstantním formám jména. U nás je typ i se svrchu jmenovanými tmavými formami hojný, světlé formy nebyly pozorovány, leda snad jen přechody. Larva na hladko- i drsnolistých vrbách, kde bývá i v době květu imago. Conde, l. c. 1938, míní, že tento a následující druh tvoří jediný druh, který se právě počíná rozlišovati na dva druhy.

Lokality: Všude (ubique).

A. *fallax* Lep.

(Lepelletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Základní barva světle žlutohnědá s velmi variabilním rozsahem černých kreseb. Larva na *Salix*. Je mnohem vzácnější, u nás byl nalezen jen na Moravě, kromě toho je udáván z Kaplitz (teste Konow) a z Eger (Kat. Gradl).

M: Kyjov 7. VII. 1927 (Hach.).

A. *longiserra* Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871, *spiniserra* Mal., Ent. Tidskr., 1920, *intermedius* Mal., Ark. f. Zool., 1931, sec. Conde, l. c., 1934 et Lindquist, l. c., 1940.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř, Mongolsko, Kamčatka.

Pozorování: Spíše v chladnější části areálu, ve stř. Evropě zřídka.

Liší se od předešlého při stejné proměnlivém zbarvení hlavou nazad zúženou a rovněž abdominem ke konci nápadně úzkým. Larva na Salix.

Č: Neratovice 1 ♂ 12. IV. 1914 (Šust.).

Podrod: **BRACHYCOLUS** Konow, Mém. Akad. Sc. Petersb., 1907.)

U ♀ pochva kratší než zad. tibie, u ♂ nepřechází 9. segment genitálie.

A. viduatus Zett.

(Zetterstedt, Ins. Lappon. 1838, *notatus* Först. Verk. nat. Ver. pr. Rheinl., 1854, *leucolaenus* Zadd., l. c., 1882, sec. Lindquist, l. c., 1940.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa, Sibiř, Mongolsko.

Pozorování: Oči sahají téměř až k mandibulám, zbarvení velmi proměnlivé. Larva na Salix aurita, imago nevzácně záhy na jaře.

Č: ZM: Kolín (Kub.), Ládví (Šust.). — Hluboká 1 ♂ (Ba.).

M: Litovel, Milkov 3 ♀ a 1 ♀ (*leucolaenus* Zadd.) (Slav.). Jičina, Hodslavice (Gr.), Uh. Ostroh (Hachl., nerevid.).

(Sem náleží jako var. i *A. notatus* Först., kladená k *A. vittatus* Lep. Viz tento druh.)

A. distinguendus Ens.

(Enslin, D. Ent. Zt. 1915.)

Rozšíření: Německo (Sachsen), Východní Pobaltí, Finsko, Morava.

Pozorování: Druh byl popsán podle několika ♀ vypěstovaných v Tharandt (W. Baer). U severních kusů stigma světlé. Slaviček hlásil 2 takové exempláře tohoto skoro úplně černého druhu z Moravy a revise potvrdila správnost určení. Jde patrně o velmi lokální severo- a středo-evropský druh. Larva na Salix.

M: Milkov 2 ♀ 1. V. 1859 a 20. V. 1914 (Slav., rev. Gr.).

A. tunicatus Zadd.

(Zaddach-Brischke, Schr. phys. Ges. Königsberg 1882, *Forsiusi* Ensl., D. Ent. Zt. 1915, *sollemnis* Knw., *semilacteus* Zadd. et Br. sec. Conde, 1938.)

Rozšíření: Druh celkem málo známý a ♂ není ještě popsán. Má na rozdíl od většiny příbuzných lesklejší mesopleury a může být snadno považován za *Pteronidea*. Ve sbírce Slavičkové jest jeden kus v němž Gregor poznal tento druh. Larvu popsal Brischke, žije na Salix aurita.

M: Litovel 1 ♀ 12. IV. 1905 (Slav., det. Gr.), Haluzice 22. VI. 1931 (nerevid.).

A. humeralis Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Sev., stř. a záp. Evropa.

Pozorování: Sporadicky po celé severnější části Evropy. Je černý, s bílými kresbami, zvláště na okrajích segmentů. Larva na Salix cinerea (Carpentier).

Č: Neratovice 1 ♂ 12. IV. 1914 (Šust., ZM), Hrdějovice u Bud. 2 ♀ 26. IV. 1936 (Ba.).

M: Jičina, Hodslavice IV—V (Gr.).

A. puniceus Christ.

(Christ, Naturg. d. Ins. 1791.)

Rozšíření: Téměř celá Evropa, Sibiř.

Pozorování: Poněkud méně vzácný, ale jen místy hojnější. U nás nalezen pouze na Moravě. Larva není s určitostí známa.

M: Litovel, Milkov 3 ♀ IV 1896 (Slav.), Jičina 1 ♀ 10. V. 1931 (Gr.).

A. vittatus Lep.

(Lépeletier, Monogr. Tenth. 1823, Konowi Ensl. l. c., 1915, *variabilis* Mal. var., *bergmanni* Mal., nec *variabilis* Mal. sec. Lindquist, 1940, nec Conde, 1938.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Variabilní ve zbarvení, jež je na hlavě a hrudi červené, vespod zelenavé a s černými kresbami na vrchní straně. Lze jej však poznati podle tlusté pochvy i jiných znaků. Není vzácný, ačkoliv není u nás četně doložen. Larva na *Salix*, var. *arctica* Ensl. na *Populus tremula* (Conde, 1938), ale Lindquist považuje tuto var. za dobrý druh.

M: Litovel, Milkov 2 ♂ 4 ♀ (Slav.), Jičina, Smrk (Gr.).

F. continuus Eversmann, Bull. soc. nat. Mosc. 1847. — Černé kresby na mesonotu a hlavě rozsáhlejší.

M: Bludovice 1. VI. 1931 (Gr.).

F. sternalis Enslin, D. Ent. Zt. 1915. — Mesonotum s 3 černými pruhy, také metanotum a mesosternum černé.

Č: Dobrá Voda u Bud. 1 ♀ 10. V. 1939. Tento kus má hrud svrchu úplně černou, mesosternum černé. (1 ♀ ex Dobrá Voda thorace supra toto nigro, mesosterno nigro.)

F. notatus Förster, Verh. nat. Ver. fr. Rheinl. 1854, náleží ke druhu *A. viduatus* Zett., Lindquist, 1940.

A. fasciatus Knw.

(Konow, l. c., *variabilis* Mal. et var. *Hedstroemi* Mal., *pacificus* Mal., Ark. f. Zool., 1931, sec. Lindquist, Not. ent., 1940.)

Rozšíření: Německo, Norvéžsko, Finsko, Čechy, Kamčatka.

Pozorování: Vzácný, patrně borealpinní druh, nalezený také v arktické Skandinavii.

Č: Ládví 1 ♂ (ZM, Šust.).

A. taeniatus Lep.

(Lépeletier, l. c., Zetterstedti Mal. l. c. 1920 sec. Lindq., 1940.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Švédsko, Finsko, Morava, Francie. Pozorování: Vzácný, velmi sporadický druh. Jediný doklad z Moravy ve sbírce Slavičkově shledán po revizi správným.

M: Milkov 1 ♀ 20. IV. 1911 (Slav., rev. Gr.), Zlín 2. V. (Balth.).

A. alpicola Knw.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Rozšíření: Švýcarsko, Itálie (Ligurie), Ostmark (Steiermark), Finsko, Lotyšsko, Morava.

Pozorování: Asi alpinní nebo subalpinní prvek, 1 ♂ i z Plöckensteinu (Böhmerwald). V literatuře uváděný nález z Moravy pochází od Slavička, neboť dosud jsou v jeho sbírce 3 ♀ podle udání z Milkova, v poloze tedy nikoliv horské. Ale Slaviček sbíral i daleko od svého působiště, možná že tedy nález pochází z některé hornatější části Moravy. Larva na Salix.

M: Milkov 3 ♀ IV 1895/6 (Slav., rev. Gr.).

A. amplus Knw.

(Konow, Termes. Füz., 1895.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa, Lotyšsko, Sibiř.

Pozorování: Je patrně rozšířen v celém eurosibiřském areálu, ale velmi sporadicky. Snad je i místy hojnější, jak svědčí nálezy z již. Čech. Larva na Betula (Carpentier).

Č: Kolín 1 ♀ 15. I. 1905 (ZM, Kub.). — Hrdějovice, Koroseky, Včelná u Bud. 4 ♀ IV (Ba).

Rod: NEMATINUS Rohw.

(Rohwer, Genotypes of the Sawflies 1911, *Nematus* auct. nec Panzer, Fauna ins. Germ. 1798.)

Dlouho se užívalo Panzerova a Jurineova názvu pro *Nematinae* vůbec, než mu bylo Konowem dáno užší pojetí pro jeden z nejtýpčtějších rodů, vyznačený nápadně tlustou pochvou u ♀ a rovněž širokou genitální destičkou u ♂. Nápadné je také 3. kubitální pole v podobě dlouhého obdélníku. Rohwer však podle nomenkl. pravidel zavedl název *Nematinus*, což přejal i Enslin, leč někteří autoři (Hedicke) se zase vraceli k původnímu názvu, jiní užívají názvu *Nematinus* Rohw. Z důvodů, uvedených již dříve u rodu *Nematus* Pz. přijali jsme pojmenování Rohwerovo, které bude patrně v budoucnosti pro tento rod všeobecně užíváno. Ve stř. Evropě 3 druhy, všechny se žlutým abdomenem, navzájem dosti podobné a často i v přechodech, které snad vznikají křížením druhů. Imaga poletují na jaře a v létě, většinou hojně a ve 2 generacích. Larvy žijí vesměs na Alnus, řídčeji na Betula.

N. fuscipennis Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823, *abdominalis* Panzer, Fauna Ins. Germ. 1799.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Je nápadný tmavými křídly kromě světlého hrotu.

Všude v olšinách hojný.

Lokality: Všude (ubique).

N. luteus Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1805, *bilineatus* Kl., Zool. Mag. 1819, podle Conde, Not. ent. 1938.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: U ♀ tělo celé žluté, stigma u kořene načernalé, u ♂ scutellum vždy černé. Všude obecný druh. Velmi podobný druh je *N. willigkiae* Stein., zaměňovaný proto s *N. luteus* Pz.

Lokality: Všude (ubique) i s var. *bilineatus* Kl., která je však méně hojná.

N. acuminatus T h o m s.

(C. G. Thomson, Hym. Scand. 1871.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Rozzná se nejsnáze podle zahrocené pochvy u ♀. Zbarvení je v obou pohlavích různé a ♂ bývá svrchu více méně černý. Čistě žluté stigma není spolehlivý znak, i to bývá někdy u kořene začernalé. Je poměrně dosti vzácný. Larvu, žijící na *Betula*, popsal R. v. Stein. Jen 1 generace.

Č: Srubec u Bud. (Ba.).

M: Jičina (Gr.).

Rod: **PTERONIDEA** R o h w.

(Rohwer, Genotypes of the Sawflies 1911, *Pteronus* Konow, D. Ent. Zt. 1890, non Jurine.)

Tento rozsáhlý rod je na pohled dobře vymezen i při znacích s příbuznými rody společných (vykrojený clypeus, rozeklané dráčky). Avšak rozlišovací znak, lesklé mesopleury, nestačí vždy na rozlišení od *Amauronematus* a drobnější druhy jeví blízkou příbuznost s *Pontania* (viz tyto rody). Podle Condeho, l. c. 1938, bude proto tento rod zrušen, resp. zařazen do rodu *Nematus* Pz. Ještě nesnadnější je rozeznávání druhů, nejsou-li znaky dány něčím jiným než zbarvením, které je velmi nestálé a u obou pohlaví obvykle různé. Z toho celá řada popsanych forem a neujasněných druhů, jež třeba bráti s rezervou. Enslin uvádí 35 druhů, některé byly staženy, jiné nově popsány a asi 5 nepatří do středoevropské fauny. Ze zbývajících bylo 28 druhů zjištěno i u nás. Imaga na jaře a v létě, zpravidla ve 2 generacích, některé i ve třech. Jsou menší i prostřední velikosti, 5—10 mm, spíše štíhlejší, zřídka robustní. Jen některé druhy bývají v pravém slova smyslu hojné, obvykle však jednotlivě. Larvy, žijící často pospolitě, vyskytnou se ovšem občas a lokálně v množství a některé se stávají také škůdci.

Pt. melanocephala H t g.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Ve skupině s černými tykadly a tmavým stigmatem vyznačuje se tento druh žlutou costou, která však prý je podle tvrzení Gregorova u ♂ černohnědá. Výskyt je velmi sporadický. Larva na *Salix*, *Populus*, *Betula* a j.

M: Milkov 5 ♀ VII. 1896 (Slav.), Smrk, Lanžhot V. (Gr.).

Pt. salicis L.

(Linné, Syst. nat. 1758.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pt. ribesii Scop.

nosti však nelze mluvit o hojném výskytu, leda jen místním a občasném. Přesto nechybí tento druh nikde ve větším okrsku.

Lokality: Skoro všude (fere ubique).

F. *obscurior* Enslin, D. Ent. Zt. 1916. — Forma s hojnějšími tmavými kresbami.

Č: ZM: Chuchle, Hradec Král. (Sek.).

(Scopoli, Ent. Carn. 1763, *Nematus ventricosus* auct.)

Pozorování: Velký druh, až 10 mm, s abdominem celým žlutým.

Bývá udáván jako hojný, snad spíše proto, že je nápadnější, a zejména jeho larvy, velké a pestré, se známým odstrašujícím postojem, upoutají pozornost, najdeme-li je, pospolitě žijící na *Salix fragilis*. Ve skuteč-

Rozšíření: Evropa, sev. Amerika.

Pozorování: Něblaze proslulý škůdce angreštu a rybízu, u laiků zhusta považovaný (larvy) za píďalku angreštovou (*Abraxas grossulariata*) a vystupující právě tak jako tato jen občas v ničivém množství. Nechybí sice nikde, ale imago bývá hojně jen na místech rozplemenění. Je silně variabilní a ♀ poznáme nejsnáze podle tykadel vespod světlých při tmavém stigmatu. Jsou 2—3 generace.

Lokality: Všude (ubique).

F. *feminina* Enslin, D. Ent. Zt. 1916. — Světlejší forma ♀, jinak svrchu úplně černých.

M: Ubušín (Gr.).

F. *dimidiata* Lepeletier, l. c. — Mesonotum u ♀ kromě štítku černé.

Č: Bohemia (Duda).

M: Loučka, Kunštát (Gr.).

Pt. leucotrocha Htg.

(Hartig, Fam. d. Blatt. u. Holzw., 1837, *eurysterna* Zadd., Zaddach-Brischke, Schr. phys. Ges. Königsb. 1852, sec. Conde, l. c., 1934.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Morava, Švýcarsko, Francie.

Pozorování: Je jen místy hojnější a v jižnější části svého rozšíření, zvláště v Ostmark, vytváří formu se žlutým abdominem, *eurysterna* Zadd., která se liší od typické formy také stigmatem sice tmavým, ale často se světlým okrajem, jinak však jeví příbuzenství také s *ribesii*, právě tak jako typická *Pt. leucotrocha* Htg., jenž žije také na *Ribes*. Typickou formu uvádí Kirchner z Kaplic. U nás dosud zjištěna jen jižnější forma na Moravě.

M: Litovel, Milkov 2 ♂ 6 ♀ (Slav.), Jičina, Brno a okolí (Gr.).

Pt. pavida Lep.

(Lepeletier, l. c.)

Rozšíření: Evropa.

Pozorování: Patří do skupiny se světlým stigmatem při černých tykadlech. Bývá označován jako hojný, což nemohou ovšem naše sporé nálezy potvrdit. Larva na *Salix* a *Populus tremula*.

Č: Turnov 1 ♀ (ZM, Šust.).

M: Litovel 1 ♀ (Slav.), Koryčany (Hach.), Vizovice (Balth.).

Pt. capito Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903.)

Rozšíření: Německo (Sasko), Čechy a Morava.

Pozorování: Abdomen kromě řiti i vespod černé. Je popsána pouze ♀ tohoto vzácného, ale jasně vyznačeného druhu.

Č: Budějovice 1 ♀ 6. IV. 1936 (Ba.).

M: Ubušín 2 ♀ V. 1926 (Gr.).

Pt. segmentaria Först.

(Förster, Verh. naturh. Ver. preuss. Rheinl., 1854.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa.

Pozorování: Má krátce oválné stigma podobně jako hojný *myosotidis* F., má však vedle jiných znaků základní barvu bělavou. Je celkem vzácný. Larva na *Lathyrus vernus*.

Č: Třemošná (ZM, Syrovátka). — Budějovice 1 ♂ ♀ V. 1942 (Ba.). — Ze Sudet Gabhorn u Karlových Var (Šust.).

M: Ubušín, Suchdol, Bludovice, Jičina, Loučka V.—VIII. (Gr.), Vranovice (Hffr.).

Pt. myosotidis F.

(Fabricius, Syst. Piez. 1809.)

Rozšíření: Téměř celá palaearktická oblast.

Pozorování: Jeden z druhů *Pteronidea* vpravdě nejhojnějších. Imago všude, byť i ne v massách, od jara do podzimu. Zbarvení je velmi proměnlivé. Larva na *Trifolium* a *Lathyrus pratensis*.

Lokality: Všude (ubique).

F. *zaddachi* Enslin, D. Ent. Zt. 1916. — Forma s černými stehny.

Č: Jankov 1 ♀ (Ba.). — M: Pustějov (Gr.).

F. *fallaciosa* Konow. — Nápadná a skoro samostatná forma se žlutými mesopleurami a abdominem rovněž skoro celým žlutým. —

Č: Boršov u Bud. (Ba.). —

M: Ubušín, Jičina, Kelč, Suchdol (Gr.).

F. *pseudopavida* Enslin, l. c. — Tatáž forma ale s černými mesopleurami.

M: Ubušín, Jičina, Kelč (Gr.).

Pt. spiraeae Zadd.

(Zaddach, l. c.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Čechy, Holandsko, Francie.

Pozorování: Vzácný, v celém širokém areálu rozšíření řídce roztroušený druh, nicméně dobře známý i v larválním stadiu, neboť byl častěji vypěstován z larev, žijících na *Spiraea aruncus* (Kriechbaumer, v. Rossum). Podobá se druhu *leucotrocha* Htg., poněvadž má stigma trochu tmavší, hnědé, ale má jinou pochvu a bledší břicho. Vzácnější ♀ má tergity méně černé než u onoho.

Č: Neratovice, Sadská 2 ♂ (ZM, Šust.).

Pt. tibialis New m.(Newman, Ent. Mag. 1837, *hortensis* Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Sev. Amerika, Evropa.

Pozorování: Druh byl objeven a popsán v Evropě dvěma autory téměř současně, kdežto v Americe jej popsal Norton teprve později jménem *trilineata*. Vlastí je však zřejmě Amerika, odkud byl k nám zavlečen s *Robinia pseudoacacia*. Není u nás hojný a ♂ je velmi vzácný.

Lokality: Všude, ale pořádku (*ubique sed sparse*).**Pt. poecilonota** Z add.

(Zaddach-Brischke, Schrift. phys. Ges. Königsberg 1875.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Poměrně hojnější druh. Larva na *Betula*.

Č: Budějovice 1 ♀ V. 1934 (Ba.).

M: Milkov 2 ♂ (Slav.), Jičina, Loučka, Hodslavice, Trojačka (Gr.).

Pt. fuscumaculata Först.

(Förster, Verh. naturh. Ver. preuss. Rheinl. 1854.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Stigma není tak protáhlé jako u ostatních druhů této skupiny, spíše krátce oválné jako u *myosotidis*, ale liší se od všech příbuzných a jinak podobných úplně černými tergity. Je to druh vzácnější. Larva na *Populus tremula* (Conde, l. c., 1934). Viz také pozn. u *Pachynematus obductus* Htg.

M: Milkov 1 ♂♀ (Slav.), Jičina, Trojačka, Ubušín V.—VIII. (Gr.), Chříby 1 ♀ 5. VIII. (Šust.).

Pt. nigricornis Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, sev. Itálie, Sibiř.

Pozorování: Na rozdíl od předešlého jsou tergity po stranách žluté, jen u vzácného ♂ často úplně černé. U ♀ pochva nezúžená, široká a tupá. Je celkem hojný, ač jako většina *Pteronidea* jen lokálně. Larva na *Populus tremula*.

Č: Budějovice, Boršov, Jankov ♂♀ V.—VIII. (Ba.), Radotín, Mcely (ZM, Holík, Šust.).

M: Litovel, Milkov 3 ♂ 2 ♀ (Slav.), Jičina, Bernartice, Hodslavice, Suchdol V.—VIII. (Gr.), Čejč (Šust.).

1 ♀ z Jankova 10. VII. 1937 je záhadná. Pochvou, zbarvením i ostatními znaky souhlasí zcela s *nigricornis*, ale stigma je krátce vejčité jako u *myosotidis*. Podle pochvy to však nemůže být ani tato ani žádná jiná z této skupiny (*leucotrocha*, *jugicola*). I zbarvením se od nich liší a v tom naopak souhlasí s *fuscumaculata* Först., u něhož podle Enslina bývá stigma také krátce vejčité, ale zase je zde pochva užší a zahrocená. Jde tu tedy nejspíše o podivnou zrůdu *nigricornis* a sotva o zvláštní, neznámý druh. (1 ♀ ex Jankov in Bohemia merid. forma vaginae, colore et ceteris speciei *nigricornis* Lep. simillima est, stigmata autem breviter ovali instar speciei *myosotidis* F. Colore quidem etiam speciei *fuscumaculata* Först. similis, cuius stigma saepe brevius esse solet, sed lata obtusaque vagina satis differt. Leg. et det. Bafa.)

Pt. simulator Först.

(Förster, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Vzácný druh, lišící se od předešlého abdomenem převážně žlutým. U nás dosud jediný, ale bezpečný nález na Moravě.

M: Brno-Hády 1 ♀ 26. VI. 1936 (Gr.).

Pt. notabilis Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903.)

Rozšíření: Německo (Slezsko, Durynsko), Morava.

Pozorování: Liší se od obou předešlých černou hlavou a u ♀ delšími tykadly. Je u nás doložen řadou exemplářů z Moravy a snad je tedy i lokálně hojnější.

M: Milkov 1 ♀ 4. V. 1914 (Slav.), Ubušín 2 ♂ 5 ♀ VI.—VII. (Gr.).

Pt. malanaspis Htg.

(Hartig, Stett. Ent. Zt. 1840.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Patří k širší skupině s tykadly aspoň vespod světlými, při čemž je také stigma vždy světlé nebo hnědé, ale určovací znaky jsou u obou pohlaví zcela jiné. Záhlaví a štítek jsou u tohoto a následujícího druhu černé. Platí za hojnější druh. Larva na Populus tremula, podle Conde, 1934, na Salix v koloniích.

Č: Jankov 2 ♀ VIII. (Ba.), Lysá 1 ♂ 31. VII.

M: Milkov ♂♀ (Slav.), Ubušín, Kelč, Trojačka, Bořetice (Gr.).

F. *maculigera* Cameron, Trans. Ent. Soc. Lond. 1882. — Mesosternum je černé.

M: Ubušín 1 ♀ (Gr.).

Pt. bipartita Lep.

(Lepeletier, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nehojný druh. Larva na Salix a Populus.

Č: Modřany (ZM, Šust.), Kolín (Kub.), Budějovice, Srubec VI.—VII. (Ba.).

M: Milkov 2 ♀ (Slav.), Ubušín, Jičina V.—VIII. (Gr.), Bzenec 7. VI. (Balth.).

Pt. hypoxantha Först.

(Förster, l. c.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa, Španělsko, Sibiř.

Pozorování: Spíše hojnější, ale přece lokální. Larva na Salix a Populus.

Č: ZM, Hradec Král. (Sek.), Chuchle, Modřany (Šust.), — Jankov, Krásetín, Doubravice ♂♀ (Ba.).

M: Ubušín, Jičina, Kelč (Gr.).

Pt. curtispina Thoms.(C. G. Thomson, Hym. Scand., 1871, *vernalis* Lindq., Not. ent., 1937.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Rovněž hojnější a ne tak lokální. Larva na *Salix* dokonce až ve 4 gener. (Lindq., Not. ent. 1941.)

Č: ZM: Jindř. Hradec (Duda), Chrudim, Hradec Král. (Sek.), Čelákovice (Obenb.), Konárovice, Budějovice, Koroseky (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Jičina, Kelč (Gr.).

Pt. oligospila Först.

(Förster, l. c.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa.

Pozorování: Spíše v chladnějších polohách a na severu, místy dosti hojný. Má v čelním poli 3 kýly a štítek úplně světlý. Larva na *Salix*.

Č: ZM: Plzeň (Duda), Neratovice (Klap.), Malá Skála 1 ♂ (Obenb.), Terezín, Hradec Král. (Sek.). — Roztoky (Strobl), Srubec (Gr.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Brno, Kelč, Jičina, Loučka (Gr.), Babice (Balth.).

Pt. polypila Först.

(Förster, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie.

Pozorování: V mírnější části Evropy hojný, jižněji stále řidší. Především velmi podobný a často s ním zaměňovaný, ačkoliv je čelní pole uvnitř bez patrnějších kýlů a štítek zpravidla s černou skvrnou. Larva na *Alnus*, snad i na *Salix*.Lokality: Téměř všude (*fere ubique*).**Pt. capreae** L.

(Linné, Syst. nat. X., 1758.)

Rozšíření: Záp. Evropa, Německo, Finsko, Maďarsko, Čechy a Morava.

Pozorování: Je to asi jeden z těch vzácných druhů, které jsou však daleko rozšířeny a možná i přehlíženy, neboť rozeznávání není snadné. Tento se vyznačuje velmi úzkou, nezahrocenou pochvou. Larva na *Salix caprea*, jestliže možno sem vztahovat Cameronův popis druhu *Nematus sylvestris*.

Č: Zlatá Koruna 1 ♂ 29. VI. 1933 (Ba., det. Gr.).

M: Ubušín VII.—VIII. 1927 (Gr.).

Pt. bergmanni Dahlb.

(Dahlbom, Clavis Hym. syst. 1835.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Velmi sporadicky v celém areálu rozšíření. Larva prý jednotlivě na *Salix caprea* (Cameron).

M: Milkov 1 ♀ (Slav., det. Gr.).

Pt. dispar Brisch.

(Brischke-Zaddach, Schr. phys. Ges. Königsberg 1875.)

Rozšíření: Německo, Holandsko, Morava.

Pozorování: Podobný předešlému, ale menší, za živa bledě zelený a s hladkou hlavou i mesonotem. Velmi lokální a vzácný. U nás jej udával Slavíček (in litt.), ale při revisi nebyl doklad nalezen. Teprve novějšími nálezy je doložen a snad je i více rozšířen, než se zdá. Larva v 1—2 generacích na Betula (Brischke).

M: Kelč 3 ♂ VII.—VIII. (Gr.).

Pt. flavescens Steph.(Stephens, Ill. Brit. Mand. 1835. — *testacea* Th., 1871, *stichi* Ensl., 1913.)

Rozšíření: Evropa, Sibiř.

Pozorování: *Pt. Stichi* Ensl. má se lišiti kratšími tykadly a tělem vůbec bez tmavých kreseb, podle Condeho jsou však oba týž druh. U nás je nejprve staré udání Konowovo z Moravy (zase asi od Slavíčka) a nověji byl nalezen také v Čech. V Gradlově sbírce je 1 ♀ z Eger 4. VI. 1892. Na Slovensku našel 1 ♀ Balthasar u Bratislavy.

Č: Rožmitál 2 ♀ (ZM, Syrovátka), Jankov 1 ♀ (Ba.).

M: »Mähren« (teste Konow).

Pt. mima Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903—04.)

Rozšíření: Německo, Morava, Litva, Finsko, Francie.

Pozorování: Tento druh a další dva mají pochvu tlustou a nezhrocenou, tělo tmavě žluté a s kresbami, což platí arci jen o ♀. Mezi sebou se rozlišují zbarvením a také útvarem pilky. Larva žije v protáhlých hálkách na Salix, nikoliv tedy na Fagus, jak se domníval Enslin vzhledem k Zaddachovu popisu jakéhosi *Nematus fagi*.

Č: Hradec Král. 1 ♀ (ZM, Sek.).

M: »Mähren« (teste Konow), Loučka, Jičina ♀ IV.—V. (Gr.).

Pt. ferruginea Först.(Förster, l. c., *cadderensis* Cam., Ent. m. Mag., 1875, sec. Conde, 1934.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa, Finsko.

Pozorování: Velmi sporadický druh, lokálně snad hojnější. Museum v Bratislavě má doklady ze Slovenska (Čeklís, Vysoké, leg. Balthasar, det. Gr.). Larva na Salix a patrně i na Betula.

Č: »Böhmen« (teste Enslin)), Nymburk (ZM, Binder).

M: Kyjov, Sobůlky (Šust.).

Pt. miliaris Panz.

(Panzer, Fauna Ins. Germ. 1797.)

Rozšíření: Evropa, Malá Asie.

Pozorování: Poněkud hojnější, je-li správně poznáván. Larva na Salix a Populus, je podobně pestře zbarvená jako *Pt. salicis*. U nás je druh prokázán hojněji pouze z Moravy.

Č: »Bohemia« 1 ♀ (ZM).

M: Milkov 4 ♀ VI.—VII. (Slav.), Ubušín, Libhoštná hůra, Vysoká, Trojačka V.—VIII. (Gr.).

F. *pura* Förster, l. c. — Forma bez jakýchkoliv černých kreseb.

M: Ubušín 1 ♀ (Gr.).

Pt. Fahraei Thoms.

(C. G. Thomson, Öfvers. Svensk. Vte. Ak. Förh., 1862.)

Rozšíření: Švédsko, Německo, Sudety, Ostmark, Čechy, Morava, Sibiř.

Pozorování: Převážně žlutý, druh, vyskytující se jen vzácně. Kromě staré zprávy z Čech je znám jen 1 ♂ z blízkých Sudet (Č. Lípa, leg. Syrovátka) a pak z Moravy. Larvu popsal Brischke a za pravděpodobnou živnou rostlinu udává *Ranunculus acer*. Dosud byl tento druh kladen do rodu *Amauronematus*, kam však podle Bensona a Condeho (Not. ent., 1938) nepatří, ježto nejbližší příbuzný je *Pteronidea militaris* Pz. (u jmenovaných autorů široký rod *Nematus* Pz.).

Č: »Bohemia« (Kat. Dalla Torre).

M: Milkov 1 ♂ 3 ♀ (Slav., det. Gr.).

Rod: PACHYNEMATUS Knw.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Na rozdíl od ostatních rodů s vykrojeným clypeem, má tento rod drápky se subapikálním zoubkem. Obtíže mohou nastat jen tenkrát, je-li clypeus jen mělce vykrojen, což bývá někdy také u *Lygaeonematus*. Rovněž zadní holeně, někdy poněkud tlustší, mohly by vést k některým *Nematus* (*Holcoccneme*), pokud mají tyto subapikální zoubek. Je to rod umělý, jehož druhy budou většinou zařazeny do rodu *Pristiphora* Latr. (Conde, 1938). Leč zpravidla je rozeznání rodu snadné i při habitu celkem shodném s většinou *Nematini*. Jsou to druhy spíše menší, 4—8 mm, bez pestřejšího zbarvení. Ve stř. a sev. Evropě je známo na 30 druhů, některé jen z unikátů. Jsou jako *Pteronidea* individuálně nehojné, ba i hojnější z nich nebývají nikde obecné, leda při náhlém nadprůměrném rozmnožení a u takových byly výjimkou zaznamenány i škody (viz *montanus* a *clitellatus*). Larvy, pokud jsou známy, na nízkých rostlinách i dřevinách, snad většinou ve 2 generacích.

P. moerens Först.

(Förster, Verh. naturh. Ver. preuss. Rheinl. 1854.)

Rozšíření: Všude vzácný. Máme dosud jediný nález z Moravy, bohužel, nerevidovaný.

M: Hodonín 1 ♀ 14. VII. 1929 (Hach.).

P. alticola Ens.

(Enslin, l. c.)

Rozšíření: Sudety, Německo?, Morava.

Pozorování: Druh byl popsán podle ♀ pocházející z Pradědu nepochybně od Slavička. O dvou ♂ z Německa (Harz, Crefeld) není jisto, patří-li k tomuto druhu. Ve sbírce Slavičkově jsou však další

4 ♀ z Moravy, bez bližší lokality, podle nálezcova sdělení z okolí Litovle.

M: Litovel 4 ♀ (Slav. in litt., rev. Gr.).

P. albipennis Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Celá Evropa, Sibiř.

Pozorování: Je ze skupiny s hladkými a nejčastěji světlými mesopleurami. Je celkem nevzácný, u nás však jen vzácně pozorovaný. Larva na *Polygonum persicaria* (R. v. Stein) a také na *Salix* (f. *salicicola* Enslin).

Č: Kolín (Kub.), Kard. Řečice (Pfl., nereg.).

M: Milkov 3 ♀ (Slav.), Ubušín VIII. (Gr.), Čejč 2 ♂ (Balth., Šust.).

P. nigriceps Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Švédsko, Finsko, Německo a Ostmark, Čechy a Morava. Pozorování: Vzácnější druh. Larva ve 2 generacích na *Picea excelsa* (Saxesen).

Č: Třemošná (ZM, Syrovátka).

M: Milkov 2 ♀ III.—V. (Slav.), Jundrov, Ubušín, Jičina, Domorac (Gr.).

1 ♀ z Ubušína 20. VIII. 1937 má i 2. segment černý, částečně i 3. (1 ♀ ex Ubušín in Moravia segmento 2. toto, 3. partim nigro.)

P. nigerrimus Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903—04.)

Rozšíření: Tyrol, Morava.

Pozorování: Doposud byl tento druh, skoro úplně černý, popsán a znám toliko z Tyrol. Byl však nalezen také na Moravě a je asi více rozšířen.

M: Milkov 2 ♀ (Slav., rev. Gr.), Jundrov 1 ♂ 8. V. 1937 (Gr.)

P. obductus Htg.

(Hartig, Aderfl., 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Poměrně hojnější, aspoň místy. Larva ve 2 generacích na travách, podle Condeho na *Carex*. Podobný je finský *P. dentatus* Lindq., Not. ent. 1937, má však břišní stranu červenožlutou (*obductus* bělavou, za živa zelenou), stigma i nohy hledě-červenožlutavé, a hlavně velký zub na drápcích. Podobná *Pteronidea fuscomaculata* Först. má drápky rozeklané.

Č: Rožmitál (ZM, Syrovátka).

M: Ubušín, Jičina, Radhošť, Stolová, Uherčice VII.—VIII. (Gr.).

F. conductus R u t h e. — Forma s černými zad. stehny, nevzácná mezi druhem.

Č: Doubravice u Bud. 1 ♀ 18. V. 1942 (Ba.).

M: Ubušín, Uherčice, Pustějov, Trojačka (Gr.).

P. vagus F.(Fabricius, Ent. syst. II., 1793, *leucogaster* Hartig, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř, Mongolsko.

Pozorování: Všude a většinou nevzácný, ale je třeba jej rozeznávat od podobných druhů se zeleným (ale u neživých kusů nažloutlým!) břichem. Dobrým znakem je u ♀ ostře zahrocená pochva, u obou pohlaví velmi ploše vykrojený clypeus. Larva prý na *Salix* (Enslin), ale podle Conde na *Carex*.

Lokality: Všude (ubique).

P. Kubesi Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1905.)

Rozšíření: Sudety, Morava.

Pozorování: V literatuře je uváděno jako jediné naleziště »Böhmen«, čímž jsou však míněny Krkonoše, kde našel Kubes ♀. Podle Konowova popisu je to druh skoro úplně černý, tedy podobný *nigerrimus* Knw. se světlým stigmatem a tlustší pochvou. Zcela takové kusy byly nalezeny i na Moravě a je tedy rozšíření jistě větší, jako u mnohých jiných *Pachynematus*, považovaných za vzácné. ♂ není znám.

M: Val. Jasenice 1 ♀ 20. V. 1933, Ubušín 1 ♀ 14. IX. 1922 (Gr.).

P. laricis Htg.(Hartig, Fam. d. Blatt- u. Holzwesp., 1837, *ravidus* Knw., *laricivorus* Brischke, 1884.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa.

Pozorování: Vyskytuje se jen velmi sporadicky. Konow udává vedle jiných nalezišť také Stříbro (Sudety) a nověji byl zjištěn i v Čechách a na Moravě.

Č: Kyšičky 1 ♀ (ZM, Obenb.).

M: Milkov 3 ♂ 2 ♀ V.—VI. (Slav.), Zlín (Balth.).

P. gehrsi Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903—04.)

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava, Švýcarsko, Francie.

Pozorování: Maličký druh, asi 4 mm, vzácný nebo snad jen přehlížený. Ve sbírce Gradlově je 1 ♂ z Chebu kromě toho jsou nálezy z Krkonoš (leg. Obenb.) a také z Čech a Moravy. Larva snad na *Polygonum bistorta*.

Č: Lodenice 1 ♀ (ZM, Achard).

M: Brno 1 ♀ V. 1938 (Gr.).

P. declinatus Först.(Förster, l. c., *einersbergensis* Hartig, Stett. Ent. Zt. 1840.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Vzácný druh, dlouho známý jen z Německa. Uvádí jej sice pod Hartigovým názvem také Kirchner z Kaplic, ale to je údaj

nejistý, právě tak jako k Slavičkovu udání z Moravy (in litt.) nebyl nalezen v jeho sbírce doklad. Teprve novější nález je spolehlivý.
M: Ubušín 1 ♀ 2. V. 1926 (Gr.).

P. pullus Knw.

(Konow, D. Ent. Zt., 1890.)

Rozšíření: Ostmark, Slovensko, Čechy, Francie.

Pozorování: Konow řadil tento malý a vzácný druh k rodu *Micro-nematus* Knw. a udává jako naleziště také »Böhmen«. Jinak doložen není. Na Slovensku byl nalezen u Korytnice 1 ♂♀ 5. V. 1933 (Gr.).

Č: Böhmen (teste Konow).

P. apicalis Htg.

(Hartig, Aderfl., 1837.)

Rozšíření: Německo, Švýcarsko, Finsko, Slovensko, Morava.

Pozorování: Je větší než *pullus*, od něhož se jinak liší jen málo ve zbarvení. Dříve byl znám jen z Německa a Švýcarska, k tomu přistupují nyní nálezy ze Slovenska (Štrbské Pleso 1 ♀ leg. Obenb., Trenčín 1 ♀ leg. Čepelák) a konečně i z Moravy.

M: Jičina 1 ♀ 25. IV. 1930 (Gr.).

P. Lichtwardti Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1903.)

Rozšíření: Německo (Harz), Sudety, Čechy a Morava.

Pozorování: Konow popsal ♀ podle exemplářů z Pradědu, jistě získaných od Slavička. Vskutku jsou ve sbírce tohoto tři samičky, ale s lokalitou Milkov. Kromě toho byl nalezen i jinde na Moravě a také v Čechách.

Č: Koroseky u Bud. 1 ♀ 20. IV. 1934 (Ba.), Neratovice 1 ♀ (ZM, Klap.).

M: Milkov 3 ♀ (Slav.), Bernartice, Jičina, Suchdol 3 ♀ IV.—V. (Gr.).

(Exemplář z Korosek má 9. segment světlý kromě velké černé skvrny na tergitu. — 1 ♀ ex Koroseky in Bohemia segmento 9. luteo praeter grandem maculam tergiti nigram.)

P. scutellatus Htg.

(Hartig, Aderfl., 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nejhojnější druh, aspoň bývá místy a občas v množství, u nás na př. jednou u Zlína v květnu (Balthasar). Larva na *Picea excelsa*, ale o škodách nejsou dosud zprávy, poněvadž larvy žijí i při hromadnějším výskytu rozptýleně.

Lokality: Všude (ubique).

P. montanus Zadd.

(Zaddach-Brischke, Schrift. phys. Ges. Königsberg, 1882.)

Rozšíření: Německo, Švýcarsko, Slovensko, Čechy a Morava.

Pozorování: Je asi rozšířen po celé stř. Evropě, ale je dosti lokální.

Jen občas se vyskytne ve větším množství a pak se stává škůdcem na *Picea excelsa*. Larvu popsali Escherich a Baer (Naturwiss. Zt. f. Forst- und Landwirtschaft 1913). R. v. Stein popsal druh jménem *Jemilleri*, když už byl znám popis Zaddachův i zprávy o škodách z Čech.

Č: Bohemia (teste Zaddach), ZM: Kolín (Kub.), Turnov 1 ♂ (Obenb.).

M: Milkov, Litovel (Slav.), Ubušín, Čeladná, Domorac, Trojačka, Jundrov V.—VII. (Gr.), Zlín (Balthasar). — Také na Slovensku byl nalezen (Obenb., Gr.).

***P. pallescens* Htg.**

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Celá Evropa kromě Italie a Řecka.

Pozorování: Při značném rozšíření je celkem jen sporadický a nikde hojný.

Č: Budějovice 1 ♂ 12. V. 1932 (Ba.).

M: Milkov 1 ♂ (Slav.), Jičina, Loučka, Javorník, Trojačka, Dlouhá V.—VI. (Gr.):

***P. diaphanus* Evers.**

(Eversmann, Bull. soc. nat. Mosc., 1847, *clitellatus* auct., non Lep.)

Rozšíření: Záp., stř. a vých. Evropa.

Pozorování: Podobá se druhu *umbripennis* Evers., který u nás nebyl dosud zjištěn, pouze na Slovensku (Kežmarok 1 ♀ 31. VII. 1928, leg. Černý). *Diaphanus* má křídla čirá a liší se i jinak trochu, nicméně připouští Enslin, že je snad jen varietou *umbripennis*. U nás se zdá být hojnější jen na Moravě. Ve sbírce Gradlově jsou 2 ♀ z Chebu.

Č: Rožmitál (ZM, Syrov.), Vel. Mořina (ZM), Hloubětín 1 ♀.

M: Brno, Jundrov, Uherčice, Jičina VII.—VIII. (Gr.), Bzenec VIII. (Balthasar).

***P. clitellatus* Lep.**

(Lepelletier, Monogr. Tenth. 1823, *capreae* Panzer, Fauna Ins. Germ. 1799, non Linné.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Španělsko.

Pozorování: Hojnější druh. Larva podle Brischke na *Carex*, ale podle Enslina i na jiných travách a jednou byla i hlášena z Poltawy jako škůdce pšenice (Kourdumjoff 1912).

Lokality: Všude (ubique).

F. trisignatus Förster, Verh. natur. Ver. preuss. Rheinl. 1854. — Forma s tergity černými a také hrud a hlava s hojnějšími černými kresbami. Sotva však bona species, protože rozsah kreseb je kolísavý s různými přechody k typu. Často mezi druhem.

Č: Kolín (Kub.), Srubec, Doubravice ♀ (Ba.).

M: Milkov (Slav.), Jičina, Trojačka (Gr.).

F. palliceps Hartig, l. c. — Také scutellum je celé černé.

M: Brno, Ubušín (Gr.).

P. xanthocarpus Htg.

(Hartig, Záp., stř. a vých. Evropa.

Pozorování: Vzácnější druh, nověji zjištěný na Moravě, ale již před tím uváděný v literatuře také z Čech. To se spíše vztahuje na Kirchne-
rovo udání z Kaplice (pod synonym. *Schmidtii* Gimm.) než na jediný náš
doklad z Čech, bez lokality.

Č: Bohemia 1 ♂ (ZM).

M: Jičina 1 ♀ 22. VI. 1934 (Gr.).

P. rumicis L.

(Linné, Syst. nat. V, 1758, sec. Conde.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie, Sibiř.

Pozorování: Bývá označován jako hojný, u nás však ne všude. Spíše
byl nalezen častěji na Slovensku (Gr., Hffr.). Larva ve 2 generacích
na *Rumex obtusifolius*.

Č: Modřany, Sadská hojně (ZM, Šust.), Mikov u Měl., Malá Skála
(Obenb.).

M: Ubušín, Suchdol, Domorac VI.—VII. (Gr.).

F. *lugens* Enslin, D. Ent. Zt. 1916. — Tmavá forma, nevzácná.

M: Domorac (Gr.).

P. laevigatus Zadd.

(Zaddach-Brischke, l. c.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Dosud byl znám jen z Německa a ♂ není vůbec ještě
popsán. Nyní však byl zjištěn opětovně na Moravě.

M: Brno-Žabovřesky, Jistebník, Ostopovice ♂♀ IV.—V. (Gr.).

Exemplář z Jistebníku patří k světlým formám, jakou je také Enslinova
flavissimus, ale má i scutellum žluté. (1 ♀ ex Jistebník in Mor. valde pallidior,
etiam scutello luteo.)

P. imperfectus Zadd.

(Zaddach-Brischke, l. c.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Morava, Dánsko.

Pozorování: Velmi sporadický druh. Larvu popsal Brischke pod
jménem *Nematus bufo* a později Jörgensen. Žije ve 2 generacích na
Larix decidua, podle Hedicke na *Salix* (není-li to tiskový omyl).

M: Milkov 1 ♂ 4 ♀ IV.—VIII. (Slav.), Domorac 1 ♀ 18. V. 1930,
Hodslavice 1 ♀ 15. V. 1935 (Gr.).F. *clavisternis* Enslin, D. Ent. Zt. 1916. — Forma se světlým mesosternem.

M: Milkov 2 ♀ (Slav.).

Rod: **LYGAEONEMATUS** Knw.

(Konow, D. Ent. Zt. 1890.)

Pro tento i oba další rody je nevykrojený clypeus zdánlivě bezpečným
znakem, ve skutečnosti jsme někdy na rozpacích, čemu se vlastně říká vy-
krojený nebo rovný clypeus, neboť i u těchto rodů bývá výjimkou znát lehké

vykrojení a naopak najdeme nezřídka i *Pachynematus* s mělce vykrojeným clypeem (u některých druhů pravidelně). Poněvadž i většina *Lygaeonematus* má drápky se zoubkem, zbývají někdy jen vedlejší znaky k rozeznání rodu, zvláště u ♂. U některých druhů mají ♀ abdomen na konci se stran komprimované. O rozdílech mezi *Pristiphora* bude zmínka u tohoto rodu. Enslin uvádí pro stř. a sev. Evropu 27 druhů, z nichž několik jest asi výlučně boreálních. Pokud je vývoj znám, žije část druhů na jehličnatých stromech a mezi těmi jsou i škůdci nikoliv bez významu. Rod byl zpracován Konowem (Zt. syst. Hym. Dipt. 1904). Výskyt je u většiny druhů velmi sporadický a ani běžnější druhy nejsou vždy a všude hojné. K našim zjištěným druhům možno očekávat ještě další nálezy. Podle Condeho, 1938, nelze tento rod udržeti a stane se proto částí rodu *Pristiphora* Latr.

L. robustus Konow.

(Konow, l. c.)

Rozšíření: Čechy, Finsko.

Pozorování: Vzdálenost nálezů napovídá aspoň tolik, že jde asi o druh borealpinní. Je největší z rodu, až 11 mm a patří ke skupině s abdominem u ♀ komprimovaným. I larvy, žijící v 1 generaci na *Picea excelsa*, byly nalezeny ve Finsku (Forsius, Meddel. Soc. Fauna Flora Fenn. 1911). Odkud pochází první český nález a typ, není při Konowově stručnosti ve sdělování nálezů známo, máme však ještě další doklad.

Č: »Böhmen« (teste Konow), Hradec Král. 1 ♀ (ZM, Uzel).

L. Wesmaeli Tischb.

(Tischbein, Stett. Ent. Zt., 1853.)

Rozšíření: Holandsko, Německo, Morava.

Pozorování: Lokální a vzácný, jen tu a tam se objeví početněji.

U ♀ je abdomen jen málo komprimovaný. U jediného našeho dokladu je clypeus zřetelně vykrojený. Larva na *Larix decidua*.

M: Smrk, 800 m, 1 ♀ 9. VI. 1929 (Gr.).

L. abietinus Christ.

(Christ, Naturg. d. Ins. 1791, *pini* Retzius, Gen. Spec. Ins. 1783.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Je typickým příkladem pro relativní hojnost u četných *Nematinae*. Vynoří se občas ve větším množství a pak způsobují jeho larvy, žijící v 1 generaci na *Picea excelsa*, holožírý povážlivějšího rázu (Baer, Tharandter forstl. Jahrbuch 1903, Hentschel, Die schädli. Forst- und Obstbaumins., Berlin 1859). U nás bylo pozorováno větší rozšíření v Bezkydách, kdežto z Čech jsou jen ojedinělé zprávy.

Č: Vidov u Bud. ♀ (Ba.), Chuchle (ZM, Šust.).

M: Milkov (Slav.), Jičina, Val. Jasenice, Štramberk (Gr.).

L. Saxeseni Htg.

(Hartig, Aderfl. 1837.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Nevzácný a podle našich zkušeností méně lokální. Larva rovněž na *Picea excelsa*, v 1 generaci, ale škody nebyly ani při hromadnějším výskytu dosud hlášeny.

Č: Doubravice u Bud. 1 ♀ (17. V. 1942 (Ba.).

Hojnější zprávy jsou ze Sudet (Chodau, Eger, Warnsdorf, Riesengebirge).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Kunčice, Čeladná, Vysoká, Loučka, Jundrov VI.—VII. (Gr.).

F. gerulus Konow. — Tergity úplně černé. Častá forma mezi typem.

M: Kunčice, Domorac (Gr.).

L. compressus Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Jako předešlý.

Pozorování: Stejně s předešlým, někdy hojnější, jindy pořádku. Také larva není od oné bezpečně rozlišena a žije s ní společně na *Picea excelsa*.

Č: ZM: Čelákovice, Vrané 1 ♀ (Obenb.), Sadská (Šust.). — Petříkov Budějovice (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Smrk, Trojačka, Domorac (Gr.), Zlín IX. (Balthasar).

F. decipiens Enslin, D. Ent. Zt., 1916. — Mesopleury i mesosternum světlé.

M: Milkov (Slav.), Ubušín, Bernartice, Domorac (Gr.).

L. pallidus Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1904, — *subarcticus* Forsslund, 1936.)

Rozšíření: Německo, Finsko, Holandsko, Morava.

Pozorování: Je ze skupiny druhů, jejichž ♀ nemají abdomen komprimovaný a z užší skupiny s lesklými mesopleurami. Je vzácný a ♂ není dosud znám. U nás je bezpečně doložen z jediné lokality na Moravě.

M: Litovel (Slav., in litt.), Domorac 2 ♀ 11. V. 1930 (Gr.), Kyjov ♀ (Hach.).

L. compressicornis F.

(Fabricius, Syst. Piez., 1804.)

Rozšíření: Celá Evropa.

Pozorování: Tykadla u ♂ značně komprimovaná. Není celkem vzácný, ale imago se tak snadno nepostřehne. Spíše možno nalézt larvy, památné svou oekologií. Žijí na *Populus tremula* a tvoří kolem požerků dvojitou hradbu jakýchsi palisád z pěny.

M: Bystřice u Pernštýna, larvy, Ubušín, ex larva, Jundrov ex l. (Gr.).

L. ambiguus Fall.

(Fallen, Svensk. Vet. Ak. Handl., 1808, *Pristiphora xanthoma* Zadd. Schr. phys. ök. Königsb., 1883, podle Conde, 1934.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa.

Pozorování: Maličký druh, 3—4,5 mm, v typické formě skoro celý

černý, ale vyskytují se zhusta světlejší formy až k převážně žluté *flavater* Ens., u nás dosud nezjištěné. Je velmi lokální, ale larvy se někdy vyskytnou ve větším množství na *Picea excelsa* a to na mladých výhoncích, škody však nejsou nikdy citelné. Požerky jsou jiné než u ostatních *Lygaeonematus*. Jen 1 generace.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Jičina, Loučka, Bernartice, Frenštát, Hodslavice, Jundrov (Gr.).

F. parvus Hartig, l. c. — Světlejší forma s různým rozsahem žlutého zbarvení. —

M: Na jmenovaných lokalitách (loci supra citati).

F. xanthoma Zaddach, l. c. (*Pristiphora xanthoma* Zadd.). — Podle neúplného popisu Zaddachova byla dříve považována za druh *Pristiphora*, ale již Enslin upozornil, že v popisu chybějí hlavní rozlišovací znaky od *Pachynematus* (útvár clypeu) a od *Lygaeonematus* (u ♀ útvár pochvy). Je to však tmavá forma *L. ambiguus*, jen s černými tegulami, jak zjistil Conde, 1934.

M: Na jmenovaných lokalitách (loci supra citati).

L. maestus Zadd.

(Zaddach-Brischke, l. c.)

Rozšíření: Švédsko, Německo a Ostmark, Morava, Švýcarsko, Francie.

Pozorování: Lokální a zpravidla nehojný druh. Larva ve 2 generacích na *Pirus malus*.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Ubušín 1 ♂, Jičina 1 ♀ (Gr.).

L. paedidus Konow.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1904.)

Rozšíření: Německo, Morava.

Pozorování: Vzácný druh, nověji i na Moravě zjištěný, ale ♂ není vůbec znám.

M: Ubušín, Jičina, Bystřička, Uherčice VI. (Gr.).

L. leucopodius Htg.

(Hartig, l. c., *Pachynematus sagulatus* Konow.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Průměrně hojnější. Vyznačuje se bělavými nožkami a u ♀ vykrojenou pochvou. Totéž jest u Konowova *Pach. sagulatus*.

Č: Hradec Král. (Sekera).

M: Milkov 2 ♀ VI. (Slav.), Ubušín, Jičina, Bystre, Trojačka ♂♀ V.—VI. (Gr.).

L. biscalis Först.

(Förster, l. c.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa.

Pozorování: Jeden z malých druhů, ale přece o něco větší než *ambiguus* Fall. (až 5,5 mm), tomuto podobný, leč i v jiných znacích

se lišíci. Je také mnohem vzácnější. Larva na *Prunus spinosa* (Brischke, syn. *Nematus lateralis*).

Č: Čtyři Dvory u Bud. 1 ♀ 14. V. 1941 (Ba.)

M: Jičina 1 ♀ V. 1933 (Gr.).

L. laricis Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa, Itálie.

Pozorování: Je patrně roztroušen po celé Evropě a jen někde hojnější, takže bývá jmenován mezi méně významnými škůdci modřínů (Henschel). Larva na *Larix decidua*, ve 2 generacích.

Č: »Böhmen« (teste Konow).

M: Milkov 4 ♀ (Slav.), Suchdol, Smrk ♀ V.—VI. (Gr.)

L. Friesei Knw.

(Konow, Zeitschr. f. syst. Hym. u. Dipt., 1904, non Dahlbom.)

Rozšíření: Švýcarsko, Ostmark (Brenner), Morava.

Pozorování: Podle nálezů z Alp dalo by se soudit na alpinní charakter. Druh je však podle všeho rozšířen i v subalpinním pásmu. Slavíček jej hlásil z teplejší a nižší polohy u Litovle (in litt.) a revise zjistila skutečně 3 ♀ v jeho sbírce.

M: Milkov 3 ♀ V.—VI. 1913—14 (Slav., det. Gr.).

L. mollis Htg.

(Hartig, l. c., *Pachynematus penegalensis* Ensl., D. E. Z., 1916, sec. Conde, l. c., 1934.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Celkem nevzácný, u nás tu a tam hojněji na Moravě.

Byl nalezen i v Sudetách (ZM, Plöckenstein) a také na Slovensku (Šutovo, Ďumbier, leg. Gr.). Larva na *Poa serotina* (Brischke).

M: Litovel, Milkov 7 ♀ IV.—V. (Slav.), Ubušín, Smrk VI.—VII. (Gr.), Buchlovice 2 ♀ (Hach.), Jundrov 1 ♀ 8. V. 1937 (Gr.).

L. albilabris Thoms.

(C. G. Thomson, Öfv. Svensk. Vet. Ak. Förh. 1862, *collaris* R. v. Stein, Ent. Nachr. 1884.)

Rozšíření: Skandinávie, Livonsko, Čechy (?).

Pozorování: Zřejmě borealpinní prvek, o němž je v literatuře také neurčité udání z Čech, čímž je asi míněna lokalita Chodau (Sudety), odkud jej popsal Stein. Výskyt v Čechách je potom arci pravděpodobný.

Č: »Böhmen« (?), teste Enslin, Hedicke.

Rod: **PRISTIPHORA** Latr.

(Latreille, Fam. regni nat., 1825.)

Clypeus je jako u *Lygaeonematus* rovněž utatý a jen zřídka s náznakem vykrojení. Oba rody jsou také blízké příbuzné a u ♂ je jediný podstatný rozdíl v ohraničení čelního pole, které je u *Pristiphora* zpravidla nezřetelné, znak

to málo spolehlivý. U *Pristiphora* chybí konečně 1. kubitální příčka, což také není ještě bezpečným vodítkem. Trochu napomáhá habitus, neboť *Pristiphora* jsou průměrně menší, 4—7 mm, a s abdominem spíše ploše vejčitým. Avšak ♀ se poznají celkem snadno podle pochvy většinou nazad rozšířené, vykrojené a se zvláštními kartáčkovitými útvary. Z 25 Enslinových druhů nepatří některé do střeoevropské fauny, jiné jsou známy jen z unikátů nebo odpadají vůbec. Skutečně hojných druhů je málo, většinou se objevují jednotlivě nebo i pořídku, v 1—2 generacích. Larvy žijí na listnatých nebo nízkých rostlinách a jsou mezi nimi i typičtí stenophagové. Hospodářsky jsou skoro bez významu. V budoucnosti bude patrně tento rod rozšířen o většinu druhů rodů *Lygaeonematus* Knw. a *Pachynematus* Knw., které budou zrušeny a stanou se ex. p. jen synonymy tohoto rodu (Conde, l. c., 1938.)

Pr. tetrica Z a d d.

(Zaddach-Brischke, l. c.)

Rozšíření: Německo, Morava, Švýcarsko, Francie.

Pozorování: Patří ke druhům s černými zadními nohama, vesměs vzácným. Larva na *Acer pseudoplatanus*, ♂ není dosud popsán.

M: Jičina 1 ♀ 3. V. 1930 (Gr.).

Pr. Staudingeri R u t h e.

(Ruthe, Stett. Ent. Zt. 1840.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie, Sibiř, Mongolsko.

Pozorování: Při značném rozšíření je výskyt jen sporadický. Hojnější se zdá být na Moravě. Larva na *Vicia cracca* (R. v. Stein).

Č: ZM: Hradec Král. (Sek.), Sadská (Šust.).

M: Milkov 3 ♀ V.—VI. (Slav.), Radhošť, Kojetín, Kelč, Uherčice V.—VII. (Gr.), Rohatec (Balth.).

Pr. geniculata H t g.

(Hartig, Stett. Ent. Zt. 1840.)

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava, Slovensko, Holandsko, Litvonsko.

Pozorování: Je s předešlou již ze skupiny se zadními nohama neúplně černými. Tato má bílé trochantery a čelní pole zřetelně ohraničené, takže vypadá jako *Lygaeonematus*. Vyskytuje se porůznu ve 2 generacích. Larvy žijí společně na *Sorbus aucuparia*, páchnou nepříjemně a zaujímají výhružný postoj.

Č: Koroseky, Němá Strouha u Bud. IV.—V. (Ba.), Dušníky u Příbr.

M: Litovel, Milkov 2 ♂ V.—VII. (Slav.), Ubušín, Radhošť, Růžďka V.—VIII. (Gr.).

Pr. melanocarpa H t g.

(Hartig, Stett. Ent. Zt. 1840.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Hojnější druh. Larva ve 2 generacích na *Betula* a také na *Salix* (Jørgensen, Conde). Druh velmi podobný *Pr. thalidri* Kriechb., ale se širší pilkou, světlejším žilkováním křídel a plamkou a často na konci vespod zažloutlými tykadly.

- Č: Koroseky, Petříkov, Dobrá Voda u Bud. (Ba.), Libochovice, Jirny (ZM, Šust.).
 M: Milkov IV.—V. (Slav.), Jundrov, Kohoutovice, Bořetice, Jičina, Kelč, Smrk, Domorac, Ubušín V.—VIII. (Gr.), Kyjov (Šust.).

Pr. pallipes Lep.

(Lepeletier, Monogr. Tenth. 1823.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie, Sibiř, Mongolsko, sev. Amerika.
 Pozorování: Průměrně hojnější, aspoň místy, zavlečený také do Ameriky. Larvy ve 2 generacích na Ribes a někdy i škodlivě.

- Č: Jindř. Hradec (ZM, Duda), Jirny (Pfl.), Krásetín, Ránčice u Bud. V.—VI. (Ba.).
 M: Litovel, Milkov 5 ♀ IV.—V. (Slav.), Brno, Jundrov, Loučka (Gr.), Kyjov (Hach.), Kobylí (Balth.).

Pr. ruficornis Ol.

(Olivier, Encycl. méth. Ins., 1811.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Zakavkazí.
 Pozorování: Rovněž nevzácná, vyznačuje se silným subapikálním zoubkem a čirými křídly. Larva ve 2 generacích na Tilia.
 Lokality: Téměř všude (fere ubique):

Pr. crassicornis Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Sibiř.
 Pozorování: Liší se od předešlé slabou stigmatikální páskou a roze-
 klanými drápkami. Také larva, žijící na Crataegus, je skoro stejná
 (Brischke, *Nematus crataegi*) a Enslin nevyklučuje proto identitu obou
 druhů a Conde považuje ji jen za bezvýznamnou formu *Pr. ruficornis*
 Ol. Výskytem je o něco řidší.

- Č: ZM: Rožmitál (Syrovátka).
 M: Adamov, Jičina, Kelč V.—VII. (Gr.).

Pr. fulvipes Fall.

(Fallen, l. c.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Itálie, Zakavkazí, Sibiř.
 Pozorování: Je také spíše z hojnějších druhů a patří k užší sku-
 pině s červenými zadními stehny. Má velmi kratičké těmě. Larva ve
 2 generacích patrně na Lathyrus pratensis, kdežto údaj Enslinův na
 Salix aurita je asi způsoben chybným určením u Brischke a Zaddacha.
 Č: Hradec Král., Budějovice, Koroseky, Jankov V.—VII. (Ba.), Sad-
 ská 1 ♀ (ZM, Šust.).
 M: Milkov 2 ♀ (Slav.), Ubušín, Jičina, Loučka (Gr.), Zlín (Balth.).

Pr. alnivora Htg.(Hartig, Stett. Ent. Zt., 1840, *aquilegiae* Vollenhoven, Tijdskr.
 r. Ent., 1866.)

Rozšíření: Celá stř. a sev. Evropa, Kavkaz, Sibiř, Kamčatka.

Pozorování: Je roztroušena po celé mírnější i severnější Evropě a místy i hojnější. Hartigovo jméno je nevhodné, neboť larva nežije na *Alnus*, nýbrž prokázane na *Aquilegia* a to ve společnostech. Je ovšem nápadné, že bývá nalezena i na místech, kde živná rostlina chybí, leda zahradní druhy, a pak, že imago bývá vskutku v olšinách (Ba.).

Č: ZM: Turnov 1 ♀ (Obenb.), Praha (Uzel). — Budějovice, Koroseky, Jankov V.—VIII. (Ba.).

M: Litovel (Slav.), Ubušín ex l. VIII., Kelč (Gr.), Hodonín (Hach.), Čejč (Šust.).

Pr. pallidiventris Fall.

(Fallen, l. c.)

Rozšíření: Téměř celá Evropa, Sibiř.

Pozorování: Nejhojnější ze skupiny s abdominem částečně světlým (velmi variabilní) a snad nejhojnější z celého rodu. Larva ve 2 generacích na *Rubus*, *Geum*, *Potentilla* a j., patrně euryphagní.

Lokality: Všude (ubique).

F. *haemorrhoidalis* Enslin. — Zadeček úplně černý.

M: Jičina (Gr.).

F. *denudata* Knw. — Zadeček úplně červenožlutý.

M: Ubušín 1 ♀ (Gr.).

Pr. quercus Htg.

(Hartig, Aderfl., 1837.)

Rozšíření: Sev. a stř. Evropa, Sibiř.

Pozorování: Celkem nehojná a spíše v zalesněných horských polohách do značných výšek, rovněž tak daleko na severu Evropy. Asi borealpinní, ale najde se i v teplých rovinách. Larva ve 2 generacích na *Vaccinium myrtillus* (Brischke) a také na *Betula pubescens* (Conde, 1938). Z horských nalezišť je známa na př. Krkonoše (leg. Obenb.), z Tafer (Gr.) a Vihorlatu (Černý).

Č: Jankov u Bud. 1 ♀ 25. V. 1933 (Ba), Bechyně, Křemešník u Pelhřimova (ZM, Šust.).

M: Ubušín, Jičina, Javorník, Radhošť, Uherčice (Gr.).

Pr. testacea Jur.

(Jurine, Nouv. méth. class. Hym., 1807.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa.

Pozorování: Mezi nejbližší podobnými druhy se vyznačuje tento nehojný druh červenožlutým abdominem u ♀. Larva ve 2 generacích na *Betula*.

Č: Jankov u Bud. 1 ♀ 19. VIII. 1932 (Ba.), 1 ♀ »Bohemia« (ZM, Duda).

M: Loučka 1 ♂ 21. V. 1927 (Gr.).

Pr. Anderschi Zadd.

(Zaddach-Brischke, Schrift. phys. Ges. Königsberg, 1875.)

Rozšíření: Německo, Čechy a Morava.

Pozorování: Velmi lokální a vzácný druh, udávaný v literatuře z Moravy (avšak ve Slavičkově sbírce není). Nověji však byla prokázána z obou zemí. Vývoj není znám. Imago bylo nalezeno na *Betula* (Ba.).

Č: Jankov 1 ♀ 3. VII. 1937 (Ba.).

M: »Mähren« (teste Enslin), Jičina 1 ♀ 13. V. 1930 (Gr.).

Pr. punctifrons Thoms.

C. G. Thomson, Hym. Scand., 1871. — *Pr. viridana* Knw. a *Micro-nematus camtschatralis* Ensl., sec. Conde: Korr. Bl. nat. Ver. Riga, 1934.)

Rozšíření: Švédsko, Německo a Ostmark, Livonsko, Finsko, Čechy, Morava, Slovensko, Francie, Španělsko, Kamčatka.

Pozorování: Vzácnější druh, roztroušený asi po celé Evropě a Sibiři. Larva na *Prunus domestica* a *Rosa*, patrně i na jiných.

Č: »Böhmen« (teste Enslin), Jankov 1 ♀ 25. V. 1933 (Ba.). Vesměš f. *viridana* Knw.

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Brno, Jičina, Radhošť V. (Gr.), Uh. Hradiště ♀ (Hach.) — *F. viridana* Knw.: Milkov 1 ♂ 3 ♀ IV.—V. (Slav.), Brno, Ubušín, Jičina, Trojačka ♂♀ V.—VIII. (Gr.).

Pr. pallidula Knw.

(Konow, Annuaire Mus. St. Petersb., 1902.)

Rozšíření: Německo a Ostmark, Morava, Švýcarsko.

Pozorování: Vzácná, podobná ohraničeným čelním polem a nevykrojenou pochvou některým *Lygaenematus*. Ale tlustá pochva a také jiné znaky řadí ji mezi *Pristiphora*.

M: Ubušín 1 ♀ 14. VIII. 1930 (Gr.).

Pr. conjugata Dahlb.

(Dahlbom, Consp. Tenth. Scand., 1835.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Italie.

Pozorování: Hojnější druh, značně variabilní ve zbarvení. Je také z větších (až 7 mm) a robustněji stavěná. Larva ve 2 generacích na *Salix* a *Populus*.

Č: Plzeň, Houška (ZM, Duda), Budějovice, Jankov, Koroseky, Ránčice V.—VIII. (Ba.).

M: Litovel, Milkov (Slav.), Ubušín, Javorník, Trojačka V.—VI. (Gr.), Zlín (Balthasar).

F. Forsiusi Enslin, D. Ent. Zt., 1916. — *Mesopleury* a *mesosternum* černé.

M: Milkov 1 ♀ 23. VIII. 1899 (Slav., det. Gr.).

Pr. subbifida Thoms.

(C. G. Thomson, Hym. Scand., 1871.)

Rozšíření: Švédsko, Německo a Ostmark, Slovensko, Morava, Francie.

Pozorování: Podobná předešlé, ale s delšími tykadly, užší a nevykrojenou pochvou a tmavým stigmatem. Je mnohem vzácnější a ♂ není popsán. Larva na *Acer*.

M: Litovel, Milkov (Slav.), Jundrov 1 ♀ 8. V. 1935 (Gr.).

(Gregor hlásil také nález specíe, odlišné od ostatních *Pristiphora* a nazval ji *Pr. moravica* Gr. Popis však nebyl dosud publikován. Nálezy pocházejí z Uherčic (Morava) a Parkan (Maďarsko). — *Pr. thalidri* Kriechb., Corresp. bl. zool. min. Ver. Reg., 1884, nebyla dosud z území hlášena, byla však nalezena u Warnsdorfu v Sudetách (1 ♂, det. Ba.) a u Mukačeva (Gr.).

Rod: MICRONEMATUS K n w.
(K o n o w, D. Ent. Zt., 1890.)

Jakýsi přechodný rod mezi rody s clypeem rovným a s clypeem vykrojeným. Stojí nejbližší *Pristiphora*, ale clypeus je lehce vykrojený a 1. kubitální příčka vždycky patrná. Od menších druhů *Pachynematus* se liší hlavně jednoduchými drápkami. V palaearktické oblasti jen 2 maličké druhy, 3—4,5 mm, skoro úplně černé. Drobné tělíčko by mohlo také vésti k záměně s *Pontania* nebo *Ewura*, ale zde jsou rozdíly znaků markantní.

M. monogyniae Htg.

(Hartig, Stett. Ent. Zt., 1840.)

Rozšíření: Stř. a sev. Evropa, Zakavkazí.

Pozorování: Snad hojnější než se zdá, neboť se snadno přehlédne.

Imago na jaře na kvetoucích trkách.

Č: Budějovice 1 ♀ 9. V. 1932 (Ba.).

M: Milkov 1 ♀ (Slav.), Jundrov, Jičina, Hodslavice, Uherčice V. (Gr.).

M. abbreviatus Htg.

(Hartig, l. c.)

Rozšíření: Záp. a stř. Evropa.

Pozorování: Liší se jen málo od předešlého druhu, hlavně kratším 3. článkem tykadel a tmavším clypeem. Je dosti rozšířen a místy nevzácný, a bývá čítán i mezi škůdci jabloní a hrušní (Henschel). Larva na *Pirus malus* a *communis* (Vollenhoven). U nás není zatím bezpečně prokázán, ale jistě nechybí. Jediný kus z již. Čech náleží nejspíše sem, ale je defektní a všechny znaky nejsou patrné.

Č: Koroseky u Bud. 1 ♀ 14. V. 1932 (Ba.) ?